

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Gyermekmentés.

Irta: Gróf Teleki Sándor.

Budapest, február 25.

Magyarországban évente mintegy fél millió ember hal meg. E halálozásoknak nagyobbik fele az első tíz évre esik. Kétszázhatvanezernél több gyermek hal meg, mielőtt tíz éves lehetne. Százötvenezer pusztul el az első évben. Hatszáznegyvennégyezer élve született gyermekből negyvenegy százalék nem éri el a tizedik életét, negyvenhat százaléknál több hal meg a huszadik életév előtt.

Pusztít itt gyöngeség, gümőkór, difteritis, vörheny, kanyaró, bélhurut s Magyarország temetőiben évente kétszázharmincezer új kis sirdomb emelkedik, melyeknek lakói öt élet nem éltek. Soknak, bár hiányos kimutatások nyomán (hisz törvényhatósági bejelentés és anyakönyv gyakran ellentmondanak egymásnak) ismerjük a halála okát; állam és társadalom a tudomány révén felszeg kézzel segíteni is igyekszik. De hányánál marad a halál oka mély rejtelm, mely előtt a statisztikai kimutatások tabellái némák maradnak. Hány gyermek pusztulásáról nem orvos adja meg a választ; hányból csináltak anygalt, aki emberre válhatott volna? Életmentő táplálék hiányában hány sirta ki a lelkét? Hány veszett éhen, mert édesanyja maga is éhezett, vagy távol tőle idegen gyermeket táplált? Hány „gyufázott” padlason, vagy kazal aljában és hány esett bele a fűlűvégi pocsollyába? ... A gyermek halála némelyiknek csapás, másnak megkönnyebbülés; kétségbejött bánat, hogy a tipegő kis léptek zaja örökre elnémult; vagy komoly megnyugvás,

hogy nem kell már ezután annyi karaj kenyeret vágni.

„Az állami gyermekmenhelyekről” szóló törvényjavaslat indoklása az „ijesztően nagy” gyermek-pusztulásnak két okát említi: egy erkölcsi és egy anyagi okát. Szerinte a nagy gyermekhalandóság, mely csak Oroszországban nagyobb mint nálunk, *indolenciából és szegénységből* ered. Közöny és nyomor fogadják az ujonszülöttek nagy részét és fektetik azokba a sirokba, melyeket megadni oly könnyű.

Ez áldozatok számát akarja csökkenteni a belügyminiszter javaslata. Segítő, mentő kezét nyújt azoknak, akik a közönynek és a közönynél is ocsmányabb bűnöknek eshetnek áldozatul; gondoskodni akar azokról, akiket elsősor az éhség, mielőtt éltek volna. A senki gyermekeinek törvényjavaslata ez. Otthont teremt a nyomor leányainak, a bűn fiainak és oda törekszik, hogy a szülőtlén árva halás gyermeke lehessen istápolójának, gyámjának: *a magyar államnak.*

Egy nagy elv van az új törvénybe lefektetve: mentől több gyermeket megmenteni haláltól, elzüléstől. Jótékonyaság, szeretet, szánalom sugalmazhatták, irányíthatták a gondolatot, de végcélja egyedül a jól fölfogott magyar nemzeti érdek. E nemzetnek szüksége van minden fiára; népességének szaporodásában rejlik erejének kufforrása és ezért oda kell törekednie, hogy a kisdetek megmenthető részét életképesse tegye, gyámolítsa, gondozza. Nevelje polgárainak tömegét, iparkodjék produktív képességeiket fokozni, hogy az elérhető legnagyobb emberanyaggal a legmagasabb értékfejlesztésre képesítse. E nagy cél megvalósításához ez az új törvény az első lépést jelenti. A leghagyottabbakat, a legtörékenyebbeket

oltalmába veszi és elkíséri a hetedik évig és ezzel mintegy kötelességet vállal, hogy védő és irányító kezét nem fogja tőlük megvonni addig, amíg őket az élet harcára nem edzette, nem képesítette.

Az új törvény sikere a végrehajtásáról gondoskodó rendeletektől függ. Hiszszük, hogy az a jóakarát és szakértelem, mely a javaslatot megalkotta, irányítani fogja a rendeleteket is. Hiszszük, hogy e rendeletek szembe fognak szállani az indolenciával. Hiszszük, hogy végrehajtásuk tényleges, valóságos lesz. Hogy a törvény és rendeletek a kellő eredményt biztosítsák, kell, hogy a tápszülők és gyermekgondozók tanításáról, neveléséről gondoskodjanak és ezáltal is csökkentsék a tudatlanság áldozatainak számát és kell, hogy a leghatározottabban kijelöljék az ellenőrző közegek kötelességét, hatáskörét. Az egész siker a gondozókon és ellenőrzőkön fordul meg. Lelkismeretesen gondozni és szigorral ellenőrizni: egyedül ezek biztosíthatják az eredményt. Az ellenőrző közegeknek folytonosan és állandóan érintkezésben kell állniuk a gondozóval, azt irányítani, oktatni, nevelni kell; ezzel nemcsak száz és száz életet mentenek meg, de társadalmi munkát végeznek. E munka hatása nem csupán az ápolókra, hanem a gondozókra és környezetükre is ki fog terjedni a győzői a közöny, mely nemcsak a nagy gyermekhalandóságnak, hanem a bajok egész sorozatának kufforrása.

E rendeletek törekedni fognak a törvény intenciói számára megnyerni a társadalmat. Nemeslelkű férfiak, és főleg nők, megértik az államkormányzat magasztos szándékát, követik szívük sugallatát és gondozásban, tanításban, ellenőrzésben versenyre kelnek. Tud-

TÁRCA.

Vadlő kisasszony.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta Thury Zoltán.

— Hát ez az kérem. Magunk között csak úgy nevezzük, hogy: vadlő kisasszony, a titulus nem éppen találó, hanem jellemző. A kisasszony tudniillik még nem jutott el odáig, hogy vadat öljön, bár meg vagyok győződve arról, hogy sikeresen elbánná azokkal is. Szerényebb körünkben megelégszik egyelőre azzal, hogy kutyát, macskát, tanítót, pókot, legyet kizoz. Utálatos, rossz gyerek, akivel szemben nem árt a fegyelem. A fegyelem alatt mindent értek, koplaltatást, verést, rabságot, ami éppen beleillik a tisztelt tanító ur nevelési módszerébe. A szomszéd szobában talál nádpálcát, pipaszárat s ha visit a kisasszony, hát legyen meggyőződve, hogy itt mindenki süket. Ha pedig idetolakodnék valaki, tesszem fel az anyja, aki elrontotta, hát csak tessék kiutasítani. En feljogosítottam reá. Atlátom, hogy egy leánygyerek oktatásához illendőbb volna valami női tanerő, hanem ilyen már nem akad. A kisasszonyunk híre van Pesten. Hát csak előre tanító ur, ismerkedjenek.

Ezt a beszédet nyugodalmas polgári melegben, szép, nagy napsugaras szobában egy valamiképp pohos, vagyonos formájú ur intézte egy fiatal emberhez, aki mellette állott és figyelmesen hallgatta. Alacsony termetű, viseltesen öltözött legény volt, durva falusi fejfel, amelyen az erősen kidomborított homlok felett olyan kurtúra volt nyírva a haj, mint amilyen a fogkefe sörteje. A hátuk mögött egy ijedt nézésű asszony állott, aki, amikor azt mondta az ura, hogy: — nádpálcá, pipaszár — minden szónál összerézett. Ez a három ember általában a hazug csoport volt a

szobában. Az asszony a tulságos rémület, a férfi olyan Drákó, akinek impozáns hátán kedélyesen pötyögött a kabát, a diák pedig figyelmes, mosolyogva hallgató figura, míg befelé, titokban kiverte a verejték. Tetszett neki a jó mód s mosolyogva hallgatta, hogy nem tart sokáig. Pedig szeretett volna beletelepedni. Aki olyannak szolgáltatta ki magát, amelyen valójában, az a kisasszony volt. Nyole-kilenc esztendő lányka, egy divány sarkában. Összeszorítva a száját, egy kicsit banzsítva figyelte meg pár pereig a tanítót, aztán megvetőleg fölbígyesztette az alsó ajkát, mintha bele akarna fűtyülni az orrlíkaiba. Körülbelül azt mondta ez a félremagyarázhatatlan arc: Ezzel ugyan hamar elkészülök.

A jómódu ur kiment s egy kicsit húzódozva utánament az asszony is. A diák még gondolkodott egy kicsit az ajtóban s aztán megindult a gyermek felé. A kemény koponya erősen dolgozott. Homlokán sűrűn egymás mellé sorakoztak a ráncok. Valami újat akart kitalálni a diák, hogy csak lecsapjon erre a kis itegre és bevegje. Egy pillanatig se vette komolyan a szigorú apát. Ha valami értelme lenne a szigorúságnak, bizonyosan rájöttek volna az elődök is. Ezt a gyereket valahol másutt kell fülöfnögni. Kell, hogy legyen valami módja annak, hogy hozzáférközzék. — A gyerek azonban csufondárosan vigyorgott rá. Már is észrevette, hogy a hosszú hallgatás zavart jelent. Mondani kellett neki valamit. — Laposan, még mindig tanástanalun kezdte el hát a beszédet a diák.

— Hogy hívják, kis lány?

A gyerek dúcásan nézett reá s összeszorította a fogait, nyilvánvaló jelül annak, hogy nem szándékszik társalogni.

— Különbösen hiszen mondta a papa. Ilus. Maga az az Ilus, akinek egy csepp esze sincs. A kisasszony mondta, aki elment. No hiszen szépen ment el az is. Sirt szegény. Innen, ugy látszik, mindenki ugy megy el. Szereti a mesét?

A gyerek nézett rá, de egy szót se felelt.

— Ha akarja, mondok egyet, Ismeri a Mek Mek szabó történetét? Szép mese. Nekem is van otthon egy kis hugom, éppen akkora, mint maga, de persze illedelmesebb. Hát tudja, Ilus, az azért van, mert ő szegény gyerek. A gazdag kis lány mind haszontalan. Például hát maga. Egyebet se tud, mint szomorítani a szüleit ...

A gyerek nagyot vicogott a fogai között, mire igen nagyon elkomorodott a diák. Elsétált az ablak felé, hogy legalább az elkenyészteredett arcán ne mulasson a gyerek. Egyszerre hirtelen megfordult s vállat vont.

— Mert azt jegyezze meg magának, hogy én inkább elmegyek innen, mintsem hogy magát bántsam. Ha sikerül szép szerével, okos szóval boldogulni magával, hát jó. Ha nem, hát az Isten áldja meg. Az ilyen kis lány nem arra való, hogy egy ilyen nagy ember rátégye a kezét. Nem is élne túl, ugy szégyenlénem magam. Ne féljen tőlem. Nem vagyok én hóhér.

A kis lány elfintorította az arcát s előbb az egyik, aztán a másik vállát rángatta föl. Meg lehetett érteni, hogy mit gondol. — Törődöm is én veled.

A diák leült melléje a diványra. Szomorúan nézte maga előtt a földet s új módot keresett a közeledésre. Megfogta a gyerek egyik kezét, de hirtelen vissza is kapta a kezét. A kis lány mint valami vadmacska rontott rá a körmeivel s négy barázdát húzott a kézelőjétől le az ujjáig, olyanformán, ahogy a keztüty szokás kivarni. Kiserkedt a karmolásból a vér. A gyerek szeméi dadalatosan szikráztak s keszen állott arra is, hogy újra karmoljon. Kis hegyes fogai is kivillogtak piros ajkai közül. Ugy látszott, hogy harapni is szeret. A diák föllállott mellőle s míg a zsebkezdőjébe takargatta a kezét, lopva pillantott néha le rá. Azt várta, hogy most majd elképped egy kissé. A gyerek pedig sunyi pislogással nézett vissza rá.

— Magával nem lehet semmit se kezdeni. — Ugy-e, hogy nem? — Valami ilyes ragyogott ki a gyerek szeméből.

ják, hogy nem csupán jótékonytárgyat gyakorolnak, hanem nemzeti munkát végeznek s buzgalmaikat csak serkenti az a tudat, hogy az állam éber figyelemmel kíséri odaadó működésüket.

Tevékenységüket eredmény fogja koszoruzni s a siker buzdító hatása alatt érdeklődésük tágabb tért igényel. Nemcsak a hivatalosan elhelyezett gyermek köti le figyelmüket, de átlépik más háznak küszöbét is, ha gyermekirást hallanak. Az odaadó szülői szeretetnek, a határt nem ismerő anyai önfeláldozásnak meglátó jeleneteivel találkozunk, de látnak majd titkokat, kétségbeejtő, borzalmas képeket is. És felhívják az állam figyelmét azokra a telepekre, melyek nagy városok legsötétebb árnyékában húzódnak meg, hol a mákonyos tejfel, a nedves takaróval, az éles tüvel állandóan szaporítják az „angyal”-ok számát, s melyekről a hivatalos közegek oly nehezen vesznek tudomást. Elmondják, hogy a szoptatás dajka „kosztba adott” gyermeke, akit nem ellenőriz senki, hogyan hervad, sorvad, pusztul, míg anyja távol városban idegen gyermeknek nyújt táplálékot és kiszámítja, hogy hány gyermek-élet megy tönkre azáltal, hogy a dajkának dajkaságba adott gyermeke hivatalos *senki-gyermeke* nem lehet. Elmondják, hogy némely családnál láttak piros-pozsgás gyermekek között sápadt, beteges fiúcskát, akinek egyedüli bűne az, hogy cifra kalapos mamája a fertályt nem fizette. A látottakat, észlelteket összegezni fogják és így sok, nagyon sok aláírással ellátott kérvényt nyújtanak be ahhoz a miniszterhez, aki a kis gyermeket olyan nagyon szereti. Abban tapasztalataikkal beszámolván elmondják, hogy hallották a *loi Russel* híret és kéri majd, terjeszse ki védő kezét, jóakarátát, szigorú ellenőrző hatalmát minden olyan gyermekre, aki a szülői házon kívül van elhelyezve, hiszen Magyarországon mentül több gyermeket kell a haláltól, elzüléstől, rossz erkölcsőtől megmenteni.

Mindezekhez az első lépést jelentik „az állami gyermekmenhelyekről” szóló törvényjavaslat megokolásában letett alapelvek. Elismeréssel adózunk a miniszternek, aki e javaslatot a Ház elé hozta. Becsületes munkája nevének dicsősége lesz.

Művészet a Házban.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, február 25.

A karzatok ismét művészekkel, műbarátokkal, kritikusokkal teltek meg, akik nem unták meg a várakozást a szombatról elmaradt művészeti vitára. Ezuttal nem is vártak hiába, noha jó másfél órába telt, míg a képzőművészet tételére került a sor.

Előbb még a gimnáziumok, majd a kereskedelmi iskolák körül volt egy kis vita, amelyben *Bartha Miklós* az idegen nyelven való oktatás ellen beszélt, *Szabóty Gyula* és *Rakovszky István* a közepi gimnázium kiegészítését kérték, továbbá gróf *Benyovszky Sándor* és *Thaly Kálmán* is helyi-érdekű kérdésekkel hozakodtak elő, *Wlassics Gyula* miniszter pedig felelt valamennyiüknek.

A Házat eléggé érdekelte főleg az a kis nemzetiségi vita, amely *Bartha Miklós* és a miniszter között volt, de a karzat türelmetlenkedett. Végre aztán eljutottak a szépművészeti tételhez és szólásra állott fel *Fichler Győző*.

És most hallható lett az a bizonyos moraj, amely olyankor támad a hallgatóságban, mikor valami nagyon érdekeset, valami különösen szenzációsat vár. *Fichler* magát mintha feszélyezte volna ez a nagy várakozás, meglehetősen elfogultan kezdett a beszédébe, de aztán belemelegedett és sok temperamentummal beszélt a művészet állami támogatásáról — amelylyel nincs megelégedve, mert a művészek harmincezer koronával fizetnek több adót, mint a menyői szubvenciót kapnak — azután felpanaszolta, hogy az állam nem vette meg *Thorma János Aradi vértanút*; beszélt a képzőművészeti tanácsról, — amelyről csak beszéde közben tudta meg, hogy már nincs — azután a művészeti oktatásról és egyéb ilyen komoly és érdekes dolgokról. De a karzat mintha újra türelmetlenkedni kezdett volna. A karzat nem ezeket várta *Fichler*től, akiben pedig ritkán eszalodik, ha aktuális pikantériát kell a Ház elé hozni. Nyugodt és komoly volt a beszéde, egészen az utolsó mondatig. Csak az utolsó mondatban érintette a művészháborút, akkor azt mondta róla, hogy — nincs.

— Mert — ugymond — a művészek mind egy táborban vannak.

Ezt a mondatot erősen fölemelt hangon, valamivel keményebben vágta oda *Hock János*nak, aki a szomszéd padszakaszban figyelt *Fichler*nek

minden szavára, lesve, hogy mikor mond olyat, ami őt felszólalásra provokálja. Ebben az egy mondatban aztán meg is találta a *casus orandit* és kapott is rajta.

Egy kis patetikus bevezetéssel kezdte az összehírdetelenség reviziójáról, amelyről nemesítő, eszményi hatást vár a közéletre. Párhuzamba állította ezzel a maga munkásságát, amelynek a közérzésnek művészi irányba való terelése a célja. Erős színekkel festette meg ennek a munkának a hatásait, azután élesen támadt *Pichlerre*, akinek pedig meg kell adni, hogy eléggé objektív volt. *Hock* egyenesen *Pichler* felé fordult, váltig vele gyonyolódott, őt espikette, ingerelte; de eleinte mégis csak azzal polemizált, amit *Pichler mondott*. Egyszerre azonban rátért arra is, amiről *Pichler* nem beszélt. Hosszasan szólt a Szalon francia kiállításáról, a francia művészek látogatásának elmaradásáról, s előhozta végre a *Mourey* esetet is. A kicsiny, ideges francia, aki feleségével együtt, *Szikszy* Ferenc társaságában a karzaton volt, sápadtan és idegesen figyelte a szónokot, akinek minden szavát nyomban lefordította neki *Szikszy*, és nézte a hatást, amelyet a beszéd a Házra tesz.

A Ház hangulata e közben egyre elevenebb lett, helyi-érdeklődés már indulatos közbeszólások is röpködtek pro és contra.

Közben pedig két óra lett és a Ház egy kissé már mintha kifáradt volna. Mikor *Fichler* felállott, hogy feljelen *Hock*nak, innen is, onnan is azt kiáltották feléje:

— Holnap!

A többség azonban nógatta *Fichler*t, hogy ma beszéljen és *Pichler* hozzáfogott, most már sokkal izgatottabban, mint az előbb és most már aztán kipakolt ő is a művészmarakodás részleteivel. A hangulat nagyon zajos lett, a képviselők nagyrészt felkeltek a helyükről és körülállták a szónokot, aki előhozakodott mindazzal, amivel a vendégsértő művészek a magukatartását védelmezték. Felolvasta *Mourey*nak azt a cikkét, amelyről azt állították, hogy megsértette a magyar művészeket. A felolvasást folytonos közbeszólások zavarták, úgy hogy valóságos drámai párbeszédkeletkeztek *Fichler* és *Hock* János, aztán *Fichler* és *Förster Ottó*, *Vészi József*, *Bolgár Ferenc*, *Seemere Attila*, *Rakovszky István* és más közbeszólók között. Egyszer *Szöll* Kálmán is közbeszólott, mikor a felolvasás az ő nevét is említette. Mikor végre nagynehezen a cikk végére ért *Pichler*, akkor minden oldalon konstatálták, hogy abban az in-

A lelkem van beléd temetve:
Gyönyörű, pusztuló Velence!

Béke.

Az olajfák most nyílnak éppen,
Lehellőtünk hozzánk repül.
Hajónk a dús part közelében
Fut némán, észrevétlenül.

Ej van. A földön semmi lárma,
A városok már csendesek.
Az ablakokból a homályba
Csak halvány lámpafény remeg.

Egymást ölelve, elmerengve
Allunk a csöndes part alatt.
Fejed lesiklik keblemre,
Rám fújva a szellő hajad.

Most kél a hold a láthatáron.
Ezüst kőd rezg a tengeren.
— Mondd, édes, úgy-o csak rossz álom,
Hogy van hare, gond és küzdelem?

Dolce far niente ...

Van édesebb tán, mint semmit se tenni?
Elnyújtózva zöld rét fűvén pihenni?

Gond nélkül nézni föl, felhőlen égre,
Kéjjel merülni víg semmittevésbe.

Hallgatni, hogy körülünk szerteszongva
Halk nótáját a méh zümmögve dongja.

És szálló szellők játszó, lágy fuvalma
Karesu fűszál selymét arcunkra hajtja.

Májusban egyszer, — szememet lezárva
Enyészszek így át halkkal a halálba!

S egész komolyan készülődni kezdett a diák. A zsebéből kivett egy ócska sált és a nyaka köré csavargatta, előkereste a keztyűit is, sokáig huzdolta. Nem akart sietni. Mindentől külön bucsuzott s iszonyuan elkésereedett azon, hogy most már mindjárt újra künn lesz az utcán. Reggel jól megnézte ezt a szép házat, aztán míg a jómódu uralt tárgyait, megétszett neki a berendezés kényelme, homályos üvegábrák mögött a szekrényekben a sok ezüst, a puha székek, nagy nehéz asztal, mindenütt szőnyeg és a nagy meleg. Pénzeeskét is ígérték s egy gyerek mellett bőven marad az idejéből a tanulásra. Koplalni se kell... s ez a kis béka egyszerre keresztül húzza a számadását. Hát teheti. Még egy ilyen kölyök is ur s a szegény, kopott, kényéren rágódo diákok rugják erre-arra... Elkéserevedve járkált a szobában s kitért belőle a panasz.

— Hát igen. Most majd beleteszem újra a hirdetést a lapba, aztán várom, hogy talán megint akad egy ilyen hölgyecske, aki lekaparja kezemről a bőrt. Egyszer majd ha nagy lesz, gondoljon arra a szegény diákra, aki itt most diszkurál magával. Megint kimegyek a nyomorúságba. Nem tudok tanulni. Le kellene tenni a szigorulatokat s nincs pénzem rá. Egy ilyen szegény legény úgy kóborog az utcán, mint a kutya.

Mintha érdeklődés csillant volna föl a gyerekek szemében. Olyasformát vett észre a diák és mohón folytatta. Nem is a gyerekeknek beszélt, hanem csak magának.

... — Ki törődik vele... Maguk esznek, isznak, mulatnak. Tudnak kenyeret keresni. En hiába akarok. Lássá, másfél éve már annak, hogy nem eszem rendesen. — Elszégyelte magát. A gyerek rábámult, majd elnyelte a szemével. — Erre még dühösebben beszélt tovább. Csak a szemeket látta a gyerekből, az eszébe so jutott, hogy egy kis vad csöppés, aki hallgatja. Rohanást tört ki belőle a méltatlankodás. Egyet-egyet ütött az öklével a legöbibe, mintha össze akarna törni valakit s néha a torkára fojtotta a hangot a nekivadult nagy keserűség. — Hát

igen. Nőjjön fel egy, hogy tudjon erről is. En a kis hugomnak egy kőcshabát se tudok vásárolni, anyámnak is kellene küldeni valamit. Didergve szaladgálok az utcán. A lavoromba belefagy a víz... S egy ilyen kölykőn mulik az egész. Tanulni tudnék, én is jóllaknám, mint maga. Megszólgálnám. Nem kell nekem a tettek ingyen. Te, te, te... Okölbe szoritotta a kezét és a divány felé rohant, mintha össze akarná törni a gyereket. Az pedig tágra nyitott szemekkel figyelt reá. Eszre se vette, hogy bántani akarja, csak nézte. A diák is rábámult s megcsuklott a hangja s szakadozottan, lélegzet után kapkodva beszélt tovább.

— Ti beteszitek az ablakot, aztán pusztuljon a nyavalyás, aki künn van. En is, más is. Ne felejtis el, ha majd megnősz. Nekem mindogy, csakhogy hát otthon is vannak. Falun...

Félve csúszott le a gyerek a diványról. Az egyik harisnyája lecsuszott a bokájára s a diák gépiesen öltöztetni kezdte, mintha a bátyja volna. Ujjait belemélyesztette a hajába s hátrasímitotta a kócos fürtöket, letévedt a keze az arcára is és megsimogatta s kódos pillantással ismételte: — Vannak, bizony vannak...

A gyerek belekémlelt az arcába s azt kérdezte:

— Melyik falun?

Itáliából.

Írta: *Pásztor Árpád*.

Velence.

Velence! Ó mért hogy szeretlek?
Miért vagy oly kedves szívemnek?
Félig verőfény, büszke pompa,
Félig olvesző bús romokba.

A multad fény. Kőd leng helyébe.
Közös sorsunknak vagy te képe.

kriminált ekkiben sem a magyar művészetnek, sem egy művésznak megsértéséről szó sincs. Mourey ur, aki műkritikus, egyszerűen megírta *Benczur* Gyulának három képéről, hogy neki nem tetszenek, ellenben *Szikszay* Eerencet megdicsérte. Magyarország művészeti mozgalmait pedig valóságos lelkesedéssel méltatta. Végül mégis sikerült Pichlernek a nevetőket a maga részére hódítania egy anekdotával, amelyre harsogó kacagás támadt az egész Házban. *Hock* János ezután megkezdte az igazgatók replikázott, miközben a Ház hangulata is egyre izgatottabb lett. A Pichler anekdotájára visszavágtott egy ellen-anekdotával, amelyen épp úgy nevettek, mint a Pichlerén, s ezzel az egyensúly helyreállott, az ülés pedig bevégeződött.

A karzat mára ki volt elégtve. A művészeti vita megkezdődött, még pedig elég viharosan. Holnap *Vérsi* József lesz az első szónok.

A képviselőház ülése február 25-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: *Perczel* Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: *Szöll* Kálmán miniszterelnök, *Wlassios* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter.

Selitska Béni előadó: Jelenti, hogy a bizottság Geréb Béla megbízó levelét megvizsgálta és igazolta.

A közoktatásügyi tárca.

Wlassios Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: A szegedi főgimnázium tételénél a főgimnázium épületére és belső felszerelésére szükséges 440 000 koronából kölcsön útján beruházandó 100 000 korona van első részletként felvéve. A telket Szeged városától kaptuk és mikor az építkezéshez akart fogni, akkor látta, hogy ez a telek a kereskedelmi iskola és leányiskola mellett van, tehát a kereskedelmi iskola és a gimnázium közt lenne a leányiskola. Ezt többen a szegedi szülők részéről kifogásolták. Ugy szeretné, hogy a leányiskola helyeznők más-hová. Kéri, hogy e helyett a leányiskola számára vennék fel az összeget, annál is inkább, mert ez semmiféle finansziális változást nem idéz elő ezen a budgeten.

Bartha Miklós: Kifejti, hogy a kultuszminiszter a *Gyulán* létesítendő gimnázium segélyezésére felvett a költségvetésbe 2000 koronát olyan feltelet alatt, hogy ha az érdekeltség legkésőbb 1901. évi szeptember 1-ig meg tud egyezni a hozzájárulások aránya felett, ugyanakkor meg is legyen nyitva a gimnázium első osztálya. Reméli, hogy most, miután az adakozók teljesítették a feltelet, mi sem áll utána annak, hogy szeptember elején a gimnázium valóban megnyitassék.

A város nagy áldozatkészséget tanúsított, de tanúsítottak egyesek is és ezek között gróf *Wenckheim* Frigyesné, aki nagy alapítvánnyal tette lehetővé azt, hogy a gimnáziumnak alapítóje társadalmi és városi uton 400 000 forintnyi összeget tesz ki korekaszában.

Igen nehéz és súlyos vádak emeltek a gimnázialis rendszer ellen és ezek között különösen a *utalás* ellen. Ez valóban megélel az igazságnak. Nagyból szármalomból alig tud nézni valakit, mint az úgynevezett jeles tanulókat. Az életnek, a vidorságnak rózsái teljesen hiányoznak annak a szegény tanuló-gyermeknek arcáról: nervozus, érzékeny, tántorog az egyik könyvtől a másikhoz, örökösen fél hogy talán nincsen eléggé elkészülve. Ezen a tervezett reform mehetőleg segíteni fog; és segíteni fog talán azon a másik vádon is, hogy osztályokba vannak sorozva, egymáshoz vannak láncolva ezek a szerencsétlen lények. A tanügyi vezetés által megállapított most egy bizonyos pedagógiai színvonal és a gyermeknek, akármilyen tehetségtelen akármilyen harag, azt a megállapított színvonalat el kell érnie és a másik gyermeknek, akármilyen tehetséges, akármilyen szorgalmas is, le kell szállnia ahhoz a megállapított színvonalhoz. Osszeláncolják továbbá egy osztályba ugyanazon tárgyakat; egyik gyermek úgy, mint a másik együtt kezdi és együtt végzi azt az osztályt. Hiába észleli az a tanár, hogy ez az egyik gyermek talán a matheziában kiváló tehetségekkel bír, hogy annak már nem is a második osztályba kellene jarnia a többivel együtt, hogy a tudományok ezt az ágát tanulja, hanem talán a harmadik, vagy negyedik osztályba, mert oda éret meg az ő matematikai képessége és tehetsége, — nem, az a gyermek oda van láncolva a többihez, nem tudatembernek, átlagembernek kell lenni, azon túl nem szabad emelkednie. A gimnáziumnak, mint csirának, magában kell foglalnia az állami életnek egész lelki struktúráját és egész szellemi világát, tehát első sorban magyarnak kell lennie. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Ugy a tannyelvet, mint a szellemet illetőleg.

Magyar állam vagyunk, nemzeti kulturáról, nemzeti egységről a nemzeti kultúra egységéről beszélünk és beszélt igen szépen a miniszter is exozéában, és ezzel szemben Magyarországban, Szegedben, Brassóban, Szegsvárott. Besztercén Naszodon, Balázstváron, Medgyesén, Belényesen, körülbelül 10—12 gimnázium és középiskola van, amelyeknek tannyelve és szelme nem magyar (Igaz! Ugy van a szélsőbaloldalon.) Ezek a gimnáziumok nevelnek a magyar állam számára tanárokat, lesteóket, katonatiszteket, hivatalnokokat, ügyvédeket, orvosokat, mérnököket, vagyis épp az a középosztályt, amely műveltségével, tudásával színvonalával irányt ad az ország-

nak és vezeti az országot. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Törvényhozásilag és kormányzásilag tűnjük azt, hogy egy invázió jön neki a magyar államnak, ilyen gondolatvilággal. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Ez egy ék, amely folytonosan nagyobbra és nagyobbra tágitja azt a szakadást, amelynek egy történelmileg egységes államban nem volna szabad meg- lenni.

Szabály Gyula a közégi algimnázium kibővítését hozza szóba. Hivatkozik ama kulturmisszióra, melyet Kőszeg város teljesít, melyet azzal is bebizonyított hogy 200 000 forint alapítványt tett a gimnázium kibővítésére.

Rakovszky István csodálkozik, hogy *Szabály* csak most az utolsó szesszióban terjesztette elő öha-ját. Egyebekben pártolja azt. Kéri továbbá a vasuti kedvezményes jegyek jogának kiterjesztését a népiskolák tanítóira is.

Szabály Gyula szemléves kérdésben kijelenti, hogy örül, hogy *Rakovszky*val egy véleményen lehet a gimnázium felépítésének szükségességében. Előbb nem szólahtott lel Kőszeg érdekében, a tárgyalások folyamata miatt. De miért nem tette azt előbb *Rakovszky*?

Rakovszky István: Én nem vagyok közégi képviselő!

Wlassios Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: *Bartha* Miklósnak a gyulai gimnáziumra vonatkozólag tett le szolgálására azt jegyzi meg, hogy az ideai költségvetésben már bizonyos összeg fel van véve arra az esetre, ha azok a feltételek, amelyek a gimnázium felállítására szükségesek, teljesítettek. Igen természetes, hogy ha azok teljesítettek, s a gimnázium kategóriájára nézve a kellő megállapodás létrejön, akkor semmi akadályja sincsen annak, hogy *Gyulán* ez a gimnázium létesüljön. (Helyeslés a jobboldalon.)

A *utalás*re vonatkozó kérdés évről-évre ismétlődik. Amennyiben tantervi *utalás*re ért rajta, azt határozottan tagadja. Egyet elismeri, hogy t. i. osztályonként és esetleg tanárönként előfordulhat a *utalás*re, de tantervs-erü *utalás*re egyáltalában nincsen. A mai művelődési anyag mellett teljesen lehetetlen más *ábra*erendezés. De van igenis egy hatóság szer, hogy t. i. iparkodjunk a gyermekeknek testi épségét lejesztelni, hogy elbirhassák ezeket a terheket.

Bartha felhozta azt is, hogy milyen nehéz egységes kulturai irányt teremteni s hogy vannak közepiskolák, melyeknek nyelve nem magyar. A rendeleti jog körén belül ezt meg nem szüntetheti, mert hiszen ott van a nemzetiségi törvény s azok annak védelme alatt állanak. (Felkiáltások a szélső baloldalon: *Meg kell változtatni!*)

Madarasi József: Meg kell változtatni a nemzetiségi törvényt!

Wlassios Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: E nemzetiségi iskolák a lehető legszigorubb felügyelet alatt vannak s most éppen néhány héttel ezelőt a felügyeletnek egész új rendszerét állapította meg, úgy, hogy a lehető legszigorubb felügyelet alatt kell, hogy legyenek. Ami *Szabály* felszólását illeti a közégi gimnáziumokra vonatkozólag, meg egyzi, hogy rendkívül sok már a gimnázium ebben az országban. Ami abszolút számukat illeti, el lehet mondani, hogy az nagyobb, mint Ausztriában. De ami ehelyezéseket illeti, még mindig jogos kívánalommal léphetnek fel egyes vidékek arra nézve hogy ott gimnázium állítsassék. A csonka gimnáziumokra nézve az a nézete, hogy a csonka gimnáziumok lehetőleg kitépitendők, mert természetesen, hogy a csonka gimnázium nem lehet meg feladatának, sőt el lehet mondani, hogy a proletáriátus keletkezésének egyik oka a csonka gimnáziumokban taláható meg. (Ugy van! Ugy van!) Ami *Rakovszky* Istvánnak az utazási kedvezményekre vonatkozó felszólását illeti. (Halljuk!) Halljuk!) erre nézve mindig az volt az álláspontja, hogy ezt lehetőleg elő kell mozdítani, de éppen a kereskedelemügyi miniszter azon a nézetem van, hogy ha a közégi és felekezeti tanítóknak megadjuk az utazási kedvezményt, ezzel az összes közégi hivataloknak egész zslápiját nyitjuk meg és akkor ők is azzal a kivánsággal léphetnek fel, hogy e kedvezmények rajuk is kiterjesztessenek.

Amennyire csak módában van az országban a tanári fizetések emelését minden esetre szívfünk hordozzuk. E tekintetben az 1893-ik évi IV. törvényekhez két magukat tartanunk; majd ha e törvény revizió alá kerül, maga is azt hiszi, hogy ezen osztályzat határán, amelybe a tanárok ma vannak sorozva, nem maradhatunk meg, mert a tanári állást nagy hivatásához mérten úgy anyagilag, mint erkölcsileg megteleleő magasabb polcra kell helyezni.

Hogy az igazgatók és tanárok érdemeinek elismerésétől elárkóznék a kormány, az legkevésbé sem mondatbó, mert igen sok tanárt igazgatót öimmel ruház jel, és több igazgatót, akik azt megérdemlik, főigazgatót öimmel látott el, hogy ezáltal is emelje társadalmi állásukat.

A tordai gimnázium dolgában *Torda-Aranyos* vármegye bizottságához a napokban egy leirat megy, melyből látható, hogy a kérdést komoly konideráció tárgyává teszi a közoktatásügyi kormányzat.

Major Ferenc és *Rakovszky* István előhozták, hogy a nagy szünidőt hosszabbítsuk meg azért hogy az újak lúrdóre előbb mehesseken és azt kívánák, hogy a nyári vakáció ezért hosszabbítsassék meg. Ezt az 1883-ik évi XXX. törvények megváltoztatása nélkül nem tehetné, mert az kimondja, hogy az évi szorgalmi idő 10 hónap és az évi nagy szünidő július és augusztus hónapokban tartatik.

Gróf *Bojovszky* Sándor az iskolák segélyezése tételénél szóba hozza Dal pestmegyei község sanyarú helyzetét és kéri, hogy a néhány száz forint segélyt, melyet a szegény község kért, a kormány engedélyezze.

Thaly Kálmán a kereskedelmi iskoláknál fennálló visszás helyzeteket teszi szóvá. Kiigazolja azt a

különbőséget, mely a kereskedelmi iskolák és akadémiák között fennáll.

Wlassios Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: Amikor újra szervezem a kereskedelmi felsőbb iskolákat, akkor az akadémiai címet valamennyi kereskedelmi iskolától elvontam, azonban kiadtam egy új szabályrendeletet, amelyben megállapítottam azokat a feltételeket, amely feltételek mellett a kereskedelmi iskolák főle kereskedelmi akadémia szervezhető. Két éves tanfolyam, a tanároknak bizonyos létszáma és más különböző feltételek vannak ott megállapítva.

Egy létréért akarnék minden kereskedelmi felsőbb iskolára vonatkozólag eloszlatni, mert sokan azt gondolják, hogy ha azoknak a feltételeknek megfelelően, akkor eo ipso engedélyezni kell a kereskedelmi akadémiát. A rendeletben nem ez van, a rendeletben az van mondva, hogy ennek feltételei ezek, de azután a miniszter belátásától függ, vajon engedélyezi-e azt. Mert nem akarjuk most megint azt, hogy valamennyi kereskedelmi iskola kereskedelmi akadémivá legyen. (Helyeslés.) Most tárgyalom a debreceni kérdést a kereskedelmi miniszter ural. De mondatom, hogy egyelőre elégnék tartom, ha Budapesten és Kolozsvárott van ilyen kereskedelmi akadémia. Később azután lehetséges, hogy más városokban is megadjuk erre az engedélyt.

Képzőművészei vta.

Pichler Győző: Utal arra, hogy midőn a magyar állam ístápolja a művészetet azt tulajdonképpen csak látszólag teszi. Szükségesnek tartja hogy úgy, mint külföldön a művészet az állam nézve — miní adózási alap — nem jövedelmi alap mináunk is ez a rendszer honosítassék meg, legalább is részben, mert míg a közoktatásügyi tételnél 123 koronát áldozunk a művészek támogatására addig a közoktatásügyi miniszternek érdekes statisztikával szolgálhat arra nézve hogy a budapesti, illetőleg a magyarországi művészek körülbelül harmincezer koronával többet fizetnek állami adóban és illetékekben, mint amennyit a művészeti tételnél államsegélyként az állam nekik ad.

Magyarországon eddig nem fejlődött ki mint erőben és oly mértékben a nemzeti művészet, oly azt nagy és kiváló mestereink nagy, kiváló és nagy számú művészeink működése után várható. Művészeti nevelésünk óriási hiánya az hogy a kiképzésnek egyetlen egy intézményét sem találjuk.

Wlassios Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: Ebben igaz van, de ezt már többször elmondtam.

Pichler Győző: Az az ember, akit hajlama a művészet pályára visz, alig hogy elvégzi a mintarajszkolát, amely csak elemi oktatásra szolgál, a közbeeső időt kényeszerül külföldi akadémiákon, tanintézeteken töltöni. Az a művész tenát akkor midőn éppen abba a korba jön, amikor a legjobban bírja teljesíteni a benne levő művészi erő: akkor itt az országban nem lévén működési tere a tanulásra, rá van utalva, kényeszerülve arra, hogy az úgynevezett tanoncéveket külföldön töltesse. Akkor nem fejlődhet ki benne a nemzeti érzés iránti fogékonyság nem fejlődhet ki a nemzeti eszmék iránti lelkesedés, hogyha az a művészi egységiség akkor, midőn erre legjobb módot és alkalmat kellene nyújtani külföldre menni kényeszerül és külföldi impressziókat gondolkozást, művészetet szív magába. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Ez igaz!) Nincs gondoskodva arról, hogy az elemi oktatás után a tanoncéveket itt az országban töltesse el és csak midőn eme tanoncéveket élvégezze, akkor menjen ki, akkor tanuljon külföldön és tapasztalatokat szerezz, de a magyar művészet iránti lelkesedését, szeretetét, mint gondolkodásának szubsztitutumát megtartva térjen vissza és menjen oda a mesteriskolába, amelynek üdvös és áldásos működését én a magam részéről egy perocig sem vonom kétségbe. A művészek ilyen körülmények közt kényeszer-hejzeben vannak, amit ők maguk sem tagadnak. Ők a legjobb lelkesedéssel, legnagyobb szeretettel dolgoznak, de magyarságuk miben nyilvánul?

Ugron Gábor: Vegykednek és nem dolgoznak!

Pichler Győző: Nyelven kérem képviselőtársamat: hogy e szót: „veszednek”, jelen felszólalásom közben ne mondja, mert erről én még a jelen pillanatban nem akarok nyilatkozni és tárgyalog akarok maradni. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Olay Lajos! A közérdek az első. Aki utban áll, az vonuljon vissza! Az a tisztesség! (Nagy zaj.)

Pichler Győző: Ma a művészek az ő külföldi nevelésükkel, amelyet impresszióikra legelőkéonyabb korukban kénytelenek igénybe venni, magyar embernek és magyar földet festenek és ebben nyilvánul bennük a nemzeti érzés. Majd talán ötven vagy száz év múlva akad kritikus, aki a magyar nemzeti vonást ezekben a műveken megtalálja. Még a legszegényebb országoknak is vannak saját iskolái, saját művészeti telepek, amelyek megtartják a nemzeti művészetet. A művészetet, a nemzeti művészetet csakis az állam maga teremtheti meg...

Wlassios Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: Ez abszolúte nem úgy van!

Pichler Győző: Tudtam, hogy ellenmondásra fog találni az én kijelentésem, az egyéni fellegás, az egyéni izés különböző. Egy egyszerű, nagy nemzeti irányt csak nagy és hatalmas eszközökkel lehet megteremteni. A nemzeti irányt a művészetben akkor látom meghonosodva, ha a művészet annak a nemzetnek történelmével, nagy múltjával nagy eseményeivel foglalkozik. Ebből indul ki aztán a nemzeti tellegas, a nemzeti izés, a nemzeti támogatás, a művészet iránti szeretet. Külföldön nagy és hatalmas történelmi vázlatokat teremtenek és e nagy történelmi vázlatok mindig az állam támogatásával teremtik. Nátunk ilyen esetben kétléle akadályra is talál: az egyik a politikai, a másik a viszonyokban rejlik.

A szabadságot és a haladást jelképező nagy események azok, amelyek művészeket teremtenek a külföldön. Mináunk belezsol az esztétikába s a mű-

vészetbe a politika. Magyarország képtáiraiban, a magyar állam és magyar kormány előtt zárt ajtókra találunk azokat a képeket, amelyek háromszázötven év szenvedéseinek jeleképei és amelyek hivatva volnának a nemzetnek a jövőbe vetett reményét és bizalmát felkelteni. (Ugy van! a szélső baloldalon.)

Közjogi helyzetünk is beleszól művészetünkbe. Minálunk azoknak akik előtagolták azokat a bársonyszékeket, a művészet, az irodalom terén épp úgy, mint a többi kérdés terén tulteng a hiperbolizálás. Hol vannak minálunk vászonra megörökítve azok az események amelyek a nemzet szenvedéseit, szabadságának jövőjének fenntartására való törekvéseit képviselik? Hol vannak a Rákóczy és Bercsényi-korszak nagy és isteni eseményei? Hol vannak 1848-nak nagy és hatalmas képei? E nemzet két alapérzelme: a szabadság iránti vágy és függetlenségre való törekvés az a két érzés, amely nélkül művészt elképzelni nem lehet; és az ezen érzelmeket tárgyozó képek nálunk eleve el vannak itélve; nálunk a művész nem fordult át történelmi emlékekhez, mert itt mindig utasítás szerint kell cselekednie.

Ez az utasítás az hogy csak egyre vigyázzanak a magyar művészek, hogy a fekete-sárga zászló sobase teküdjék a földön és hogy annak a rud a sobase legyen eltörve. A mintarajzokola elemi oktatása között és a Benozur mesteri iskolája között a festészetnek olyan iskolát kell teremteni Magyarországon, amely átmenetet képezzen a kész művészek és a készülő művészek tanulmányai között. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.) Attérek most egy második kérdésre, amelyet a művészet egységessége a nemzeti irány fejlesztése érdekében első sorban mondandónak tartok.

Ezzel adós maradtam az igen t. képviselőháznak előbb, a midőn azt mondtam, hogy az állam a nemzeti iránynak a leghatározottabb és első sorban való fejlesztője. Van nekünk egy elavult intézményünk, amely tekintélyt veszítette s amely nem is működik. Ez az ugynevezett képzőművészeti tanács.

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: *Már nem létezik!* (Felkiáltások balfelől: Megszűnt! Zaj.)

Pichler Győző: T. Ház! 30 évig létezett ez az intézmény, 1396-ban a képzőművészeti tanácsot kiegészítették a millennium alkalmából új tagokkal, tehát nagyon kérem a miniszter urat, hogy egy intézmény így önmagától kimulik végelgyengülésben, legalább a saját utján tudassa grvszjelentésben ezt a tényt, hogy máskis is tudanak róla.

Vészi József: *Senki sem kereste! Székinnek sem hiányzott!* (Mozgás és az a bal- és szélsőbaloldalon.)

Hock János: *Már csak szidd össze, ha elkészültél ró!*

Pichler Győző: A halotti prédikáció nem az én hivatásom, eméltogva ebbe bele nem bocsátkozom. Kimul a régi tanácsok és nincs helyébe egységes, hatalmas képzőművészeti tanácsunk, amely szervezetenél fogva művészeti kérdésekben mindig a legfőbb fórumot kellene, hogy képezze, s amely nemzeti irányba vigye a magyar művészetet és teremtsen nemzeti művészetet. Kijelentem, hogy a képzőművészeti csarnokok szemben a nemzeti szalonnak állásponttal helytelenek, magyar művészetünk névze nem tartom üdvösnek és azonnal kiinduló mozgalmakat, amelyek megzavarták az atelerek nyugalmát és kivitték az utcára mindenféle összeszólalkozást, nem tartom helyesnek. Midőn ezt kijelentem, megjegyzem azt is, hogy bár a sajtó nagy része belebocsátkozott a jelszó kiadásába, hogy művészabóru van, azt tartom, hogy itt a fővárosban és az egész országban művészabóru nincsen és pedig azért nincsen, mert a Magyarország dicsőségét, évtizedek óta büszkeségét képező művészek és azoknak hű s odaadó emberei, kik szintén a művészet terén a nemzet dicsőségét akarják előmozdítani, erősen összetartanak. Már pedig ha a művészek összetartanak, akkor nem lehet művészabóru. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.)

(Hock János.)

Hock János: T. Ház! (Halljuk! Halljuk!) A művészeti létel tárgyalásánál ezélt minden évben élni szoktam a felszólalás jogával, amit az utóbbi időben ebben a Házban csak nagyon ritkán vettem igénybe. Tanum rá a t. Ház, hogy mióta politikai életünkben a pártkeretek szétbontásával egy új alakulás állott elő, azóta én itt a Házban szót nem kérem; sőt bizonyos tartózkodó és várakozó álláspontot foglaltam el. Meg is mondom röviden és őszintén az okát, hogy miért. Vártam, hogy az a személyes bizalom, melyet a miniszterelnök ur egyéni szőhűségébe, vezetőképességének tisztaságába és lojalitásába vettem, kormányzati tényekkel is igazoltassék. Ezt pedig tenni kötelességem volt, tekintettel a másféltizedes ellenzéki multira, melyet itt e padokon előtöltem. Ma már t. Ház, némi örömmel jelenthetem, hogy reményeink teljesedését látom, amennyiben a t. miniszterelnök ur kormányzati tényekben nem találtam egyetlen dolgot, mely bennem megütöztethet keitett volna; sőt újabban az inkompatibilitási törvény rendezésével egy nemes és ideális elvet látam előtérbe lépni, az önzéskiszorítását közéletünk szentélyéből és találkozását az egyéni jogosultság érdekében a hazaszeretet önzetlenségének tiszta oltárán. (Helyeslés a baloldalon.) Ugy tekintem legalább azt a javaslatot amelynek előkészítéséről e Házban kívül szó van. Meggyőződésem, hogy ily ügyért mindenkor szívesen kell menni a harcba. Harcba megyek magam is érte szívesen, nemcsak gyenge tehetséggel, hanem minden jó akaratommal és rokonszenvemmel. Harcba megyek az ügyért és azért a vezérért kiről hiszem, hogy erélyességében, kitartásában az ügy méltó vezére fog találni.

Rakovszky István: Hol van az élen? (Derűtlenség a szélső baloldalon. Élénk élénzés jobbfelől. Felkiáltások a bal- és szélső baloldalon.)

Rakovszky István: Kicsaltam! (Derűtlenség a szélsőbaloldalon.)

Hock János: T. Ház! Én is évek óta az én kis körömben arra töreksem, hogy bizonyos nemes

eszményiséget tudjak felbreszteni éppen a magyar szívekben. A politikai téren nekem sem hatalmam, sem befolyásom nincsen; de van olyan téren, amely megillet minden magyar intelligens embert és amelyen kötelessége minden hazafinak, hogy a magyar kultúra, a magyar művészet ügyében tőle telhetőleg táradozzék. Azt gondolom, nincsen olyan gyaró ember, aki egy szent ügynek hasznos szolgálatot ne tudna tenni ha szeretettel, lelkesedéssel. — ami a fő — önzetlenséggel nyul mindig e munkához. (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.) Ily jogcimen határoztam el már éveket ezelőt, hogy az én vallási kötelességem hivatásom egyszerű és meggyőződésszerű teljesítése mellett életemet a magyar kultúra szolgálata- rára főleg a művészet szolgálatára szentelem. Segítem bevinni én is a magam erejével a magyar társadalom közéletébe a nemes idealizmust, segítem bevinni nem hatalmi eszközökkel, hanem kulturális módon, művészet által, mert a művészet kiváltképpen alkalmas eszköz erre.

Hiszem a művészetnek, — ismeretes, — éppen azért jelölje az „isten” szó, mivel a művészet a lelkek megnevelésének, megtisztításának egyik ereje és eszköze. (Teiszrés balfelől.) Nem foglalkozhatik vele senki sem huzamosan, állandóan anélkül, hogy önmagában is ne érzene a nemesítő, eszményi hatást melyet az igazi ideális művészet az emberekre gyakorol. Idejében beláttam azonban azt is, hogy egy ember ilyen munkához nagyon kevés. Nemesebb, ideálisabb áramlatok előidézését a közéletben kell szintén előmozdítani. En, t képviselő ur tizenöt évig ültem itt az ellenzéki padokon, én, t képviselő ur, sokszor nehéz viszonyok közt a legnagyobb munkát végeztem, küzdöttem. De mondtam önnek, hogy soka sem a miniszter urtól, sem semmiféle kormányértutól a magam egyéni érdekében előmozdítására egy porzszemnyit nem kértem.

Pichler Győző: Ebben senki sem kételkedik! Hock János: Nem kértem a miniszter urtól sem és az ország színe előtt ismétlem meg a kérdést, hogy valahányszor én a művészeti ügyekben a támogatásért hozzá fordultam, volt-e egyáltalában az én kérésomban az egyéni önzésnek a legkisebb paránya is?

T. Ház! A hatalom támogatása mind nagyon kevés egy ilyen mozgalom általánosításához, ébrentartásához. Kell ahhoz még egy erősebb szerv és első e téren, azt hiszem, a sajtó amely láthatatlan módon, mint ahogy a folyom vizével ellepi az áradatot, a teret az ő szellemi erejének hatalmával, azokkal az öbömötökkel öntött eszmékkel és gondolatokkal behat a közönségnek lelke világába, igazságával meggyőzi és magával ragadja. A sajtó karolta tel leginkább ezen művészeti mozgalmat, mert a magyar sajtót, azt hiszem, sok dologgal meg lehet vádolni, de egyet nem, hogy e kérdésben, valahányszor a magyar kultúra és állameszme szolgálatáról volt szó a magyar sajtó sohasem transzigiált. A művészeti ügyekben is első sorban a magyar sajtó lépett síkra és látta, hogy egy bizonyos erős áramlat keletkezett országszerte, mely folyton-folyton növekszik. Ugyan kérem, legyen szabad nekem feltenni némi szerény önzettel a kérdést, vajjon négy év előtt voltak-e viták művészeti dolgokban a Házban, oly általános érdeklődés nyílt-e országszerte, mint most? Oh, képviselő ur ennek a mozgalomnak felidőzésben némi csekély részem nekem is volt! (Igaz! Ugy van!) Agítáltam városról-városra járva, iparkodtam mindenhol ezt a mozgalmat állandó szervezetezhez kötni, megcsináltuk ott, ahol lehetséges volt, a művészegyesületeket, kiállításokat és a közönségnek bemutattuk, mi a művészet, bemutattuk a vidéki közönségnek is a művészetet és a műtermeket. Nincs joga egyáltalában a legnagyobb fővárosnak sem központositani, t. képviselő ur. A művészetet decentralizálni kell az egész vonalon, mert az a vidék épp úgy megérdemli és jogot tarthat rá, hogy a magyar kultúra nemes és tisztas alkotásaiban gyönyörködjék.

Olay Lajos: Nem ez a kérdés! Az a kérdés, hogy a művészek nem tőrük ki! (Ellentmondások.)

Ugron Gábor: A művészek pedig köszönjék meg, hogy ha valaki értettük tesz! (Helyeslés)

Bolgar Ferenc: Senki nem sem tett Magyarországon a művészekért annyit, mint Hock János! (Zaj balfelől és a szélső baloldalon.)

Elnök (esenget): Csendet kérek, tisztelt képviselő urak!

Hock János: T. Ház! A megjegyzésnek személyi vonatkozásaira — természetesen — én nem felelek, egyet azonban elvi álláspontból kijelentek: A magyar művészet kiegészítő része a magyar kultúrának és csak akkor viragozik teljeseen, ha azok mellett az erők mellett, akik alkotják, a művészek mellett a magyar műpártoló, műszerető közönség támogatja, ha vannak amatőrök, akik lelkesedéssel iparkodnak ezen nemes ügy szolgálatába lépni és csimámi propagandát, minél szélesebb körökben megnyerni a közönség vonalmát, lelket ezen alkotások iránt. Már pedig, t. Ház, azt hiszem, hogy ha nem voltam más ezen mozgalomban, de bizonyára voltam egy kiáltó hang, amely nem veszett el a pusztában, hanem némely szívek mélyében visszhangra talált és most már ugyszólván visszaveri az egész ország. Mondhatom, hogy minden munkában, minden támadások közepette megvagasztalt egy dolog, hogy bármely városba mentem, mindenhol találtam egy-két őszintén barátai közzsörítést, amely méltányolta az én szerény munkámat és kezdeményezésemet, és azon az alapon, amelyet kis erővel leraktam, majd a jövő nemzedék, tovább fog építeni és legyen róla meggyőződve a t. képviselő ur, ha az egész társadalom rokonszenvvel kíséri a művészeti mozgalmat. Magyarországon e téren nagy jövőt érhet el. A művészi kizárólagosság a helyzetet még inkább elmérgesítheti. Nem szabad odaig menni a bányaványzásban, hogy Magyarországon minden társadalmi tényezőt, minden kulturális faktort alárendeljünk, egy szempontban a művészek érdekében. E szempontoknak gesszhangban kell állniuk. (Helyeslés a baloldalon.) Az a művész szolgálja a

hazát, az ad neki tisztét, tekintélyt és dicsőséget. E kettő összeegyeztetésében, az érdekek harmóniájában található pusztán a művészet fejlődése. (Helyeslés a baloldalon.)

(Budapest—Athén.)

Ehhez a folyton erősödő művészi áramlathoz én hazámban nagy reményeket fűztem. Miért nem lehet ez az ország is a benne levő erős talentumossággal, művészi képességekkel egykor a modern Európa Athénjévé? Lehet, hogy önök közt némelyek megmosolyognak és álmodozó poétának tartanak, de higgyék el, az emberiségnek és az összes érdekeknek sokkal több szolgálatot tettek a poétaleltek, azok a váteszek, kik tisztá idealizmusmal és lelkesedéssel tudtak egy szent ügy szolgálatában élni, mint azok az állam érfiak, kik pusztán az anyagi szempontokat mérlegelve tettek valamit hazájuk érdekében. Sokszor az a gondolat lelkesített és ragadott magával, hogy ha Magyarország egykor dicsőségének lénykorában, Matvásának, az igazságosság korszakában ilyen művészi központ tudott lenni Európában, a humanizmus és művészet főhelye, miért nem lehet Magyarország, hogyha a benne rejlő erőt és talentumosságot üdvösen és rendszeresen felhasználja, egykor ugyanazon magasságban, ugyanazon ténben. De nem szabad, hogy mi a dolog teljesítése elől egyszerű személyi okokkal kitérjünk bizonyos rancun-errel, neheztelésekkel, bizonyos társas érdekek előtérbe tolasával, mert itt a legmagasabb szempontnak kell teljesen irányítania a művészet erejét, a nagyobb fejlesztés érdekében és a nemzet lelki műveltségének nemes idealizmusának előmozdítása szempontából. (Helyeslés a baloldalon.) Ez a gondolat volt az én irányítóm, most is az én vezéreszillagom. Kezdetben — lássa a képviselő ur — azt kérdeztek tőlem, mi hasznom van nekem ebből a mozgalomból. Sajnos, gondolkodás volt ez a magyar közszellemre. (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) Egy egyetlen akcióit nem tudunk teljesíteni az országban, hogy hozzája ne tapadt volna az önzés gyanuja. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Ma már sokan egyetértéssel, talán többen méltányolnak is és mondhatom, újabb bizonyos támadásokkal is megtisztelték, legább ezt bizonyítja a képviselő ur beszéde, aki nemcsak burkolt célozokban, de végül egyenesen támadott s a mi nem helyes két egyesületnek benső ügyeit szellőztette a Házban: itéletet mondott felettük, a mibez sem a képviselő urnak, sem nekem, sem senkinek egyáltalában joga nincsen. Joga van annak a közgyűlésnek, annak a választásnak, amely azzal foglalkozni hivatva van. (Helyeslés a jobb- és baloldalon. Ellentmondások a szélsőbaloldalon.)

Olay Lajos: Az kérdédek, ahhoz mindenkinek joga van!

Vészi József: Nem ide tartozik!

Hock János: T. Ház! Egy egyesületnek benső ügyeit szellőztetni, anélkül, hogy e tekintetben az illető teljesen tájékozott volna, bocsánatot kérek, az egy egyesület ellen mindig illóialítás. Különbem nem is arról van itt szó, hogy váddal lépnek fel egy egyesület ellen, hogy argumentumokat, érveket sorolnak fel, nem, hanem megmérik két egyesületnek egymáshoz való küzdelmet és szó nélkül itéletet mondanak felettük, anélkül, hogy ezt érveikkel is támogatják. Lássa képviselő ur, az a Nemzeti Szalon, amelyre ön hivatkozott, szolgálatokat tett a magyar kultúra terjesztésében: vidéki otthonokat alapított a magyar művészetnek, itt a fővárosban és mások a vidéken kiállításokat rendezett, évenként egy bizonyos összeget adott és segítette a művészeket anyagi céljaik elérésében. Ha egy ilyen egyesület nem lett volna, meg kellett volna az teremteni és minél több ilyen egyesület létezik a magyar kultúra központjában, annál inkább fog fejlődni az a magyar művészet is. Autó pedig soha so féljen a képviselő ur, hogy művészi téren bizonyos erősebb küzdelmet és mozgalmat talál. A küzdelem a művészetben törvény: az az élet. A tapasztás, a nyugalom: az a halál, a pusztulás. Ha küzdelem nem volna, meg kellene azt a küzdelmet teremteni. Lássa, képviselő ur a legnagyobb tekintélyre, Arsen Alexanderre hivatkozom . . .

Szemere Attila: Nem olyan nagy tekintély!

Hock János: . . . Arsen Alexanderre, aki, mint a Fígaró kritikusa, azt hiszem művészi dolgokban olyan tekintély, hogy megérdemli, hogy itt a Házban nyilvánosan hivatkozzanak rá.

Szemere Attila: Nem, nem az! (Általános élénk derűtlenség.)

Rakovszky István: *Hát akkor ki a tekintély?*

Hock János: Arsen Alexander legalább úgy nyilatkozik!

Ez röviden annyit tesz, t. Ház, hogy a legrészletesebb, a leghatározottabb harcra és küzdelemre van szüksége a művészetnek, mert abban fejlődik ki teljes ereje. A nemes verseny szükséges. Verseny nélkül, t. Ház, a művészetben lehetnek hatalmi érdekek, egyesek kezükbe kaparinthatják a beolvaszt és tekintélyt, de, ha egészésséges nemes versenyben az erők szabadon ki nem fejlődhetnek a művészet valja kárát és az ország kultúrája sinya meg.

Rakovszky István: *Ez így van, akár tekintély, akár nem!*

Szemere Attila: *Az már más!*

Hock János: Kétségtelen, t. Ház, hogy már bizonyos erősebb társadalmi érdeklődés tapasztalható nálunk művészeti dolgokban. Azt hiszem ennek köszönhetőnek Pichler képviselő urnak felszólalását is. (Halljuk! Halljuk! balfelől.) Hiszen ha jól tudom, mégis az idők jele az, hogy a sztrákküldöttségek vezetése és a rendőri akták szellőztetése nem érdeklőbbé a képviselő urat, nemesebb dolgok felé tör, művészeti dolgok felé. Ez a helyes, t. képviselő ur, és nagyon örülök, hogy évenként legalább egyszer meg fogja őt is a febris artisztika, mint a gyengébb szervezett gyermekek a kanyaró, (Derűtlenség balfelől) és elmondja itt a képviselő ur a Házban az ő erőt

felszólalásait, amelyekben sok a puskapor, sok a hév, de, bocsássom meg, őszintén kimondom, meggyőződésem szerint kevés a tájékozottság. Rátérek és érvekkel bizonyítom.

(Művészeti nevelés.)

Itt a képviselő ur többek között azt mondja: művészeti nevelésünk hiányos. Ha jól emlékszem, t. képviselő ur, évekként ez előtt én a nyilvánosság előtt ezt az álláspontot hirdetem, akkor támadtak érte. Könyvből adtam ki, akkor a képviselő ur ennek a könyvnek alapján itt a Házban engem nyilvánosan támadott. És most a képviselő ur azt mondja: meg kell változtatni a művészeti nevelést. Hát nagy tévedésben van a képviselő ur, ha azt hiszi, hogy művészetet iskolákban, művészpáloktól nem lehet. Láska, képviselő ur, az ön egyszerű fogalmait erről a dolgról mi sem illusztrálja jobban, mint az, hogy a művészeti nevelést olyanakként tekintni, hogy van alsófokú, van középfokú, felsőfokú és egyetemi szisztema. Az a művész nem művész, ha önmagától nem fejlődik ki. Ki nevezi a festőt, ki nevezi a költőt és a művészt? Az az isteni szikra, amelyet a teremtő beleoltott és aki a középvilágzéleten felül áll, az oly eszményeket hűdret, amelyek képesek az emberiséget vezetni, mint egy fénylő csillag. (Élénk tetszés és éljenzés balfelől.) Ez a művész és aki erre a magaslatra el nem ér az lehet ügyes mesterember, de sohasem lehet teremtő művész. A teremtő elmealkotása nem lehet iskolák produktuma. Ezért világosra már régen eldöntött kérdés, hogy az akadémiáknak rendszerét a művészetben lementartani többé nem lehet. Egyszerű a libre école alakján lehet fejleszteni a művészeket. Ez alkalmas ad neki a munkához, az ad neki modellt, az megadja a művészek mindazt az eszközt, amiből ő önmaga lassan kioldódhat. De ehhez nem kell alsófokú, középfokú, felsőfokú oktatás.

De nem kell mesteriskola sem, képviselő ur, mert ki látott a mesterek részére iskolát alapítani? Hiszen az a mester önmaga csinál egy irányt, és a művészetben az, aki egy másikat utánoz és imitál, sohasem mester, az egyszerűen lekopál és olyan hibát követ el a művészetben mint az irodalomban a plagiatör. Annak teremtene kell, alkotnia kell újat, és azt az iskola nyitgábe bele nem teheti senki, mert az Procrustes ágy, amely kiteljeszti a mesterembereket, de megöli a művészetet. (Igaz! Ugy van!)

Bocsánatot kérek, a képviselő ur ebben az egy kérdésben, amely ugyszólván beszédének testét képezte, teljesen hibás alapon áll. És hogy ezt a hibás lépést megtette, bizonyíthatom abból a jellemző kifejezésből is, hogy a tanoncokat nem töltse a művész külföldön. Mesterségnek tekintette ezt a képviselő ur és azt hitte, bele lehet töltésrezni a művész lejtébe az értelmi erőt, bele lehet töltésrezni a teremtő képességet. Nem, uram, annak vele kell születnie, és akikben ez nincs meg, abban semmiéle iskola ezt bele nem önti.

T. Ház! Én megvallom örömmel néztem elébe a képviselő ur felszólalásának, mert azt hittem, hogy alkalmat nyújt egy tanulságos és alapos művészeti vitára.

Sajnos, ezt az ő felszólalásában nem találtam, de találtam egy előretolt alakot aki a képviselő ur. Bocsánom meg, egészen őszintén, de bizonyos állításoknak a felemelése után rátrét beszédének csatlakozó részére, mely abból állt, hogy megtagadták egy másik művész-egyesületet. T. képviselő ur, higye meg nekem, hogy, ahol igaz művészek között folyik a küzdelem, ott az eszmékért és eszményekért történik és azzal csak nyer a művészet ügye.

Ilyen küzdelem talán ön mindenütt széles e világon. Párisban, a jelenlegi művészet központjában, a művész-egyesületek megfordultak, a Champs-Elysées mellett ott van a Champs Mars ott látja az új egyesületet a Société Nouvelle-t, ott látja a Gerome által akitandó nagyobb egyesületet. Így látja ezt Münchenben, így látja ezt Bécsben és így fogja ezt látni a világ minden művészeti helyében, ahol a művészek igiten forradalomban vannak, mert válság van a művészetben, válság Európaszerte, amelynek hullámai eljutnak hozzánk is. És ha szemben állnak irányok és elvek, az a nemes küzdelem mindig dicsőség, csak a küzdelem szemléli jelentőségét ne legyen soha, nem szabad kicsinyosni, aljas, kisserü szempontokra lesülyeszteni. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

(Pichler-Calchas.)

Ezért, t. képviselő ur, nagyon csodálkoztam, hogy amidőn oly hévvel fogott a művészet megvédéséhez, ugyanakkor belesett egy nagy hibába. Szószólója leti egy bizonyos kör érdekeinek és úgy tett, mint a képviselő ur, mint egy előretolt jelzőszó, melyet kiüttek, hogy a goyoktat fogja fel és reá lövöldözzenek. De lássa, képviselő ur, az ezután eszembe jutnia nekem egy operetibeli alaknak a szereplését, amikor — azt hiszem a képviselő ur is ismeri — a papok és jósök panaszoknál kezdtek, hogy a nép szeme felnyílik, a tekintély többé nem bálványozza a nép és ezért odaforultak Calchashoz. (Halljuk! Halljuk!) Odaforultak Calchashoz a jóshoz és azt mondták hogy vegye elő piéhvillamát és a mesterséges mennydörgést és csináljon egy kis lármát, hogy a nép ismét tisztelettel áldozzon a pogány bálványok előtt. (Tetszés a jobboldalon.) No hát, a t. képviselő ur önkéntelen is ilyen szerepet játszott.

Mikor egy bizonyos fellépés által a társadalomban ellennatás keletkezett és jogosan vagy nem jogosan, annak bírálataba most nem bocsátkozom. de

minden esetre felhangzott országserzte az az álláspont és annak a védelme, hogy az országban a művészeknek is alá kell rendelni azon álláspontnak, meg a saját legérzékenyebb ambíciójukat is, amikor a nemzetnek tehetnek egy nagy, hasznos szolgálatot, akkor, tisztelt képviselő ur, erről ön akarja elterelni a figyelmet egy felszólalással és egy másik egyesületet érintő támadással. Hát tisztelt képviselő ur, én a piéhvillamiasoktól és a mesterséges mennydörgésektől nem ijedek meg, mert elmondhatom önnek őszintén, hogy ha valaki hivatkozhat is szerény önférszert egy három éves állandó mulnak küzdelmeire és támadásaira, hivatkozhatom én. És eme támadások soha sem rettenthetnek vissza egy embert, hogy azt a szolgálatot, amelyet lelkismerete eléje ír, ne teljesítse nyugodtan, hogyha azzal hazájának szolgálatot vél tehetni. Higye el a t. képviselő ur, nem mindig azok az emberek, akik a tömeget jótékonyan vezethetik, akiknek a kezében van a hatalmi pálcá, hanem sokszor azok is, akik egy eszméért elűrik, hogy szembeköpiék.

Rakovszky István: *En mégis csak pofoz legyintem azt!* (Derűtség a baloldalon.)

Hook János: T. Ház! (Halljuk! Halljuk!) És miért az általános le háborodás vagy mozgalom, amely művészi téren újabb fellépett és amelyet itt a Házban már közbeszólas alakjában is megvadtak? (Halljuk! Halljuk!)

Nagyon kínos és nagyon nehéz ponthoz értem (Halljuk! Halljuk!), de aki a közélet terén mozog, annak el kell készülvé lenni rá, hogy néhol vissza kell élni a halgatóság türelmével és a legnehezebb dolgokra: saját érdekeinek, saját egvánságának a védelmére felhívni a figyelmet. Még Cicero beszédei közül is az volt a legnehezebb, amelyet egykor pro domo mondott el; én tehát, amikor a mozgalommal összefüggésben az én személyemet előtérbe állított és megmondom, hogy miért forog a küzdelem e sarok körül, reá mutatok arra a munkára, amelyre a nyilvánosság elé itt felléptem és amely az évek óta megcsontosodott hatalmi szervezeteknek érdekeibe ütközött. Ne méltóztassék gondolni, t. Ház, hogy az a klukkrendszer, amely a múlt évek minden mozgalomban kísértet, csupán politikai, közigazgatási, megveti téren volt elhatárolható, belemert az a kereskedelem vezető gondolatába, ott volt az irodalomban, a társadalomban, az egyesületekben is és ott volt a művészetekben is.

Rakovszky István: *Az Akadémiában!* (Zaj. Halljuk! Halljuk!)

Hook János: E művészeti téren szintén kézzelfoghatólag lehetett tapasztalni annak a megnyitkozását és az volt a bűn, az volt a hiba, hogy én első sorban is e szervezet ellen léptem fel. Nem akarom most ezt részletes adatokkal erősíteni, mert arra idő nincs, csak általánosságban annyit jelek ki t. Ház, hogy a harc nem az elvek és eszmék körül, hanem gyakran személyes érdekek és személyi szempontok körül forogt és itt volt a hiba. (Ugy van! Ugy van! balfelől.)

(A nemzetközi tárlat.)

T. Ház! Mondja meg nekem egyáltalán bárki: van-e jogosítva valaki arra, hogy amikor nemzetnek egy kiváló nagy hasznót és szolgálatot tehet sokszor meg lemondás árán is, hogy azt a szolgálatot bármint okokból, bármint alapon visszautasíthassa.

Láska, képviselő ur, ennek a nézetnek, én azt hiszem, egy nagy, hasznos és fontos szolgálatot tetünk akkor, amikor kulturális téren a világművészet legnagyobb tekintélyeit bemutatni iparkodunk hazánkban. Tetük ezt azért hogy a művészek is okuihasanak, hogy a közönség is összehasonlíthasson tehessen és ezáltal hozzájáruljon ahhoz a munkához, amelyre a művészi nevelést erősíteni akarjuk a mi társadalomban.

Hiszen a művészet világgörde, a kultúra nem tűri meg a védvamos vonalakat és nem lehet azt mondani hogy a világ által akadályokat állunk; a művészet és kultúra általánosság, egyetemessé teszi a kérdést; azt megakadályozni nem lehet, ha pedig valamely nemzet ezt megakadályozza és kínai bástyák közé zárkózik, akkor az a nemzet sohasem fog együtt haladni a világgal.

És ime, t. Ház, ennek a mozgalomnak, amelyet mi éppen a magyar kultúra és művészet erősítésére indítottam, támadt egy erős visszhangja, amely visszhang később sokszorozódott, támadása irányult, szervezkedett és amelyre a képviselő ur beszéde is támaszkodik. Már pedig, t. Ház, mondhatom, hogy nagyobb és hasznosabb szolgálatokat nem tehet valaki a magyar művészet ügyének, mintha alkalmat nyújt a legnagyobb viágtékiétek és művészi nagyságok megismerésére. (Ugy van! Ugy van! baloldalon.)

Ezt mutattuk meg, és azt hiszem, dicsőség háramlik belőle hazánkra, mikor itt a főváros központjában összejönnek a világ lángelméi, hogy bemutatassák szeretteit, rokonszenveit és ő támogatásukat, munkájuk gyümölcsét; dicsőség háramlik abból a magyar névre, ha lel tudta kelteni az egész világ érdeklődését és legalább egy időre központjává tudott lenni itt a nyugat-európai művészi érdeklődésnek.

Ez a szempont vezetett bennünket és erre a szempontra jöttek azok az erősebb támadások, amelyek szószólójává szegődött t. képviselő ur. Pedig lássa, hogy bennem mennivre nem é semmitéle elfogultság, vagy személyi kultusz mikor hazámmal én azt a szolgálatot akarom megtenni, hogy eme művészeti ünnepélyt teljessé tegyük és a külföldnek ide jelentkező művészeit hazánkban fogadjuk; hogy

mennyire kerültem minden személyes indokot kimutattam a nyilvánossághoz intézett levélben, amelyben lemondottam az ügyek minden rendezéséről és átengedtem az ünnepély rendezését más egyesületnek és átengedtem egyáltalában a magyar művészeknek. Mi volt a válasz? Mi volt a felelet? (Általános zaj) és mozgás. Egy hang a jobboldalon: Ez nem tarozik ide!) Kötelességgem, hogy itt a Házban világosan beszéljek és világosan lásson mindenki. Kötelességgem az annál inkább, mert a mai lapokban a közönség előtt meg fog jelenni egy nyilatkozat, a francia művészek nyilatkozata s ha a hírlapokból arról értesülni fog az egész ország, annál inkább kötelességünk erről itt megemlékezni, mert azt hiszem, az ország gondolkodásának, érzelmi világának, eszméinek kiinduló pontja és gyújtópontja mégis csak a parlament. És t. Ház az hogy művészeti dolgokkal, vagy kulturális problémákkal eddig mélyen és behatóan nem foglalkoztunk, nem ok arra, hogy ne foglalkozzunk most, sőt én azt hiszem, hogy nekünk ez kötelességünk és azért elmondom röviden erre vonatkozólag az én álláspontomat. (Halljuk! Halljuk!)

Mikor itt egy nagy művészeti ünnepély központjává akartuk tenni hazánkat és nem magunk hivat, hanem önmaguk ugyszólván jelentkeztek a legnagyobb francia művészek, akkor, t. Ház, egy bizonyos meghasonlás, egy bizonyos felindulás állott elő, amelyre ők azzal feleltek, hogy ezen ünnepélyben való részvétől lemondottak. Nyitit levelet intéztek éppen a Szalon-egyesület elnökehez melyben kijelentik, hogy (Olvasza.): „A leguagyobb megdöbbenéssel értesültünk arról, hogy a nagy-lelki vendégtereteket, amelyben a francia művészek munkái a Nemzeti Szalonban részesítettek, eléggé éles kritika tárgyává tették némelyek. De mi nem akarunk egvére emlékezni mint azokra a jó és kitünő észekre, amelyeket mindig éreztek Magyarországon Franciaországról és minden irányt, ami Franciaországból jön. Eppen ezért nem akarjuk meg jelenlétünkkel is szaporítani azokat a nehézségeket, amelyeket a Nemzeti Szalonban támasztottak és mélyen meghatva attól a nagylelkű vendégteretektől, amelyet oly nemes szívek nyújtottak nekünk, legnagyobb sajnálkozással monduk le arról, hogy mi magunk menjünk el önöket szívesen biztosítani a mi hálnkról. Engedje meg nagyméltóságod, hogy ismételve kifejezzem mély hálám biztosítását, egvárszermnd mély tiszteletemet. Robert a „Société des Artistes Francaises“ alelnöke. Albert bizottsági tag.“ (Mozgás.)

T. uraim, engedjék meg, hogy e levélre csak egy pár megjegyzést tegyek. Ezek óta iparkodunk kiváló gondallal előkészíteni Magyarországon, hogy a külföldi lángelméket és nagy művészeknek remek munkáit együttesen bemutathassuk. A franciák voltak azok első sorban és azoknak nagy művészei, akik rokonszenveinek és hazánk iránt érzett meleg érdeklődésüknek akarják kifejezését adni, mikor itt megjelennek. (Ugy van! Ugy van!) a bal-és szélső baloldalon.) A nagy francia művészeknek nincs mit várnunk tőlünk, hisz dicsőséget, vagyont mi nekik nem adhatunk De megtették azért, hogy amint saját maguk kifejezték, visszaadják ennek az országnak azt a kitüntető szíveséget, amelylyel őket a kiállítás idejében a külföldön először önállóan szereplő Magyarországról részesítette. Nagy kitüntetés volt ez hazánkra nézve és a rokonszenvenek olyan megnyilatkozása, hogy az egész francia sajtó egyetemesen foglalkozott velünk (Ugy van! balfelől!) Nem tudtuk elérni uram, még diplomáciai uton is soká, hogy Magyarországról, mint önálló, erős kultúrországról beszéljen a francia nagy sajtó és a külföld. Most, uraim, méltóztassék elolvasni azokat a cikketeket, amelyek a „Gaulois“-ban, a „Figaro“-ban, a „Matin“-ben és a többi lapban is megjelentek. Egy-értelműleg lekezeséssel üdvözlik Magyarországnak a kiállításával olért nagy kulturális sikerét. Arsen Alexander a „Figaro“-ban így szól: Ezzel a tétellel Magyarország a nagy európai nemzetek között foglal helyet; (Derűtség jobboldal.) Mozgás balfelől.) a francia rokonszenvenek a tázasan felindulása, a francia művészek általános szimpátiája a kísérő ezt a dolgot figyelemmel. T. uraim! Ne méltóztassék kicsinyelni a francia művészek itéletét, mert Franciaországban minden nemzeti erő ugyszólván kulturális erőre, nem hatalomra van felépitve. Franciaországban a művészek és az írók pivot-i a társadalmi életnek, amelyen elépül a társadalmi élet egész szentélye. Ők irányadók, ők nemzetük rokonszenvét irányítják és én hálás vagyok minden nemzetnek, amely erről az én magyar nemzetemről, magyar hazámról rokonszenven nyilatkozik. (Élénk helyeslés a bal-és szélső baloldalon.) Hálás vagyok akkor, amikor egy olyan mély szimpátiának a megnyilatkozását látom, amely bennünk reményeket ébreszt, hogy erős művészi tehetségünkkel a külföldön mi is a művészek rokonszenvét megnyerjük és nemcsak bemutatuk a külföldi művészet nagvságát hazánkban, hanem alkalmat nyerünk arra, hogy saját, művészi nagvságunkat is bemutatthassuk ott a külföldön. (Élénk helyeslés balfelől.)

T. Ház! Ez okára nem terjeszkedem most ki, nem tartozok többé ide, hogy minő nehézségeken kellett ennek a nemes tervnek megtenekelni. Egvet azonban előre kimondok: Amikor én személyes akadályként félreleptem az utból, hogy egyöntetű nemzeti ünnepet rendezhessenek, nem lett volna jogam senkinek azt az ünnepet megakadályozni. (Élénk helyeslés a bal-és szélső baloldalon.) És ezért sajnálom, hogy éppen egy művész... (Nagy mozgás a bal-és szélső baloldalon. Zaj. Halljuk!)

Szájpadlás nélküli fogak.

Főlölegessé teszik az inylemez használatát. A szájból kivenni nem kell, nem is lehet. Számos elismerő levél. Jótállás.

Wellner Gyula

szpecialista a szájpadlás nélküli műfogak készítésében VI. kerület, Andrássy-út 38. szám.

Ugron Gábor: Nem lehet ezt menteni!

Hook János: ... hogy éppen egy művész nyilatkozott így értelembe. De nem tartom hibának nálát és nem tudom be neki. Miért? Ismerem a művészeteket. Tudom, hogy impresszionabilis, fogékony, könnyen hipnotizálható és hogy egy-két öntudatos, célzatosan dolgozó ember a művészek nagy tömegét sodorhatja magával, a nélkül, hogy az a művész meggondolná, milyen véletlekké megy el. Hiszen, ha valaki szereti a művészeteket, én tetekkel bizonyítottam be, hogy szeretem; ha valaki szereti a művészeteket, én megmutattam, hogy tudok értük tünni nélkülözni áldozatokat is hozni. (Igaz! Ugy van! Tetszés a bal- és szélsőbaloldalon.) De, t. képviselőhöz, amikor egy nagy nemzeti eszmének, egy nagy nemzeti sikernek a biztosításáról van szó, akkor előttem minden egyéb érdek háttérbe szorul. (Zajos helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Eppen ezért, t. képviselő ur, én nem hibáztam, de mindenestre hozzájárul az a bizonyos ellenállás, amely a fogadatokkal ellen Magyarország művészi téren megnyitkozott, hogy Magyarország eleseit egy nagy külföldi szimpatiának tüntető nyilvánulásától. (Ugy van! balfelől.) el-esett pedig, mondom, ismétlem, dacára annak, hogy visszavonultam; arra én okot nem adtam. Esembe jut nekem arról a művészlekről, amely még akkor, személyem háttérbe vonulásakor sem tudott helyes álláspontotra helyezkedni, egy szegény fazekas a nagyenyedi, akinek történetét talán ismerik. Rövid az egész, de jellemző; a magyar szívnek, a magyar gyémánt jellemnek egy nagy magyarok példája. Nagy-Ényeden volt egy egyszerű ember, aki szobrásznak készült. Elment, de a szabadságharc kitűzt s szülött Nagy-Ényeden megfűték, lémezárólták az oláhok. Valami Onuc nevű oláh volt az atyjának a gyilkosa. Ez az ember később visszatért és lett belőle ismét fazekas. Lássá, képviselő ur, azt beszélék róla, hogy mikor hetenkit a vásár alkalmával künn lilt a pacon, mindig találkozt az azzal az oláhba aki szülőjének a gyilkosa volt. Egy alkalommal Onuc összeesett előtte és ez az ember maga ment orvosért, maga futott el a gyógyszerházba. Az az ember sárral dolgozott, de a szive aranyból volt. Annak az embernek ezt a tettet nem fogja hirdetni emlékoszlop, de fel lesz írva a Mindenható könyvében és minden becsületes, igaz érzelű ember szívében. Lássá, képviselő ur, ha valaki a nemes érzésnek ezt az önmegtadadást keresztényi erőnyekből tudja gyakorolni, mennyei inkább kötelességünk gyakorolni az önmegtadadást akkor, mikor vele nemzetünknek hozhatunk áldozatot. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

T. Ház! Nem akarom ezt a művészt a t. Ház előtt részleteiben feltárni, csak egyet kérem a t. Házat. Valahányszor Magyarországon fontos nagy nemzeti érdekekről volt szó, elsimultak pártellenetek, nehézségek, megdobbant mindnyájunkban a magyar szív s iparkodtunk egyértelmű eg, közösen egy magas ideál előmozdításán fáradozni. Azt hiszem, a magyar művészet is kibontotta diadalmalanságát a fejlődés nehézségein és küzdelmében keresztül el fog jutni végre a dicsőséghez. Tegye meg minden ember az ő hasznos munkáját, járuljon egy kanállal, járuljon egy téglával ahhoz az épülethez, amelyen a magyar művészet szentel-e lesz egykor tömeleim. Az a dicsőség, amely ehhez az épülethez fog tapadni, egykor az egész nemzet lesz és résztvesz benne minden munkás: az is, aki verejtékkel, az is, aki tollal, az is, aki könnyeivel hozzájárult ennek a munkának a megtisztításához. (Élénk helyeslés a baloldalon.)

(Személyes kérdés.)

Pichler Győző: T. Ház! Midőn a t. Házról engedelmel kérek hogy személyes kérdés címén felszólaljak és egyszersemind félreértelt szavaimat megmagyarázzam az előrehaladott idő dacára, arra kérem a t. Házat, aiandékozzon meg és támogasson kegyes figyelmével azon igazán feszélyezett helyzetben, amelyben jelen pillanatban vagyok. (Élénk felkiáltásnak: Halljuk! Halljuk!)

T. Ház! Hook János képviselő ur imént elhangzott beszéde, addig, míg nem ért el arra a művészi vitára vagy arra a művészi értékesítésre, amelyről megemlékezett, a művészetnek olyan ódája volt, melyhez fogható senki más e Házban nem is vállalkozhatik mondani, csak ő, a szónak nagy és egyik legkiválóbb művelője és művésze.

Mindenekelőtt egyet kötelességem kijelenteni, azt, hogy én ő előtt. mint képviselőtársam előtt és politikai ellenfelem előtt épp úgy, mint az anyaszent-egyházam hű és odaadó szolgálója előtt a legnagyobb tisztelettel és a legnagyobb szeretettel hajlok meg. (Helyeslés a baloldalon.) Soha egy pillanattal sem volt eszemben őt bármi magánérdekkel vagy önzéssel vádolni és így beszédének azon része, amely ezekre reagál, teljesen elcsik.

De, t. Ház, engedjék meg, hogy első sorban magamat védjem meg azon direkt vád ellen, hogy jogtalanul és illótékelenül emleitetem fel a két műfajozott ügyét. Nagyon téved az igen t. képviselő ur (Halljuk! Halljuk!) Ugy a Nemzeti Szalon, mint a Képzőművészeti Egyesület mint külön tétel szerepelnek ebben a költségvetésben. (Ugy van! Ugy van! Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Ugy a Nemzeti Szalon, mint a Képzőművészeti Egyesület 4-4000 forint szubvenciót kap az államtól. A két államilag segélyezett intézet közül az egyik egyenesen szembezállt (Ugy van! Ugy van!) a szélsőbaloldalon.) az állam által évtizedek óta segélyezett intézettel: akkor nekem igenis jogom és kötelességem kritikát gyakorolni (Helyeslés.) és én csak azon nagy presszióknak és azon nagy kéreimeknek lettem eleget, amelyeket hozzáam intéztek, amidőn röviden jeleztem álláspontomat és nem bocsátkoztam azon részletekbe, amelyekbe Hook János tisztelet képviselőtársam bocsátkozott, aki a részleteknél mindig oda konkludált, hogy évtizedek óta megáramlott művészetünknek hivott apostolait itt az

ország színe előtt azzal a briliáns ékesszólással, amelyvel ő rendelkezik és amelyvel kétségtelenül magával ragadta a hallgatóságot, egyszerűen mint mérenyloket állította oda azokat akik a nemzet tiszteletét, sikerét és diadalát káros és személyes okokból megromtatták. (Felkiáltások a baloldalon: Ezt nem mondta! Zaj! a szélső baloldalon. De ugy van! Halljuk! Halljuk!) Így állította oda a művészeket az igen t. képviselő ur. (Zajos elentmondás balfelől.)

Olay Lajos: Ugy van! Ugy van!

Pichler Győző: Boocsánatot kérek igen t. Ház, be fogom ezt bizonyítani. (Halljuk! Halljuk!) Én nem versenyzek a szónoklás terén Hook János t. képviselőtársammal; lehetetlenségnek tartom a magam részéről hogy őt ebben valaha utolérjem, mert mintaképe ő a kiváló szónokoknak, de boocsánatot kérek igen t. képviselő ur, ne méltóztassék ilyen veszélyes játékokat játszani; ne méltóztassék itt mulatsoktatni mulatsokra halmozni a szónak ékes virágával és az érzelmeknek olybá való felintése által, mintha itt hazaárulásról volna szó. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbalon. Zaj. Halljuk! Halljuk! Elnök csenget.) Boocsánatot kérek, t. Ház, engedjék meg, hogy ha én hódolattal és igazi tisztelettel hájtottam meg a zászolt első sorban Hook János t. képviselőtársam előtt, nagyon kérem önöket, kegyeskedjenek megajándékozni azt az ügyet szives figyelmükkel és azután a másik részről jövő azon összes támadásokkal szemben a védelmet meghaligatva, tárgyilagosan elbíralni az ügyet. (Halljuk! Halljuk!)

Azt mondja a t. képviselő ur, hogy örövend, hogy a külföldi sztrájk-mozgalmak és rendőri akták szellettése után egyszer a művészetre is át-térek Nos hát azt mondom én a t. képviselő urnak, hogy legalább amióta itt vagyok e Ház színe előtt, bizonyítottam, hogy minden kérdésben odaadó szorgalommal és kitartással iparkodtam dolgozni. (Élénk helyeslés. Ugy van! Ugy van! a s. első baloldalon.) és az igen t. képviselő ur ne támaszson ellenem vádat abból, amidőn én ebben a heves munkában éppen oázisként kerestem azt, hogy a művészetet megvédjem azon irtozatos sok direkt és indirekt támadás ellen, amelyeket, a legjobb indulatból származva bár éppen Hook János t. képviselőtársam mindiginszenált három esztendő óta. (Ugy van! Ugy van! a jobb- és szélsőbaloldalon.) Es hogy ez így van, arra nézve engedjék meg hogy egyszerűen tényekre hivatkozzam. (Halljuk! Halljuk!) Azt mond a az igen t. képviselő ur, hogy ezek az emberek akkor, amikor visszaleptem, amidőn önzetlenségben elmentem addig, hogy részt sem vesek semmiben, mégis elkövettek ezt a hazaárulást. (Derültség és elentmondások jobboldal.) Hát édes, jó képviselő ur (Derültség), kérem a képviselő urat hogy hát az előzményeket miért nem méltóztatott elbeszélni? (Ugy van! Ugy van! a jobb- és szélső baloldalon.) Sok história van és meg vagyok róla győződve, hogy, ha az előzményeket elmondta volna a képviselő ur, azok az urak is, akik itt helyesleik neki, — ott vannak páriom legkiválóbb tagjai is — másképp nemközt ezt a dolgot, mert ezekben megvan a magyar önérzet és nem követelhetik a művészeketől azért, mert a Szalonban nincsen magyar művész, hogy francia művészekkel csináljunk kiállítást, amelyben az egyedüli remek gróf Andrassy Gyula t. képviselő ur képei, amelyek amugy is Magyarországon vannak. Nem követelhetik ezért, hogy a magyar művész megtagadja az önérzetét.

Térjünk azonban át a tárgyra, amit óvatossan kerülgetett az igen tisztelt képviselő ur. Méltóztassék csak visszaemlékezni a t. képviselő urnak, midőn Párisban — amelyet ő olyan nagy és hatalmasnak tüntet fel, amint hogy kétségtelenül az is — nem mint Franciaország, hanem mint az egész világ központja összesereglett a kiállításon millió meg millió idegen és azután jöttek azok az idők, amelyek a figyelmet teljesen Paris és a francia sajtó felé fordították, hogy akkor mi történt! Miért nem olvasta fel a t. képviselő ur akkor azt a beköszöntőt, amelyet ugyanazok a francia lapok, azoknak egyik legnagyobbja csinált a magyar művészet ellen, miért nem közzönte őt jel az a francia cikket, miért nem olvasta fel Arsène ur cikkét, amely telve volt a magyar művészet legyalázásával. (Mozgás jobboldal.) Ez a cikk tele volt támadásokkal és ezekben azok, akiket eddig nagy művészeknek ismertünk, mert hiszen Hook János messiáskodása előtt is voltak magyar művészek, akik előtt tisztelettel hajoltunk meg, akiket mint világraszóló nagy embereket ismertünk a művészetben, le voltak gyálázva, megbélyegezve a tudatlanság bélyegével és mégis most ugyanaz az ember, aki ezt a hallatlan támadást előtette Magyarország ellenében egy folyóiratban, amelynek döntő suya van a kritika világában, előjön ide és azt akarják, hogy őt lelkesedéssel és ünnepléssel fogadják a magyar piktor-ság, amely kedélytelére nézve és ezt nagyon helyesen tette fel a t. képviselő ur, midőn azt mondta, hogy impresszionista. (Mozgás.) Hogy művészeink, kik szenvedélyes emberek nem menek oda üdvözölni azt az embert, ki velök úgy bánk el, ezt értem. (Nagy zaj.)

Vézi József: Nem kell a vendégeket megbántani! (Nagy zaj. Felkiáltások jobboldal: Igaza van!)

Kubinyi Géza: Tessék megcáfolni, szabadságában áll, hogy megcáfolja! (Nagy zaj. Elnök csenget.)

Pichler Győző: De a midőn ezt én kijelentem, rögtön kijelentek egyebet is, amit Vézi József képviselő ur rögtön helyeselni fog, hogy tudniukják a tisztelet igaz érzelmeivel hajlok meg mindezek dacára azon ember előtt, aki ezt megtette, Meghajlok pedig azért, mert őt a legjobb intenció, a legjobb tervezés és a legjobb indulat vezette és azokat érje a történetekről a büntetés, akik őt félrevezették és az ő jóindulatát bizonyos irányban kibaszni iparkodták. (Ugy van!) Engedelmet kérek, nagyon sajnálom, hogy az idő ennyire előrehaladt és nem is venném tovább igénybe a tisztelt Ház becses idejét, de a t. képviselő urak százáinál is megkérdem, hogy év-

tizedeken át csakugyan nem láttak-e magyar művészetet, nem ismertek-e nagynevű művészeket s hogy csak most egyszerre lett minden olyan gonosz és minden olyan rossz. (Nagy zaj. Folytonos közbeszólások a jobb- és baloldalon.)

Ki fogok én tért ki képviselőtársam, Hook János érdemeire is, mert én nem vonom kétségbe, hogy nagy és intenzív működést fejtett ki, hogy minden törekvése a művészet népszerűsítése volt. De hogy az ő nagy szelialitása mellett is elvesztette maga aól a talajt és ma nem tudja, mit csinál, ezt bizonyítottam neki, nem szónoklással, hanem egyszerű tényekkel. (Halljuk! Halljuk!) Egy cikk jelant meg a „Studio“-ban amely Londonban jelenik meg és amelynek francia kiadását nem tudom, hogy hány százezer frankért megszerezte Mourey névű kiváló irodalmi képztésű és gondolkozású férfi.

Förster Ottó: Ez olyan, mint nálunk az Estilap! (Derültség a bal- és szélső baloldalon.)

Bartha Miklós: Ez a „vigye“ ugy-e, amit a művészek vigének neveznek? (Nagy zaj és nyugtalanság.)

Pichler Győző: Nem mondták, vagy ha tették, helytelenül mondták. (Nagy zaj.) Tehát a „Studio“ című párisi folyóirat a következő cikket hozta, amelyből én csak egy pár szemelvényt akarok a t. Ház elé tárni. (Mozgás.)

Hook János: Sohasem hozta! Ne tessék olyant mondani, ami nem igaz! Vádol intézményeket és egyeseket olyan dolgokért, amelyeket nem hozott! (Nagy zaj.)

Elnök: Kérem Hook János képviselő urat, hogy majd később. Pichler képviselő ur után tessék nyilatkozni. (Helyeslés.)

Pichler Győző: Ez a cikk így hangzik: A magyar művészet a párisi kiállításon. Ehhez a Pesti Hírlap című újság 1900. június 16-iki számában a következő bevezést adja, amely tisztázza a helyzetet: (Olvassa.) „Gabriel Mourey, a világ legerősebb művészeti folyóiratának, a Studionak híres műkritikusa és írószereplője. Mióta ezt az angol lapot Mourey egyidejűleg francia nyelven is kiadja, azóta havonként több, mint egy millió példányban jelenik meg és minden művészeti kérdésben döntő tekintélye van. Ez a híres műkritikus és lapszerkesztő most rendez sajtó alá egy könyvet a világkiállítás szereplő összes nemzetek művészetéről. A könyv címe: Les beaux arts étrangers à l'exposition universelle de Paris. E munkában a legjobb külföldi művek lesznek reprodukálva és művészeti körökben nagy érdeklődéssel várják megjelenését. A tudós műkritikus a Pesti Hírlapot tüntette ki, hogy mutanyképpé legyen könyvének a magyar művészetéről szóló fejezetet hozzáknak beküldje. Itt közöljük ezt az érdekes irodalmi eseményt szó szerint, mint a külföldi kritikának független felőlgását hazai művésztünkéről.“

Hook János: A bevezetés nagyon érdekes. (Mozgás. Halljuk! Halljuk!)

Elnök: (Csenget.) Kérem Hook János képviselő urat, méltóztassék bevárni, amíg a szónok befejezte. (Derültség jobboldal.)

Pichler Győző: Az, hogy valaki zászolt hájt Magyarországot előtt, az mindenestre szép dolog, mert kitüntetés, de ez itt nem lényeges.

Hook János: Személyes kérdésben kérek szót... (Nagy zaj.) Mit beszélj az egyes művésztől?

Pichler Győző: (Olvassa): „A „Grande Palais“-ban egy egyszerű farekesz választja el a magyar kiállítást az osztráktól és mégis, minő éles ellentét mutatkoznak a két ország művészeti haladásában! Ha az utóbbinál a bécsi szecessziónak tulzott irányzataival nem találkoznánk, az akadémius festőmesterek s veük a német szellem formalizmusának zsarnoksága teljes dadalát ünne. Amott ellenben a művészet szabadságaért folyó küzdelemnek iriss áradata csap felénk. Megérezzük rögtön, hogy itt nem a sablon, hanem a művészi egyéniségek belső értéke dominál.“

Hook János: Ezt mondja a magyar művésztől! (Halljuk! Halljuk!)

Pichler Győző: (Olvassa): „Törekvéseket látunk, amelyek habár nem mindig bevégzett tökéletességi műveket álltanak is elének, de független szellemről tanuszkodnak, amely irántuk bizalmat kelt bennünk. Mégis kevés hiba, hogy a magyar kiállítás egészen más képet nem mutat, mint amelyen és a német akadémius szellem nem egyedül dominál benne. Kezdetben ki akarták zarni a francia beolvás alatt képzett fiatal magyar festőket a berlini, müncheni és bécsi kizárólagos rendszer nevelési érdekében a hivatalos kiküldetések versenyéből.“

Szemere Attila: Szó se volt róla soha!

Hook János: De volt róla szó! (Zaj.)

Pichler Győző: (Olvassa): „A végzetes hiba lett volna, hiszen rájuk nézve életkérdés volt, hogy a kiállításon megjelenhessenek és önálló létjogosultságukról le ne mondjanak. Orvondjuk gyözelimüknek, de minő harc és küzdelem árán sikerült ez nekik! Erről illi sokan nem tudnak, én sem tudok róla.“

Vézi József: Ez nem meggyalázás! (Nagy zaj.)

Pichler Győző: Biztosítom Vézi József képviselő urat, hogy ki fogom elégténi mindenkinek kívánságát és hogy szembezálok minden támadással, bár tudom, hogy nem oly népszerű az a mai szereplés a t. Ház előtt, de mégis bele megyek. (Helyeslés a szélsőbalon. Zaj.)

(Olvass.) „Évek óta folyk már ez a harc. (Halljuk! Halljuk!) két vezéralak lép előtérbe. Egyik Benczur Gyula, aki hivatalos mutijánál fogva szabaddalmazott „művésztanár.“

Vézi József: Művésztanár?

Pichler Győző: Igen! Szabaddalmazott művésztanár. (Olvass.) „A másik Hook János!...“ (Élénk derültség)

Szemere Attila: Itt van a lótab! (Nagy zaj.)

Förster Ottó: Kollegialis káröröm! (Halljuk! Halljuk!)

Pichler Győző: (Olvass.) „A másik Hook János, aki

ékezősólásával és apostoli hévvel vezet az ellenséges tábor." (Felkiáltások: Hol a sertsés?)

Sághy Gyula: *Ebben nincs semmi sértés.*
Pichler Győző (olvas): „Hock János, aki első rangú szónok és rendkívül népszerű egész Magyarországon — amint igaz is — „évekt óta soha nem lankadó lelkesedéssel irányítja a német befolyás ellen a művészeti akciót a francia művészet érdekében, — amit ő itt is kifejtett — „amelyet ő a magyar nemzet szabadságeretének és ereditéséének kifejlésére alkalmasabbnak tart.” Így is van.

„Röpiratokkal, felolvasásokkal, vidéki kiállításokkal dolgozik s céljaira minden fegyvert felhasznál. Szószéken — úgy a templomban, mint a parlamentben — terjeszt eszméit s védelmezi ügyét fennköltséggel és valóban csodálatra méltó szívszággal. Segítségére jött egy szerencsés véletlen is és siettelre törekvéseinek sikerét. A Bánffy-kormányt, melylyel előbb szembeszállt, a Széll-kormány váltotta fel.”

Szél Kálmán minisztereinek: *Még én is bele jövök!* (Nagy derűtlenség!)

Pichler Győző: (olvasa) „Szerencsésére a kormány közoktatásügyi és szépművészeti miniszterében, Wlassics Gyulában bátor szelleme talált, aki az új eszmékkel rokonszenvezett és a művészeti ügyet felkarolta.”

Vészi József: *Halljuk már a magyar művészet meggyalázását!* (Zaj.)

Förster Ottó: *A sorok közt van!* (Nagy derűtlenség.)
Pichler Győző: Itt azután folytatja ugyanezen tenorban tovább, (Halljuk! Halljuk! Felkiáltások jobboldal: Nagyon érdekes!) de mert igen hosszú lesz, elallok ettől. „Ezt a célt tudniillik a művészet népszerűsítését tűzték ki Wlassics Gyula és Hock János, hogy ezen fényes korszakot hazájukban megteremtsék.”

„Ezután attér az egyes művészekre. Engedjék meg, hogy ezt felolvassam, mert itt látom én a művészet meggyalázását. Ezt a bevezetést csak azért olvastam meg, hogy megjelöljem azt az irányzatot, amelyről tud, mert ezt Mourey, aki nem volt itt, csak információból kaphatta.”

Vészi József: *A Revue Blancében jelent meg, ott olvashatta!* (Zaj.)

Előlk: Kérem a képviselő urakat, ne méltóztassanak személyes beszédeket tartani.

Pichler Gyula (olvasa): „Benczur Gyula két portrét állított ki, Schiauch Lörine nagyváradi püspöknek és L. Ferenc József ő felségének, Magyarország apostoli királyának arcképét. Ezek mellett egy történelmi festményt: Budavár visszavétele 1686-ban. Az életnek teljes hiánya jellemzi e vásznat. Az alakok mintha viaszbabuk volnának. Az ütközet piéből van kivágva, amilyeneket a gyermekeknek szoktak adni a háborúsdíj egyetlen játékhoz. Borzostóan fagyos, száraz, komor és konvencionális. Valóban a közepeszerűség... hivatalos.” „Feszty Árpádnak a „Szent sár előtt” sirő asszonyai sem érnek többet és az a modor, amellyel Vaszary János az ő „Aranykör-át, Kunti Lajos az ő „Nyμφájt”, Hegedüs László az ő „Kain és Abel”-jét festi, szintén annyira keverve van a germánizmussal, hogy nem találjuk benne azt a magyar érzéket, mely bennünket hosszasan érdekelne.”

Igy ír Mourey ur a *Revue Blancében* azokról, akiknek legnagyobb részét már az iskola padjaiban, miot nagy és kitünő festőt tiszteltai tanultunk.

Vészi József: *Ez igazságtalan kritika, de nem gyalázkodás!* (Zaj a baloldalon.)

Holló Lajos: *A francia művészeket visszakeressük, mert Mourey így ír?*

Pichler Győző: Igaza van a közbeszóló képviselő urnak, ez kritika. En nem tagadom, hogy Mourey ur az elismerés szavaival sem fukarkodik. Tessék meghallgatni; ez az ő javára szól (Olvasa): „Szikszay Ferenc „Tavaszi reggél”-ben látgy tónusokban és kiváló finomságban van megfestve a magas égboltozat, amelyet iehéres felhők borítanak, a hátterben pedig lenajú lombok virágoznak. Egy álom az érző természetéről, egy kissé elégikus is, de kitünik színeinek és érzésének finomságával. A virágos fák alatt a hóhérs szirmok között egy nő pihen, térdén egy könyvet tartva. Mellette a fűben, mint egy óriási virág, fénylik a napernyője és megkapó az a bájos ellentét, amely a tél ridegség emlékeit a tavaszi virágakadás derüjével együttesen tükrözi vissza az égről. Bármily kisméretű is ez a kép, amely itt Szikszay Ferencet egyedül képviseli, mégis följosgosit a művész kvalitásainak megítélésére.”

Vészi József: *Ezrel meggyalázza a magyar művészetet?* (Zaj.)

Pichler Győző: Fel akartam tüntetni tárgyilagosan, hogy a támadások mellett dicsérettel is emlékezzék meg. (Felkiáltások baloldalt: Ez nem tárgyilagosság!) Folytatja tovább (Olvasa): „A szobrászatban semmit sem látam, amely igaz lelkiesedést ébreszthetne bennem. Akármilyen lármát csaptak is Zala György „Arkangyal”-ával, ennél az óriási szobornál, amelynek, úgy látszik, a méretek adják meg az egyedül érdemét...” stb. Azután folytatja (Olvasa): „E művészek legnagyobb részének nem a látás érzékszerveiben, nem is az érzés hiányában rejlik a hibájuk, hanem kifejezésük eszközeiben nincs elég személyiségük és szabadságuk. Tényleg, a jöltétlenül biztos tudásuk hiányzik. Ott találom a legfőbb hibát, hogy a német akadémiai hagyományainak nyűgeiből kibontakozni nem tudnak. (Helyeslés a bal- és szélső baloldalon.) Pedig mindez éles ellentétben áll eszmékkel s azzal a módszerrel, melylyel ezeket plasztikusan tolmácsolhatnák.” (Elének helyeslés a bal- és szélső baloldalon.)

Bartha Miklós: *Sajnálom, hogy nem én írtam.*

Pichler Győző (Olvasa): „Éppen ezért Hock Jánosnak és a közoktatási miniszternek telépése a francia művészirányzat érdekében csak jó eredményekkel járhat.” (Helyeslés a bal- és szélső baloldalon.)

T. Ház! Ugyan az az ur, ki így beszél létező művészeinkről, rendez itt egy kiállítást, eljön ide

és azok a művészek, kikről így ír, általában és részletekben nem akarnak részt venni azon ember ünneplésében, ki róluk így módon ír. (Zajos felkiáltások: Hiuság! Hiuság! Nem gyalázza me a magyar művészetet!)

Holló Lajos: Kiküldik műveiket a párisi kiállításra és nem szabad azokat megkritizálni.

Pichler Győző: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) En még egy kérdést intézek az igen t. képviselő urhoz és ez az, hogy hány ember és hány művész vett részt eleinte a ő szereplésében és működésében, támogatásában. Nemde épp úgy, mint én, számosan, ezren meg ezren üdvözölték és körülvették őt, amikor az akciót megindította, ma pedig, igen t. képviselő ur, elhagyták őnt mindazok a művészek, csekély három-négy kivétellel, akiknek máris évek óta világhírű nevük van. (Mozgás.) Csak a legutóbbi időben 27 művész tagadta meg nyilatkozatában a közösséget Hock János képviselő ural. Hogyha én azt látom, hogy mindazok a művészek, akiket én ismerek, akikről egyáltalában valaha halottam, hogy a magyar művészetnek igazán istennadta képviselői, mind ott hagyják és mind áldástalannak jelentik ki az ő működését, akkor engedjék meg nekem, — meglehet, hogy akad itt, aki azt, amit mondtam, bővebben kifejtetni hivatott, mert többet tud és jobban ért hozzá — hogy gróf Andrássy Gyula néhai külügyminiszter urnak egy anekdotájával fejezzem be beszédemet. (Halljuk! Halljuk!) Gróf Andrássy Gyula néhai külügyminiszter ur barátságát tartott Munkácsy Mihályt, aki egy este tényleg meg is jelent. Egy előkelő mágán, amikor ott látta Munkácsy Mihályt, odament gróf Andrássy Gyulához és azt mondta: „Hát szép, hogy te mecenás vagy, de ilyen asztaloslegényből lett piktort ne hozzá! Kőzénk.” Ekkor a külügyminiszter azt kérdezte az illető mágánstól: „Ugyan, kérlek, mondd meg nekem, ismered-e Raáfelt?” — „Hogyne ismerném,” — felelte az. „Hát akkor mondd meg nekem ki volt Raafel idejében külügyminiszter?” — „Ézt nem tudom,” — felelt a kérdezett. (Halljuk! Halljuk!) En úgy tudom, hogy a firenzei Uffici-ben ott van Benczur Gyulának arcképe, akit pedig ez a művész lekritizált, azon teremben, amelyben évszázadok óta összegyűjtik a nagy, világhírű művészek képeit. (Tetszés baloldalt.) Annak az arcképe, akit patientrozott hivatalos tanárnak nevez és azt mondja, hogy a megdöbbentésig hivatalosak a képei. Meglehet, hogy ebben a vitában én — látszólag — talán a röviddebet hozom, de művészi kérdésben beszélhet nekem akármily ékesen és szépen az én igen t. képviselőtársam, de én arra gondolok, hogy ha kétszáz év múlva két ember fog ott állni Benczur Gyula képe előtt és nézi azt, nem azon fog tanakodni, hogy ki volt Benczur idejében a kőbányai plébános és művészapostol. (Altalános élénk derűtlenség és tetszés.)

Hock János: Személyes kérdésben kérek szót. (Nagy zaj. Felkiáltások: Holnap!)

Elének: Csendet kérek! (Nagy zaj és felkiáltások baloldalt: Személyes kérdésben kér szót! Jobbról: Holnap! Holnap!)

Elének: T. Ház, amint látom, a képviselő urnak az az óhaja, hogy még ma beszéljen. (Folytonos zaj és nyugtalanság) de a házszabályok szerint két órán túl nem lehet tárgyalni. (Nagy zaj és felkiáltások: Holnap! Ma!) Most már egynegyed háromra jár az idő. (Nagy zaj.) Pichler képviselő ur háromnegyed kettőkor kért szót. (Folytonos nagy zaj és felkiáltások: Holnap! Ma! Egy hang baloldalt: Röviden beszél! Elének felkiáltások a baloldalon: Halljuk! Halljuk!) En a magam részéről meghallgatom a képviselő urat. (Folytonos nagy zaj. Halljuk! Halljuk!)

Hock János: T. Ház! (Zaj. Halljuk! Halljuk!) Röviden veszem igénybe a t. Ház türelmét, nem fogok bővebben kiterjeszkedni a tárgyra, csak tisztázni akarom közöttünk az álláspontot.

En soha, győzzesse meg a képviselő ur, Benczur urban a művészt nem támadtam, sőt senki jobban el nem ismeri az ő nagy kvalitását, amint ahogy én elismertem. Csak annyiban támadtam, amennyiben, mint a mesteriskola feje, tanári működésében nem tudott oly eredményeket felmutatni, amelyek szerintem kívánatosak lettek volna. A művészt respektálom, a tanárt megkritizálni jogom van. (Elének tetszés és helyeslés a jobboldalon.)

Ha pedig a kritikára jogom van nekem, joga van annak a francia mikritikusnak is, (Zajos helyeslés baloldalt) Mourey urnak, aki a párisi kiállításra küldött magyar művészi tárgyak feől elmondta a maga véleményét. Legynék hálásak, hogy elmondta, mert egy művészre nézve soha sem oly nagy baj, ha kevése becsülik, mint, ha egyáltalában nem foglalkoznak vele és észre sem veszik. (Elének tetszés és helyeslés baloldalt)

Mourey ur, aki a francia művészek lehozatalában nagy és fontos szerepet játszott, amiért mi hála rájuk legkötelezve (Igaz! Ugy van! baloldalt), vendégszónáján fogva nem érdemelt meg, hogy a képviselő ur ilyen támadásban részesítse. (Hosszantartó zajos helyeslés és taps a baloldalon.) Az ország művészeti fejlődésében és haladásában ez a kiállítás szerepet fog játszani, az ő neve is ehhez a kiállítás-hoz hozzá lesz kötve Magyarország csak bálával tartozhatik iránta, ha a külföld nevezetesebb mesterreit szimpatiból, teljes rokonszenzéből, önzetlenül bemutatja nálunk. (Igaz! Ugy van! Elének helyeslés a baloldalon.)

Vészi József: *Hazugság volt, amit róla írtak!*

Hock János: Hazugság volt minden betű, amit írtak róla és mikor a képviselő ur hivatkozik egy „Studio” című folyóiratra, nincs igaza a képviselő urnak, hogy ily cikk abban megjelent. Egy kritikusnak joga van osztályozni, joga van egyik művész művészi munkáa felett elítélni, a másiké felett kiemelni, legnyilvánosabban (Igaz! Ugy van! baloldalt.) Az teljesen az ő dolga és lelkiismerete, a mibe belevetkőzünk nekünk egyáltalában nincs jogunk. (Elének helyeslés baloldalt.) A magyar nemzetről azonban a

legnagyobb elismeréssel és szeretettel nyilatkozott (Elének tetszés. Igaz! Ugy van! baloldalt) és az ország előtt meghajította az ő zászlóját. Ezért én is hálás vagyok iránta. Ilyen körülmények között egyes művészek egyéni érdekeit az ország érdekeivel összevetéseni nem szabad. (Zajos tetszés és helyeslés a baloldalon.)

Köszönöm a t. képviselő urnak azt is, hogy itt eme cikket felolvassán, országszerte ugyszólván világgossá tette, hogy milyen üriüggyekkel támadnak egy embert, aki hozzánk baráti jóindulattal jött. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) Megköszöni az a művész is, akiről egy komoly kritikusknak dicsérső sorait itt felolvasta (Zaj. Halljuk! Halljuk!) és bizonyára hálás lesz a képviselő ur iránt Szikszay, hogy ezt így nagy körben terjeszti. De, kérem, engedje meg a képviselő ur, hogy a személyemre vonatkozó egy megjegyzésével foglalkozzam.

Hogyan fognak rólam 20 év múlva itélni, gondolkodni, nem tudom. De ha valaki megengedézik rólam, azt fogja mondani: önzetlen, becsületet munkás volt...

Pichler Győző: *Ugy van!*

Hock János: Ha kitűnni nem is tudott, de mindenesetre teljesítette, mint kőbányai plébános is saját körében az ő hivatását. (Elének tetszés baloldalt.) Hígyje meg a képviselő ur, ha én meggyőződésem mellett egy eszme szolgálatában, sokszor nehézségek között is, ki nem tartok, talán nem jennék kőbányai plébános. De kitartottam, lemondással, küzdelmekkel szolgáltam teljes erőmmel hazám kulturáját, (Igaz! Ugy van! Elének tetszés baloldalt) szolgáltam, tisztelet ural, még akkor is az igazságot, ha az meggyőződésem volt, mikor az nekem csak népszerűtlenséget okozott és támadásoknak voltam kitéve. (Igaz! Ugy van! baloldalt.)

Pichler Győző: Ezt mind elismerjük!

Hock János: Szolgálatom sokszor akkor is, mikor nem psztan művészi dolgokról volt szó, hanem egy merőben felekezeti kérdést kívántak az igazsággal összekeverni és szemembe vetették, hogy a kőbányai plébános, mint pap, egy igazságos ügy mellett magát miért exponálta. De én lelkiismeretemmel meg nem akadtam soha, követtem meggyőződésemet minden téren, így a művészet terén is, ahol hazámnak szolgálatot akarok tenni.

A t. képviselő ur egy anekdotával ütötte el a dolgot. En is tehát ezzel fejezzem be beszédemet. Rudyard Kipling, a híres angol író, egy alkalommal megírja a ma'mok természetrajzát és a majmok természetéről írja, azt mondja: Csodálatos hasonlóság a természetük az emberhez és ami jó, utúnzó képességükben csak odáig mennek el, amíg a szenvedélyük ragadja őket, mert, amint ez elhagyja őket, a leghevesebb támadástól visszaénepek s a másik pillanatban elfelejtik, hogy mit akartek tenni. *Mosolyognak és megint felismáknak a jára.* (Derűtlenség a jobboldalon.) Lassa, t. képviselő ur, én nem alkalmazom ezt a példát. (Zaj a jobboldalon.)

Elének: A képviselő urak igen éles hangot visznek a vitába. Ez a hang a házszabályokba ütökzik. (Helyeslés.)

Hock János: Magam is tiltakozom, hogy ez a hasonlat egyáltalán bárkire vonatkoztassék. Csak annyit említek meg, hogy a képviselő ur is egyes kérdésekben a legnagyobb hévvel és indulattal száll síkra, később önmaga is belátja, hogy ebben az ügyben hevéből többet kockáztat, mint a mennyit az ügy fontossága megérdemel és azután ismét a honatés egy másik agára megy át. Hát ezt nagyon helyesen teszi. De akkor ne vessa a szememre, hogy én Megváltója és Messiása akarok lenni a magyar képzőművészetnek. Nem, képviselő ur, én e téren nem akarok egyéb semmit, mint ami minden magyar embert jog szerint e helyzetben megillet, hogy ami benne van erő, azt önzetlenül és tisztán adja oda az ügy szolgálatának. (Helyeslés.)

Elének: a vitát 2 óra 20 perckor bezárja.

BELFÖLD.

Fiumeiek a minisztereinknél.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, február 25.

Fiume város képviselőtestületének küldöttsége ma délután 4 órakor tiszteltelt a kormányelnöknel, hogy köszönetet mondjon neki az immár diőre vitt fumei kérdés rendezéséért. Gróf Szapary László kormányzó vezette a küldöttséget, melynek nevében Mayländer Mihály podeszta fejezte ki a fumeiek hálás érzelmét.

Meg vagyunk gerőződve, igy mond, hogy a magyar állameszméhez és a hazához való törhetetlen ragaszkodás, a magyar nemzet iránti igaz szeretet és a magyar kormány iránti őszinte tisztelet, amelyek több század óta hagyományos ékét képezik a magyar szent korona gyöngyének a jövőben még mélyebb gyökereket verve a fumei lakosság szívében, mind fokozottabb mérvben fognak Fiumében érvényesülni.

Polgártársai megbízásából kéri a minisztereinket, tegyen meg oly intézkedéseket, amelyek alkalmasak arra, hogy Fiume városnak az általi tekintetek és érdekek megőrzése és érvényesülése mellett törvényben biztosított önkormányzatát megőrvák, amely egyrészt tisztán közigazgatási törvényes jogaiban, másrészt pedig az olasz nyelv elismerésében és törvényes használatában nyilvánul és amely e várost történelmi jogon, királyi oklevelek és több régi és újabb törvényünk szerint megilletik. Beszédét így végzi:

Fiume közjogi és közigazgatási helyzete Nagy: méltóságod ritka államértéki bölcsesége előtt teljes mértékben ismeretes lévén, a jelen küldöttség minden

részletes kéréstől eltekintve, tiszteletteljesen Fiume város és kerületének nevében teljes bizalommal aziránt eszedezik: kegyeskedjék oly intézkedések hozni, amelyek a magyar állameszme feltételek szuverenitásának és a magyar kormány tekintélyének osorbtársa nélkül Fiume törvényes autonómiájának teljes elismerését biztosítják. Reményük, hogy Nagyméltóságodnak bőséges programja: a jog, törvény és igazság, amely Magyarországon már annyi idővel eredményt hozott létre, ugyanilyen eredményeket fog létrehozni Fiumében is és ebben a reményünkben óhajtok, hogy Nagyméltóságod Magyarország kormányának élén soká megmaradjon. Széll Kálmán miniszterelnök evviva, evviva, evviva!

A lelkes éljenzések lecsillapulta után Széll Kálmán miniszterelnök így válaszolt:

T. polgármester ur, igen tisztelt uraim! Fiume városának és kerületének törvényes képviselőit inditavá érezte magát hozzám küldöttséget menesztetni a főből, amint a t. polgármester ur tolmácsolta és én szávból megértettem, — mert valamit tudok az önköz szép nyelvéből — hogy köszönetet és elismerést fejezzenek ki nekem azért, hogy a törvényes állapotokat helyreállítottam Fiumében és kerületében és beváltottam azt, amit én önöknek tavaly midőn az önök t. képviselőjének vezetése alatt előttem megjelentek megígérttem, bizonyos feltételek és bizonyos feltételek alatt. Ezek a feltételek és ezek a feltételek abból állottak, hogy ha én azt fogom látni — és semmi egyebet — hogy Fiumében és Fiume lakosságában megvan annak átérzése, hogy azok az elvek, amelyeket én az országgyűlésen Fiumét illetőleg kifejtettem, átmennek az elmébe, a kedélybe és általános elfogadásban részeseik és közéletteljesek válnak, hogy akkor én igen fogok örülni, ha Fiumét és kerületét a maga normális és törvényes viszonyába minél előbb visszahelyezhetem. De megmondtam akkor, hogy abban fogok keresni garanciát — és ezek az elvek igen egyszerűek voltak — hogy a magyar állameszme örökösleg fenntartassék nemcsak Fiumének közvetlenül, amint a törvény mondja, mint separatum corpus Magyarországhoz hozzátartozósa tekintetében hanem kifejezésre jussan az integritás abban, hogy a magyar törvényhozásnak és a magyar államnak a szuverenitása az egész vonalon minden tenntartás, minden feltétel, minden utógondolat nélkül elismeressék. E mellett kijelenttem több ízben a Házban is, hogy én tudom, hogy egyetért velem egészen nemcsak a többség, hanem az egész törvényhozás, amikor azt mondom, hogy ha ezen elvek keretén belül, ezen soha fel nem adható állami szempontoknak sérelme nélkül a Fiume speciális viszonyaitól és helyzetétől folyó kívánalmakat Magyarország ezen elvek keretén belül teljesítheti, igen szívesen és örömmel fogja teljesíteni, mert nem áll az anyaországnak érdekében, nem áll a törvényhozásnak érdekében, nem áll az államnak érdekében, nem áll az ország egyetlen részének sem érdekében, hogy az ő jogos, az ő méltóságos, az ő törvényes érdekei sértsenek; annál kevésbé állhat ez érdekében Fiuméra nézve, mert Fiumét Magyarország hagyományos felfogásán mindig az ország egyik legbecesebb, legértékesebb részének tekintette.

Hagytam bizonyos időt, hogy meggyőződjem, hogy ezek a feltételek teljesültek-e, hogy Fiumében megvan-e ez a felleg és találkozik-e az én meleg rokonszenvem és az én előzékeny elfogadásom azall, ami mindennek az első feltétele: az anyaországhoz való hű és meleg és odaadó ragaszkodással a Magyarországhoz való, a hazaszeretet által sugallt odaadással, teljes vonzalommal.

Midőn láttam, hogy ma már Fiumében nincs senki, aki Fiumének pretendáljon valamit, ami a törvényhozás szuverenitása, a magyar állam egysége és szuverenitása és az állameszme egysége és azon egység következményei legkisebb mértékben való érintését vagy homályba helyezését, nem hogy sérelmet jelentene; midőn ezt láttam elérkezettnek találtam az időt arra, hogy kirajm a választásokat és a törvényes állapotokat helyreállítsam.

Önök nyilatkozatai, amelyeket azóta tettek azok a hangok, amelyek abban a teremben elhangzottak, amely önök előtt három éven át zárva volt az a melegség, amely ezekből a nyilatkozatokból felém áradt: bizonyították, hogy nem csalódtam önökben, hogy önök megértettek engem.

En is igyekeztem önököt megérteni és azt hiszem a legutóbbi napokban tanúbizonyítást is tettem arról, hogy az általam proklamált elvek alapján igenis, a magyar törvényhozás szuverenitásának és a magyar kormány rendelkezési joga feltételei tiszteletben tartásának biztosítása mellett, Fiume speciális viszonyait és érdekeit hajlandó vagyok mindenkor figyelemben részesíteni.

Nem alapszik ez a rendelkezés — akárki akármit mondjon — semmitől, sem irásbeli, sem szóbeli paktumon. En közöttem és önök között, bármelyikükre nézve is, a podeszta úrtól kezdve, egy betű irás nem változt, egy betű iratt megállapodás, vagy bármi néven nevezendő, formászerű megállapodás, egyezkedés nincs; (Ugy van! Ugy van!) a mi mostani egyetértő eljárásunk, az én iniciatívám és az általam kezdeményezett lépések ennél sokkal becsesebb alapon nyugyanak, a kölcsönös bizalom (Ugy van! Ugy van!) Önök biztak bennem, én biztam önökben és azért mert egymásban biztok, meg tudtuk egymást érteni; mert a nélkül hiába akar valaki akármilyen körülményt és paragrausokba szedett egyezkedésre lépni ha nincs meg a kölcsönös feltétel, őszinte és becsületes bizalom, az soha sem fog egyezkedésre jutni.

En ezt az utat választottam. En nem a tárgyalásoknak az egyezkedéseknek az útját választottam. Igenis, informáltattam magamat, amint kell is mindenkinek aki a kormányzatot viszi és informáltam önököt is, mert azt akartam, hogy félreírás köztünk ne legyen, önök megértettek engem és én önököt meg-

értetem. Erre a kölcsönös megértésre és ennek a megértésnek forrására, a kölcsönös bizalomra van fektetve a fumei ügyvezetés kérdése, amelyet én kérdésem soha sem tekintettem, hanem a fumei állapot rendezésének az ügye ez, ezen nyugszik ma is, és én nagyon örülök, hogy önök engem átértve, elismerő szavakkal és köszönettel járulnak elém és ezzel nekem megköszönik azt, ami nekem jól esik, ami egybírta semmi más, mint elismerése az önök részéről annak hogy azt, amit én mondtam, nem többet ennél, de nem is kevesebbet, megírtam akkor, amikor, amint annak idején is kijelentettem, alkalomszerűnek és időszerűnek láttam a dolgot.

Az idők járása meghozta ezt a pillanatot és én ennek örülök. En nem tettem egyebet, mint hogy a kötelességemet teljesíttem, a kötelességemet, amelyet, mint a magyar államnak ez idő szerinti első tisztviselője, ezen kényes ügynek — megint nem a "kérdés" szót használok — elintézésénél teljesíteni kell. (Hosszszantartó éljenzés.)

A miniszterelnök németül is ismertette beszédének tartalmát, aztán a küldöttség tagjai közé vegyült és sokáig beszélgetett velük.

A küldöttség tagjai később a Parkklubban gyűltek össze, ahol gróf Szapáry László kormányzó ebédet adott tiszteletükre.

Az összeférhetlenségi törvény.

Budapest, február 25.

Nehéz, fáradságos munka után elkészült végre az összeférhetlenségi törvényjavaslat eredeti tervezete. Alább egész terjedelmében közreadjuk és egyszeri elővétel után is szembetűnő belőle, hogy igen komoly és lelkiismeretes megfontolás eredménye. A nagy viták után, amelyek az előadói tervezetet megelőzték, csaknem bizonyos hogy a több részében lényeges változásokon megy keresztül. A tervezet egész terjedelmében így hangzik:

1. §. Országgyűlési képviselő nem viselhet olyan hivatali, nem fogadhat el olyan állást, mely a korona kijelöléséül vagy a korona, a kormány, a kormánykéregek kinevezésétől függ és fizetéssel vagy díjazással jár.

Kivételnek ez általános szabály alól:

a) a miniszterek;
b) az egyes minisztériumok egy-egy államtitkára;
c) a budapesti országos intézetek igazgatói;
d) a fővárosi közmunkatanács elnöke vagy al-
elnöke és kinevezett tagjai;
e) az országos közoktatási, közegészségügyi és igazságügyi orvosi tanács tagjai;

2. §. Országgyűlési képviselő nem lehet:

a) közös miniszter és
b) a külföldi államok diplomáciai vagy konzuli testületének tagja.

3. §. Az országgyűlési képviselő nem lehet egy-

szerszind:
a) a főrendiház tagja;
b) a közös hadseregnek és hadi tengerészetnek, a honvédségnek és a csendőrségnek tényleges szolgálatában álló tagja.

A leggyakorlati tényleges szolgálatnak nem tekintik:

c) a korona kegydíjasa.
4. §. Az országgyűlési képviselőséggel össze nem férő állást foglalnak el:

a) a törvényhatósági és községi tisztviselő, a törvényhatósági és községi, a közép- és polgári iskolák tanárai és az elemi és a felsőbb népszkolák tanítói;
b) a szerzetesrendek tagjai, a premontréik, ciszterciátok, bencések és kegyesrendiek kivételével.

5. §. Országgyűlési képviselő nem lehet egy-

szerszind:
a) a kormánnyal szerződési viszonyban álló vállalkozó;
b) a kormánnyal szerződési viszonyban álló szállító.

Aki a kormánnyal saját meglévő kész termékeit vagy meglévő kész ipari termékeit eladja, szállítóknak nem tekinthető.

c) a kormánnyal és mások (ideértve a külföldi államokat) közti kereskedelmi ügyletek közvetítője, bizományos, ha azért díjazásban részesül;
d) az állam vagy kormány kezelése alatt álló alapítványi javak, javadalmak és jövedékek bérlelője.

E szabály ki nem terjed azon bérlelőkre, akik évi 2000 korona bérrel kevesebbet fizetnek.

e) a kormánnyal oly szerződési viszonyban álló fél, melyben az állam a szállító vagy a bérbevevő.

E szabály ki nem terjed azon szerződésekre, melyekben az évi bérösszeg a 6000 koronát meg nem haladja.

f) az állam által engedélyezett vasut és csatorna engedélyezése;

g) a kormánnyal szerződés alapján állandó vagy tartós üzleti viszonyban álló pénzügyi elnöke, igazgatósági tagja, jogtanácsosa és alkalmazottja.

E szabály ki nem terjed a magyar földhivatalintézet, a kisbirtokosok országos földhivatalintézet, a központi hitelszövetkezetek igazgatóságára.

h) a kormánnyal az a), b), c), d), e) és f) pontokban foglalt ügyletekre nézve szerződési viszonyban álló ipari vagy kereskedelmi társaság elnöke, igazgatósági tagja, jogtanácsosa és alkalmazottja, ugyanazon kivételnek, amint azok a b), d) és e) pontokban meg vannak állapítva;

i) az állam által segélyezett vagy kamatbiztosítással ellátott ipari vagy közlekedési vállalatok elnökei.

igazgatósági tagjai, jogtanácsosai s alkalmazottjai, kik állandó javadalmazásban részesülnek.

Nem értenek ide azon ipari és közlekedési vállalatok, amelyek a kormány befolyásának fenntartása nélkül részeseiknek állameségükben.

6. §. Az országgyűlési képviselőséggel össze nem férő helyzetbe jut azon képviselő, aki pénzürt vagy bármi anyagi előnyökért vagy ellenzolgáltatásért bárkinek érdekében a kormánnyal közbenjár, vagy címek, kitüntetések, rendjelek adományozását követeli.

7. §. Az országgyűlési képviselőséggel össze nem férő helyzetbe jut azon képviselő:
a) aki az 1874. évi XXXIII. törvényekkel 13. §-ban foglalt büntények miatt jogérvényesen elítélte;

b) aki politikai jogai gyakorlásának felfüggesztésére jogérvényesen elítélte és végre

a) aki ellen jogérvényesen csőd nyitottat vagy aki gondnokság alá jutott.

8. §. Az országgyűlési képviselő a kormánnyal közbenjárhat oly ügyekben, melyek címek, kitüntetések adományozására, vasutak engedélyezésére, állami építkezések megszerzésére, jövedelmező jogok adományozására vagy áruházasára, kinestári vagy alapítványi birtokok eladására és bérletére, ingó vagy ingatlan javaknak az állam által való megvételére vagy bérbevételére, italmérségi engedélyek kiosztására, állami jövedékeknek hasznosítására, állami megrendelésekre és szállásokra, tarifakezvedményekre, végül állami segélyezés igénybe vevő ipari vagy közlekedési vállalatokra vonatkoznak.

Nem értenek ide azon esetek, midőn az országgyűlési képviselő a fennbéli felsorolt ügyekben választó-kerületének törvényhatóság vagy választó-kerületéhez tartozó városok, községek, nem nyereségre alakult szövetkezetek, kereskedelemi és iparkamarák és gazdasági egyesületek vagy választó-kerületétől is eltekintve, egyházi, iskolai vagy egyéb kulturális testületek érdekében ezek felhívására díjtalanul jár el.

A miniszter, az államtitkár vagy az ügy előkészítésére vagy elintézésére hivatott hatósági közeg a képviselőnek a fennbéli felsorolt ügyekben való titok eljárástól el nem fogadhatja, egyszerszind saját hatáskörében intézkedik arra nézve, hogy alantas hatósága és közgei a közbenjárások elfogadásától legyeim eljárást sulya alatt állítsanak.

9. §. Az összeférhetlenségi esetek elbírálására hivatott bíróság alakítását, valamint a bíróság eljárási szabályait a Házszabályok állapítják meg.

10. §. A megválasztott képviselő, ha olyan állást foglal el, vagy a kormánnyal oly üzleti viszonyban áll, mely az 1., 2., 3., 4. és 5. §§. szerint a képviselői megbízással össze nem férő köteles azt megbízó levele bemutatásakor a Ház elnökének írásban bejelenteni és végleges igazolástól számított 8 nap alatt pedig az állásról lemondani s egyszerszind a Ház elnökét a lemondásról értesíteni.

Az ily képviselő e határidőn belül a Ház tárgyalásában részt nem vehet és szavazattal neu bír.

11. §. Ha a már igazolt képviselő időközben oly állást nyer el vagy a kormánnyal oly üzleti viszonyba kerül, vagy olyan helyzetbe jut, mely a képviselői megbízással össze nem fér, tartozik a képviselőségről a Ház elnökéhez intézett nyilatkozatban 48 óra alatt leköszönni.

12. §. Azon képviselő, aki időközben kinevezéstől függő olyan állami szolgálatba lép, mely a képviselőséggel összefer csak ugy tarthatja meg képviselői helyét, ha arra újból megválasztatik.

E végből a kinevezési okmány kézbesítésétől vagy amennyiben a kézbesítést a kinevezés kihirdetése előzte meg a kihirdetéstől számított negyvennyolc óra alatt a képviselőségről lemondani tartozik. E szabály kiterjed azonban azon képviselőkre is, kik a képviselőséggel összeferő oly állásról, amely csak díjazással jár, vagy amelytől az elmozdítás csak rendszeres legyeim eljárást útján eszközölhető, oly más hasonlólag összeferő állásra tétnek át, amelylyl rendes fizetés van összekötve, vagy amelytől az elmozdítás a kormány által rendszeres legyeim eljárást nélkül történhetik.

13. §. Ha a képviselő a 10., 11. és 12. §§-ban megszabott kötelességének eleget nem tesz, ez esetben a bíróságra illetékes bizottság a szabályszerű eljárásnak előrebocsátása és az összeférhetlenségi esetnek megállapítása után a képviselői megbízást itéletig megszüntetnek nyilvánítja s erről a képviselőhöz jelentést tesz.

Ha a 6. §-nak esete forog fenn a képviselőre nézve, a megbízás megszüntetésén kívül egyuttal itélettel kimondandó, hogy az illető a folyó országgyűlési időszakban képviselővé meg nem választható.

14. §. Képviselő, akik az állam szolgálatában állanak és mint olyanok labkért huznak vagy lakással láttnak el, képviselői labkérletményben nem részesülhetnek.

15. §. Az 1869-ik évi IV. 8-ik, az 1870. XVII. 4-ik, az 1873. XXVI. 13-ik és az 1896. évi XXVI. t.-c. 6-ik §-ának rendeletei jelen törvény által nem értenek.

16. §. Azon törvény, melyben a horvát-szlavon képviselők az országgyűléstől és saját kormányukhoz állanak, a jelen törvény által nem értenek.

17. §. Jelen törvény a jövő országgyűlés megnyitása napján lép életbe, s egyidejűleg az 1876-ik évi I. törvényekkel foglalt törvény hatályát veszti.

Ez az előadói tervezet nem vette fel a főrendiház tagjainak összeférhetlenségi eseteit, mert azt a kérdést, hogy a törvény rendelkezései jelesül a törvényjavaslat 5. és 6. §-ai kiterjesztessenek-e a főrendiház tagjaira, mint évi kérdés nyitva hagyja.

Azon esetben, ha a bizottság a törvény kiterjesztését a főrendiház tagjaira elhatározza, a törvényjavaslat illető helyén ezen rendelkezéssel könnyen kiegészíthető.

Mint olvastuk, az előadói tervezetben nincsen szó a főrendiház tagjainak összeférhetlenségi esetei-

ről; mint egy könyomatos jelenté, nem is lesz. Egyéb-ként a tervezet március elsején kerül az illetékes bi-zottság elé, amely alkalmasint néhány nap alatt letár-gyalja.

KÜLFÖLD.

A délafrikai szabadságharc.

Budapest, február 25.

A *Botha* kapitulálásáról szóló hír, melyet egy londoni hetilap kürtölt világgá, eddigelé nem nyert megerősítést. Mindazonáltal arra mutatnak a jelek, hogy a vitéz boerok szabadságharca már nem tarthat sokáig. A Fokföldre való benyomu-lással kegyetlenül megzaklatták ugyan az ellen-séget, de maguknak semmi előnyt nem vívtak ki általa, és, amint előre volt látható, apró csa-pataik, amelyekkel ott a guerrilla-harcot fenntart-ják, egyre apadnak, folszerelésökből, lövészeireik-ből kifogynak s utójára is vissza kell majd tér-niök honi területekre, ha ugyan módjukban lesz. A fokföldi hollandus lakosság általános zendülé-séhez, fegyverbeállításához fűzött remények nem valósultak meg és De Wet tábormok kisméretű búr, de bámulatos hadjárata végelgyöngülésben senyved el. A következő napok hozhatnak még egy-egy szerencsés fordulatot, az ide-odavonulás jó darabig is eltarthat még, de az egész hadjárat sorsa már el van döntve.

London, február 25.

A *Daily Mail*nak jelentik Hopetownból: Miután *De Wet* pénteken sikertelen kísérletet tett Klipdriftnél a Brak folyón és Readadriftnél és Markdriftnél az Oranje-folyón való átkelésre, egy tábori ágyúval és egy Pompom-ágyúval fölfelé ment az Oranje-folyón és Kameeldriftnél szem-ben partra szállott. Hajnalban Plumer ezredes el-indult Welgewondenből, amely a boerok táborá-tól keletre 12 mérföldnyire van és megtámadta az ellenséget Zuurgatnál, ahol 40 boert fogott el. Az ellenséget azután delutánig üldözte. A boerok Hopetown felé tartottak. Este az an-gol csapat eleje meglátta az ellenséget, amely lőtávolon kívül táborozott. *Owen* ezredes tá-madást intézett a boerok ellen azon a helyen, ahol a tüzseréget sejtette és zsákmányul ejtette mind a két ágyúját: egy tizenötfontos ágyút meg egy Pompom-ágyút. Az ellenség menekült, ott hagyva lovait, amelyek föl voltak kantározva és összes fűzőszereit. Az utolsó jelentések szerint csak négyszáz boer kelt át ismét az Oranje folyón. A folyó nagyon megáradt.

London, február 25.

Lord *Kitchener* táviratozza Middleburgból tegnapi kelettel: *Plumer* ezredes jelenti: *Owen* ezredes tegnap zsákmányul ejtette *De Wet* tizenöt-fontos ágyúját és egy Pompom-ágyúját, továbbá néhány szekerét és elfogott mintegy ötven boert. Az angoloknak nem volt veszteségük. Az ellen-séget amely teljes visszavonulásban van, erősen üldözik. Nyilvánvaló, hogy *De Wet* fokföldi betöré-sével teljesen kudarcot vallott.

London, február 25.

A Reuter-ügynökség jelenti Fokvárosból teg-napi kelettel: *Plumer* ezredes tegnap *De Wet* tá-bornokot Disselfonteinnél, az Oranje folyó déli partján harcra kényszerítette, amelyben ötven embert ejtett foglyul s két ágyút és több kocsi-t zsákmányolt. A boerok elszéledtek. *Plumer* tovább üldözi őket. *De Wet* állítólag egy maroknyi csa-pattal az Oranje-folyón át egy esolnakon elme-nekült.

London, február 25.

A *Daily Telegraph*nak jelentik De Aarból, hogy *Steyn* elnök e hónap 23-án a boerokhoz be-szédet intézett, amelyben azt mondta, hogy min-denkinél, meg a gynalogosoknak és azoknak is, akik lábbelijüket elvesztették, maguknak kell gon-doskodniuk magukról és visszatérniök Oranjabá. *Steyn* és *De Wet* a legjobb lovakkal kiválasztottak 300 darabot, s ugy menekültek el. Az ellenség most már kis csapatokra van szétverve, s *De Wet* csapata, amely 1500 emberből állott, most már csak 300 emberből áll.

Pretória, február 25.

French tábormok mozdulatairól újabb jelen-tések nem érkeztek. Egy hét óta erősen esett az eső, aminek következtében több folyó kiáradt.

London, február 25.

French tábormok jelenti Pietretiefből e hó 22-ről: Az ellenség kiűzésére kiküldött hadoszlopok hadmű-veleteinek eredménye az, hogy a boerok szétszórva,

rendetlen csapatokban visszavonulnak. Körülbelül 5000 ember áll az angolokkal szemben, Amsterdam és Pietretief meg van szállva French tovább fog elő-nyomulni, de a folytonos esőzés nagyon föltartóztatja. Az ellenség vesztesége február 16-ig, amennyire ed-dig ismeretes, a következő volt: A harcban elesett vagy megsebesült 282 ember, fogságba esett 56 em-ber, 183 boer megadta magát Zsákmányul esett egy 15 fontos ágyú, 462 fegyver, 160.000 lövtényőv puska-töltényekkel, 380 ló, 74 öszvér, 3380 igászökör, 18.700 darab szarvasmarha, 155.400 birka és 1070 szekér és targonca. Az angolok részéről elesett 5 tiszt és 41 ember, megsebesült 4 tiszt és 108 ember.

Flume, február 25.

A *Curona* és a *Ranbun* gőzhajók 400 lóval el-indultak Dél-Afrikába. A jövő héten három angol gőzös érkezik ide, hogy 2500 lovat vegyen fel s szállítsa a dél-afrikai angol seregeknek.

HIREK.

Egy hír.

Megfagyva, holtan egy embert találtak,
Az elhagyott országuton. —
Mindennap újra felsajog a lelkem,
E „napi hirt“ ha átfutom.

Megfagyva, holtan. Otthon, tudja isten,
Erette hány könnyesepp pereg,
Míg küzdelmét a jégkezü halállal
Lesi éhes varjúsegeg.

Kik otthon várják, hull a forró könnyük;
Mégkönynyebbül az, aki sir.
A haló is szeretne felzokogni,
Mielőtt elnyeli a sir.

S a szemé száraz. Egy könny sem szakad fel.
A láthatatlan jégkezek
A könnyet visszafotják tört szívébe
S szemén csak egy jégesepp rezeg.

Meghalni és a könny a szívé fagyva!
E csepp a szívét perzseli,
Mint a pokolnak legtüzeesebb lángja,
Mint izzó máglyák czrei.

Feleki Sándor.

Budapest, február 25.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Február 26-án
uj előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azo-
kat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése
ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról
idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytala-
nul küldhessük tovább.

— Személyi hír. Dr. *Lippich* Elek miniszteri
osztálytanácsos a közoktatásügyi minisztérium művés-
zeti osztályának vezetője, betegségéből fölépült és ma átvette hivatalát.

— A király köszönete. A *Szepszki Szion*, a
karlócai szent metropolita hivatalos közlönye, leg-
utóbbi számának hivatalos részében Liechtenstein Ru-
dolf herceg első főudvarmesternek Brankovics György
patriarkához intézett következő levelét közli:

„O eszásári és apostoli királyi felségének
legfelsőbb óhajára Nagyméltóságod I. Milán
király 6 felségének holttetemét, ismételt ün-
nepies egyházi megadás után, személyesen
elkísérte Krusedolba, utolsó nyugalma he-
lyére. O eszásári és apostoli királyi felsége
legkegyelmesebben meghagyta nekem, hogy
Nagyméltóságodnak e fáradozásáért, különö-
sen azért, hogy ezt az egyházi temetési ün-
nepet oly szépen és méltóságosan végezték,
legfelsőbb köszönetét nyilvánítsam. Amidőn
ezt a legfelsőbb paraneset teljesítem, kérem
Nagyméltóságodat, fogadja legkitünőbb tisz-
telem nyilvánítását.

— Ebdé a miniszterelnöknél. *Szöll* Kálmán
miniszterelnök ma delután 6 órakor etédelmet adott,
amelyre hivatalosak voltak: *Beniczky* Ferenc, *Ber-
zeviczy* Albert, *Dessseffy* Sándor püspök, *Rakovszky*
István államszámászki elnök, ifj. *Ábrányi* Kornél,
Barjaktarovic Milivoj szerb ökonzul, gróf *Benyotzsky*
Sándor, lovag *Czibulka* Hubert altabornagy, *Fáy*
István, herceg *Ferenc*, *Hertelendy* Ferenc, *Holló* La-
jos, *Klobuzitsky* János *Loutfi* bey török ökonzul,
Márkus József ölpolgármester, *Miklós* Odön, *Orley*
Kálmán, *Rakovszky* István képviselő, *Sámuel* Lázár,
Schotowsky János, *Szót* Pál, gróf *Telesi* Sándor, *Wer-
ner* Gyula.

— **Vilma királyné új koronája.** Ki ne
tudná, milyen nehéz ajándékot választani? Nem-
csak a nagyok, hanem a kicsinyek számára is.
Mennyi gond van e körül a kérdés körül! Az
ajándéknak lehetőleg szellemesnek kell lenni, az
ajándéknak mindig drágábbnak, mint olcsóbbnak
kell lenni, az ajándéknak illeni kell a megaján-
dókozott személyiség társadalmi állásához, korá-
hoz, szalónja bútorzatához, arca, ruhája színéhez
és még sok mindenhez. Jó isten, ki ne ijedne meg
hát, amikor egy királynénak kell ajándékot vennie.
A holland nép van most ilyen nagy zavarban. Azaz
hogy most már kezd lassan kigázolni belőle. Egy bi-
zottság pénzt gyűjtött, most már vagy kétszáz-
negyven ezer forint van együtt és aktuális lett a
kérdés, hogy mit vegyenek az ifjú királynénak,
aki most már boldog fiatal asszony. A sok talá-
lógatás közben aztán csak fölmerült a mentő
eszmé. Valakinek eszébe jutott, hogy a királyné
beszélte arról egyetmást, hogy nincs megelé-
gedve a koronájával. Nem tetszik neki. Es egy
korona, amelyik nem kedves, az aztán a nagy
teher. Az eszmé jó volt, felkapták, meg is való-
sították. Először nagyon titkolták, hogy a népek
is nagy meglepetés legyen, de legutóbb kipattant.
Erre bizony megbeszélések szükségesek. A kis
királynénak vannak kedves ékszerai, azokat nyilván
bele kell vonni a tervezetbe. A tárgyalások már
megindultak, a hollandi művészeket már foglal-
koztatja is a kivétel módja, s bizonyos, hogy a
kis királynénak tündöklő, ragyogó friss ko-
ronája lesz.

— **A vatikáni új nagykövet.** Rómából táviratoz-
zák, hogy újabban nagyon kétségessé vált, lesz-e
Khevenhüller brüsszeli osztrák-magyar követ gróf *Re-
vertera* vatikáni nagykövet utóda. A Vatikán részéről
ugyanis *Khevenhüller* személye ellen kifogásokat tá-
masztanak.

— **Báró Fejérváry Géza köszönete.** Báró *Fe-
jérváry Géza* honvédelmi miniszter felgyógyulása
örömeire *Szatmár* város tanácsa, mint a város disz-
polgárát feliratilag üdvözölte. A miniszter *Hérmán*
Mihály polgármesterhez a következő választ küldötte:

Tekintetes polgármester ur! A legnagyobb
örömmel vettem polgármester urnak 1197. szám
alatt kelt levelét, amelylyel közönni méltóztatott a
város tanácsának szívélves és nagybecsű üdvözle-
tét gyógyulásom alkalmából. Ezen személyem iránti
jóindulatnak és részvételről érzületnek legújabb és
kitüntető megnyilatkozásáért, sietek ugy polgár-
mester urnak, mint az egész városi tanácsnak és
polgártársainak legálásabb és legmelegebb kö-
szönetemet nyilvánítani és kijelentem, hogy ugy
a szab. kir. város, mint annak polgárai meleg
érdeklődésemről és teljes jóindulatomról minden-
kor biztosítva lehetnek. Budapest, 1901. február
22-én. Tekintetes polgármester urnak tisztelő
szolgája: *Báró Fejérváry Géza*.

Temesvár város mai közgyűlése *Telbisz* polgár-
mester indítványára elhatározta, hogy a város ország-
gyűlési képviselőjét, báró *Fejérváry Géza* honvédelmi
minisztert szerencsés felgyógyulása alkalmából távira-
tilag üdvözli.

— **Kossuth Ferenc beteg.** *Kossuth* Ferenc az
országgyűlési függetlenségi és 48-as párt elnöke,
mint részvétellel értesülünk, ismét betegen fekszik Jó-
zsef-körtüi lakásán. *Kossuth* Ferenc a változó időjárás
következtében erősen meghűlt s most nagyobb fokú
influenza vett erőt rajta.

— **A krusedoli sírhely.** Az *Agramer Tag-
blatt* szerint Milán király nem írta meg végrende-
letében kifejezetten, hogy a krusedoli kolostorban
temessék el, hanem csak azt kérte *Ferenc Jó-
zsef* királytól a hozzá intézett levélben, hogy egy
magyarországi szerb kolostorban temettesse el.
Királyunk teljesíteni akarta Milán utolsó kíván-
ságát és *Szöll* Kálmánt kérte föl, hogy jelöljön
meg egy alkalmas kolostort. A miniszterelnök
Kheven-Héderváry horvát bán és *Brankovics* szerb
patriarka meghallgatása után a krusedoli kolostort
ajánlotta Milán temetési helyéül.

— **Az angol király német földön.** Mióta trónra
lépett, első külföldi útja *Friedrichshofba* vitte *Edvárd*
királyt nagybeteg nővérehez, *Frigyos* császárhoz.
Ma reggel 6 óra 45 perckor érkezett Frankfurtba,
ahol az angol ökonzuátus tagjai üdvözölték. Nyolc
óra ötven perckor megérkezett *Vilmos* eszásár. A mi-
kor a eszásár különvonatát jelezték, *Edvárd* király
kiszállt a szalonkocsiból és az angol ökonzuátus
tagjaival a perronon ételagatott a eszásári vonat meg-
érkezéséig. A két uralkodó kölcsönös üdvözlése na-
gyon szives volt. Többször megcsókolták egymást.
Miután *Edvárd* király a német eszásárnak bemutat-
ta az angol ökonzuátus tagjait, a két uralkodó tovább
utazott Cronbergbe, ahová, egy távirat szerint, dél-
előtt tíz óra körül érkezett a különvonat. A pálya-
udvaron *Zsófia* görög trónörökös és *Frigyos Károly*
hesseni herceg fogadta az uralkodókat. Szives üd-
vözlés után a társaság a pályaudvaron és az utcákon
össze gyűjt nagy néptömeg lelkes ovációi mellett szá-
nokon a *Friedrichshofi* kastélyba hajtott. A kastély
bejáratánál *Vilmos* eszásár elvált *Edvárd* királytól és

rögtön visszatért Homburgba. Déután egy órakeresmet Friedrichshofba jött a császár luncho. Az ebéd után a császár rövid látogatást tett a beteg császárnénál, aztán visszautazott Homburgba. *Éduard* király később *Zsófia* görög trónörökösével és *Lascelles* angol nagykövettel Homburgba ment és *Vilmos* császárnak visszaadta a látogatást.

— **A kis trónörökös.** Aki még nincs is meg, csak juniusra várja egy boldog királyi pár meg egy reményektől áthatott nemzet, aki fölött már veszekszik két város, s akiről még az se bizonyos, princ lesz-e egyáltalán, s nem-e egy helyes kis királyleány. Róma nagy ambícióval mozgolódik máris. Pazar ajándékokat gyűjt, köztük egy csudabölcsőt elefántcsontból. Azért buzgólkodik főként Olaszország fővárosa, mert azt akarja, hogy a princ az övé legyen majd, ne többé nápolyi, hanem római herceg. Ezt Nápoly nem igen tűri ellentállás nélkül, s a két város alighanem nagy harcokat folytat. Közben a Quirinában is nagy az előkészület. Szobákat rendeznek be, pompás fehér ruhácska-staffirungot állítanak össze, amely csak úgy hatzik a sok csipkétől. A fürdőkészlet is művészi, XV. Lajos korabeli stílusban, méltó Helena olasz királyné első szülőltjéhez. A nagymamának, Margit anyakirálynénak is kedves gondja a készülődés, talán a nagy rendezkedésben néha-néha meg is feledkezik az ő keserves, gyászos bánatáról, s valami kis életöröm melegíti a szívét. Nagy kérdés természetesen a dadák és ápolók kérdése is, ezzel is jó előre rendben kell lenni. Junius még nagyon messze van, de senkinek sem jut az eszébe az, hogy mindez a sok készülődés ráérne még. Egy trónörökösért azonban semmi sietséget nem sajnálnak. S hogy trónörökös lesz, az már csak bizonyos, amikor ennyire akarja egy egész ország.

— **Erzsébet-szobor Bécsben.** A magyar nemzet áldozatkészsége már gondoskodott arról, hogy Erzsébet királynénak nemes életét, művészi emlék örökítse meg az ország több városában, a leghatalmasabb itt Budapesten az ország szívében, Bécsben, mint tudósítónk jelenti, most indult meg a mozzalom, hogy a császárnénak is legyen szobra. Hölgybizottság alakult, amely az egész birodalomra kiterjeszti a gyűjtést.

— **Egy olasz orvos tanár halála.** A genuai anatómiai intézet váratlanul, katasztrófa útján elvesztette kiváló vezetőjét, *Ercole Sacchi* orvosprofesszort. Sacchi orvosi hívatásának gyakorolása közben mérgezés érte, amely halálát okozta. A minap operáció előtt egy kis szörzslát szakított ki szemöldökéből s a szörzslát helyén picit seb támadt. Operáció közben, hogy-hogy nem, épp ebbe a kis sebbe került genyedség, s a professzor arca hamarosan feldagadt. Kollegája tüstént megoperálta, de már hasztalan: Sacchi lefeküdt és másnapra meghalt. Halála előtt visszanyerte eszméletét.

— **Hány óra van?** — kérdezte feleségétől.

— **Két óra!** De miért kérde eddesem?

— **Mert három óra múlva meghalok** — felelt a professzor, aztán a falhoz fordult és nem szólt többé semmit.

A szerencsétlenül járt orvosprofesszor még csak negyvenöt esztendőös volt.

— **Mourey köszönete.** *Mourey* Gabriel francia író meglehangu levélben köszönte meg azt az üdvözlő iratot, amely a *Budapesti Újságírók Egyesülete* intézett hozzá a sajátban ért méltatlan megtámadtásáért. A köszönő levelet *Vézi József* országgyűlési képviselőhöz, a Budapesti Újságírók Egyesületének elnökéhez intézte s ez magyar fordításban így hangzik:

Mélyen meghatótt a tiszteletnek és rokonszenvek az a tanuete, amelye el engem a Budapesti Újságírók Egyesülete megtisztelt. Kérem fogadjon elnök ur és kedves kollégái, a magyar sajtó munkásai, legszívesebben, hála köszönetem kifejezését. Soba sem fogom elfeledni azt a meleg kezesorotást, amelye el önök engem a szonoruság órájában megtisztettek. Szívem mélyéből köszönöm ezt önnek, elnök ur és kedves kollégáimnak.

Budapest, 1901. február 24.

Mourey Gabriel.

— **Házasság.** *Wister* Ernő, a Vízszínház gazdasági főnöke tegnap vezette oltár elé *Kohn* Irén kisasszonyt, *Kohn* Arnold, az első magyar leánykázásító-egylet elnökének leányát a Donány utcai izraelita templomban. Az esküvőn nagy és előkelő közönség volt jelen, amely a templom belsejét zsufolósá megtöltötte. Az esküvőt ebéd követte, amely után az ifjú pár nászutra indult Olaszországba.

Strausz Zsigmond, a *Klein* Berthold nagykereskedő cég dispenzense tegnap esküdt örök hűséget *Schneider* Adel kisasszonynak,

Radó Gyula bécsi kereskedő eljegyezte *Hartmann* Jolán kisasszonyt Aradon.

Dr. Gábor Ignác e hó 24-ikén esküdt örök hűséget *Kobányán Friedmann* Iona kisasszonynak.

Wagner Andor, olgamajori gazdaszt eljegyezte *Klein* Malvin kisasszonyt Arokszállásn.

Kulka Lipót eljegyezte *Weiller* Ella kisasszonyt, özv. *Weiller* Jakabné leányát.

— **Beszélgetés Schratt Katalinnal.** A Berliner Lokal-Anzeiger egyik munkatársa felkereste *Schratt* Katalint, a Burgszínház nagy művésznőjét, abból az alkalomból, hogy a pápánál kihalgatáson volt. A művésznő sok érdekeset mondott arról a viszonyról, amely *Erzsébet* királynéhoz fűzte éveket hosszú során át.

— Az a fennkölt gondolkozásu, nemeslelkű nő nekem nagy jóakaróm, mondhatnám, barátóm volt — mondotta a művésznő. Amikor nagy lelki gyötrelmei és szenvedései ugyszólván napról-napra üldözték egy helyről a másikra, nagy vizasztalásul szolgált az a tudat hogy férje, a császár és király oldala mellett van egy jókedélyű, viglelkű nő, aki elbeszélésekkel, szavatokkal és felolvasásokkal sok derűs percet szerez a felséges urnak; aki reggelenként elkíséri a császárt Schönbrunnba a parkba, ahol az uralkodó karlsruabi kurát tartott; egy asszony, akiről tudta, hogy bizalmi állásával sohasem éti vissza, sem protekciókra fel nem használta.

Minden év tavaszán szabadságot kaptam a Burg-színházról — folytatta *Schratt* Katalin s az első máreusi helyőrákat elküldöttem Gödöllőre, vagy Terrietebe a felséges asszonynak s boldog voltam, ha néhány napot közelében tölthetem.

Aztán a burgszínházi viszonyokról beszélt a művésznő, végül pedig megjegyezte, hogy alapítalak az elválaszról és a férjhezmenéséről teriesztett híresztelések.

— **Egy orvosi honorárium.** *Gráb*ól táviratozák: *Escherich* egyetemi tanár, aki *Ferdinánd* fejedelem meghívására a beteg *Boris* herceg orvosaival konzultált, ma visszaérkezett Szófiából, ahol egy napot töltött. A tanár egy bojár rendjelet és 50.000 frank tiszteletdíjat kapott a fejedelemtől.

— **A revanche szobra.** Nehezen hegednek a nemzetek sebei s ha van van valami, amit feledni nehéz, ugy egy nemzet debaclejének emléke az. Nem is esodálható, ha Franciaországban még ma is erősebben él a revanche gondolata, mint azt talán hinnők. A napi politika talán elhallgatja az Elzász-Lotharinga elvesztése felett érzett keseregést, talán el tudja rejteni a gyász fátylát nagyon barátságos szerződések dokumentumaival, de amikor a napi politika zsvajva egy perere ül, menten előhangzik a fájdalom szomorú és a revanche viharos hangja. A német császár több-féle mesterfogással rokonszenvet tudott maga iránt kelteni a franciáknban, sőt a kínai francia-német-entente talán még barátságos indulata is tudta hangolni a francia politikusokat. Hiába, mégis elemi erővel tör ki a revanche gondolata, s ha nem jelentkezhetik politikai formában: nos, talán megnyilatkozási módot a művészetben. Most gyűjtene egy szoborra, amely az 1870—71-évi háboruban francia részen elesett elzászi katonák csontjai felett fog emelkedni. Ezt még a németek sem vehetik rossz néven. Nem is volna íj formában revanche-szobor ez a mű. De az adakozásra való felhívás azt is mondja, hogy a szobor jele legyen egyuttal a franciák gyászanak s abbéli törheterlen reményüknek, hogy a jövő visszaállítja a mult vesztéseiket. E sorokból ismét a háboru harsonait halljuk kizöngeni. Es megtudjuk, hogy semmi diplomácia nem képes kiölni a francia népből a revanche gondolatát.

— **Henry özvegye contra Reinach** *Henry* ezredes özvegye még mindig nem nyugszik meg abban az itéletben, melyet a Reinach ellen megindított becsületsértési pörében hoztak. Tudvalevő, hogy az ezredes özvegye a büntetőbírósnágnál keresett elégtételt, de a semmitörök elvetette panaszát. Most aztán *Henry* né a polgári bírósághoz fordult s a férje ellen elkövetett becsületsértés miatt kártérítési pörrel támadta meg Reinachot. Keresetében az ezredesné *hétzázezer* frank kártérítést követel.

— **Cz-c.** A cz és a c ma a lovagias formák szerint megmérkőzött az akadémia hivatalos porondján. Vér nem folyt, de a c, amelynek apró termetében és furgeségében a közönség tulnyomó része nagy előnyt látott, kemény vereséget szenvedett. A mai kudarc után a c-t beláthatatlan időre eltiltották a nyilvános viadalból. A versenybírók között akadtak ugyan jó néhányan, akik melegen védelmezték az elegáns kis bajnokot, de igyekezettük kárba vészett a másik párttal szemben, amely feltűnő kedvezéssel döntött a potrohos ellenfél javára. A részrehajlást nem is leplezték, s egy *Gyulai Pál* nevű versenybíró éppenséggel nem esmált tüköt a terjeszkedő cz-bez való régi viszonyából.

— En és Jókai — mondotta, kiméletlenül kiszolgáltatva egyébként általában népszerű bíróvársát — mindig rajongtunk a kövér cz-ért, ámbár máskor sohasem voltunk egy véleményen! Az utolsó mondás váratlan derűséget keltezt az összes jelenlövőkben, de azért a c mégis megbukott és lehajtott fejfel busan elsompolygott.

— **A szórakozott vőlegény.** Mikor olyan mesés gazdagsága ember nősül meg, mint amilyen a westminsteri herceg, senki sem esodálkozhatik azon, hogy a nászajándék is egy egész szekérre való szállítmány. A sok kincs között, melyet a herceg menyasszonyának adott, a legszebb volt egy vagyont érő gyémántdiadém. A herceg két nappal az esküvő előtt adta át a gyémántos ékszert menyasszonyának, kinek barátinói bámulattal nézték a ragyogó ajándékot. Kézről-kézre járt a brillánsokkal ékes tiara s végre visszakerült a vőlegény kezébe, aki azonban egyre menyasszonya főhöföhér kezeit nézte s annyira szórakozott lett, hogy a koronát a mellette lévő szekérra helyezte.

A szórakozottság ördöge tovább kísértett. A herceg hirtelen megfordult s aztán nyugodtan léült a szekérra...

A tiara gyémántjai leperegtek a földre s a szegény herceg bánatosan nézett utánuk.

— **A francia művészek lemondó levele.** A Nemzeti Szalonban kiállító francia művészek tudvalevőleg el akartak látogatni Budapestre, de látogatásukat megghiúsította az a háborúság, amely a Szalon és a Képzőművészek Egyesülete között támadt. A francia művészek a következő levéllel mentették ki távollaradásukat:

Gróf *Andrássy* Gyula ő nagyméltóságának, a Nemzeti Szalon elnökének.

A legnagyobb esodálkozással értesültünk arról, hogy az a nagylelkű vendégzeretet, melyben a francia művészek munkáit a Nemzeti Szalonban részesítették, eléggé élénk kritika tárgya lett némelyek részéről. De mi nem akarunk egybre emlékezni, mint azokra a jó és kitűnő érzelmekre, melyeket mindig éreztek Magyarorszában Franciaország iránt és minden iránt, ami Franciaországból jött. Eppen azért nem akarjuk még jelenlétünkkel is szaporítani azokat a nehézségeket, amelyeket a Nemzeti Szalonnak támasztottak és melyen meghatva attól a nagylelkű vendégzeretettől, amelyet oly nemes szívvél juttattak nekünk, a legnagyobb sajnálattal mondunk le arról, hogy mi magunk menjünk el Önöket személyesen biztosítani mely hálánkról. Engedje meg excellenciád, hogy ismételve kifejezzem mely hálánkat, biztosíthassuk egyszersmind mely tiszteletünkről. *Robert-Fleury* a Société des Artistes Francaises alelnöke, *Albert Davot*, bizottsági tag.

Hasonló tartalmu levelet kapott ma *Hock* János is.

— **A virágvölgyi plébánia.** *Posszony*ból jelentik, hogy az ottani római katolikus autonom hitközség képviselőtestülete tegnap választotta meg az új virágvölgyi plébánost rendkívüli közgyűlésen, *Brolly* polgármester elnöklete alatt. A választásból *Kazacsay* Árpád eddigi káplán került ki győzelemesen. Az új plébános irodalmilag képzett, általános rokonszenven férfit. Nagymennyole szavazata volt *Csajkovszky* máriavölgyi plébános negyvenhat szavazata ellenében. A választást heves agitáció előzte meg, mivel *Virágvölgy*ön, ahol a lakosság többsége tót, a nép tulnyomó része a tót *Csajkovszky*ért küzdött. *Kazacsay* választása ellen íölebbezést adtak be azzal a megokollással, hogy a pótválasztmányi tagokat a képviselőtestület minden íölezes értesítés nélkül hívta meg a választásra.

— **A kubai Jeanne d'Aro.** Kuba szigete nem esodnos, mert Kuba függetlenségre vágyakozik. Teljes függetlenségre. Amerika felszabadította Spanyolország uralma alól, de alighanem a maga számára, mert Kuba az új uralomból sem kér. A lappangó, régóta húzódo elégedetlenség most nagy fölkelésben készül kitörni. A hívek toborzása most már mámoros, fanatikus lelkesedéssel történik s a toborzó zászlót egy rendkívüli leány lobogtatja. Ez a leány bejárja a szigetet és háborura lájtja a népet Amerika ellen. Prédikál az isteni rendeltetéséről, s azt is ki meri mondani, hogy az az égi tünemény, amely őt sugalta, azt is kijelentette, hogy *Kuba császárné* ő lesz. A függetlenségi mozgalom vezetőinek egész kapóra jött ez az új *Jeanne d'Aro*. Védik őt, felsőbb rendeltetését hirdetik, s vele együtt lelkesítik a sziget népet a fegyverfogásra.

— **Életmentő korona.** A Garay-ér 18. szám alatt lévő pálinkamérésben tegnap délután *Cseperkovics* Ignác gyümölcsösár itas állapotban revolverrel rálőtt egy *Nagy* Sándor nevű gyári munkásra. Azt hitték, hogy a golyó nem talált és a falba turdott és csak később tűnt ki, hogy az ölomdarab a Nagy felső kabátjában volt pénztárcájában lévő egyik egykoronásn akadt meg. Ennek a pénztárcának köszönhető Nagy, hogy életben maradt, mert a golyó — ha akadályt nem talált, szívét érte volna.

— **A Dunáról.** A földmívelésügyi minisztérium vizrajzi osztályához ma érkezett jelentések szerint a megenyhült idő következtében a Duna felső szakaszán áradó jelleget öltött a víz. A hőmérséklet íöleg Ausztriában — 20 fokról általában véve mintegy — 5 fokra szállt íöl. Budapestnél + 2 fok mellett a víz 4 centiméternyi apadás mellett ma 178 centiméteren áll. Mint Komáromból jelentik, ott ma a jég megtöröldött, s így a Duna most innen egész Bajáig álló jéggel

van borítva. Innen lefelé zajlás van, kivéve Orsova fölött a Kazán szorost, ahol ma délelőtt szintén megállott a jég. A mellékfolyókón a víz- és jégviszonyok tegnap óta változatlanok.

— **Hajókatasztrófa.** Londonból jelentik: A skót parton a *Neilly* gőzhajó összeütközött az *Opallal*. Az *Opal* ketté szelte a *Neillyt*, amely azonnal süllyedni kezdett. A *Neilly* legényei fölmásztak az árbocokra, de végre annyira kimerültek, hogy egymás után a tengerbe estek s a vízbe fulltak. Csak egy *Smith* nevű matrózt mentettek meg.

— **Új beosztás a fővárosi postákon.** Március elsejétől kezdve a budapesti posta- és táviróhivatalok főlevél szolgálatában új rendet kezdenek. És pedig:

Hétköznapokon a postahivatalok egyöntetűen este hét órakor zárnak. A későbbi feladást az eddigi rend szerint a pályaudvari hivatalok (a keleti, nyugati, terencvárosi és déli), továbbá Budapest 4. számú (főposta), Budapest 55. számú (Külső-Váci-ut nyugati pályaudvarral szemben), Budapest 7. számú (Csömöri-ut keleti pályaudvarral szemben), Budapest 2. számú (Viziváros) és Budapest 1. számú (Vár) hivatalok végzik.

Vasárnapon, továbbá nemzeti és közünnepken a kincstári főhivatalok felvévő szolgálata 9-től 1 óráig tart. Délutáni szolgálat van Budapest 1. 2. és 4. számú hivatalainál 4-től 6-ig, Budapest 55. és 7. számú hivataloknál 6-tól 8-ig azon túl pedig a keleti, nyugati és déli pályaudvari hivataloknál.

A tőzsdei hivatal különleges rendeltetéséhez mérten hétköznap 9-től 5-ig, vasárnap 9-től 12-ig tart szolgálatot.

A huszonöt nem kincstári (postamasteri) hivatal illetve kirendeltség és a huszonhat postagyűjtőhely szolgálati ideje egyáltalán nem változik.

Vasárnap a levélkiosztók délelőtt kétszer délután egyszer indulnak ki; a csomag és utalvány kiosztásai egyáltalán nem változik.

Az új rendet az egyöntetűség és a munkaszünetnek némi érvényesítése tette szükségessé. A múlt év külföldön, főként Angliában a vasárnapi munkaszünet dolgában már jóval előbbre vannak. Angolországban a szolgálat ugyiszólván teljesen szünetel, Bécsben Berlinben is kedvező a helyzet. Franciaországban a vasárnapi szolgálatot a helyi viszonyokhoz képest rendkívül megszorították. A március elsején bekövetkező változás csak közeledés az ideális helyzethez, az igazgatóság azonban egyelőre nem léptethetett e tette nagyobb reformot.

— **Elhaláztatás.** A főváros kereskedővilágának egyik elsőkelő tagja, *Kann* Manó volt városi bizottsági tag hosszú szenvedés után meghalt tegnap Budapesten. Özegeve fia: dr. *Kann* Alajos, dr. *Kann* Sándor ügyvédek és *Kann* Emil mellett nagyszámú rokonság gyászolja.

Krisztinkovich Ede győri ügyvéd, volt országgyűlési képviselő és 1848/49-iki honvédfőhadnagy ma reggel Győrött 72 éves korában meghalt. A boldogult egyik vezéralakja volt Győrvarmegye és Győr város közeletének. Sokáig szerepelt mint a győri függetlenségi párt elnöke s egy cikluson keresztül a győrszeregi vasútkörületet képviselte az országgyűlésen. A 70-es években igazgatója volt a Rábászabályozó Társulatnak. Ügyvédi irodáját egyidőben a legtekintélyesebbek egyikének tartották; de utóbb már csak vagyónának romjairól élt s szegény sorsban halt meg.

Tornay Gyula festőművész és neje, *Kövér* Helént súlyos csapás érte. Két hónapos fiuk, *Péterke* kinos szenvedés után meghalt. Ma temették.

Sipéki *Balás* Antal volt balassagyarmati országgyűlési képviselő, 79 éves korában Balassa-Gyarmaton meghalt. Négrád varmegye közügyének szentelte egész életét. Özegeve, fia *Balás* Barna főszolgabíró és leánya, *Harmos* Gábor közigazgatási bíró neje gyászolja.

Özevgy Virág Károlyné, született *Kolumbán* Sarolta, elhunyt Budapesten 53 éves korában. Tegnap temették el a kőbányai temetőben nagy részvét mellett.

Özevgy Gartner Ferencné, született *Ambrozovics* Eulália, e hó 23-án 67 éves korában, Zomborban meghalt.

Gajdosfalvi *Gajdos* Magdolna e hó 23-án Budapesten meghalt.

— **Osztal Zsófi árvál** számára *L. E. Nemes-Dédről* 2 koronát küldött hozzánk. Az adományt rendeltetési helyére juttatjuk.

— **Rosoga épület.** Nagy reménytel az este az Örömvölgy-utca 18. számú ház első emeletén. Az egyik lakásban a mennyezetről négy négyzetméternyi területet levált a vakolat s a burtozatot elborította. Szerencsére senki sem volt a szobában s így baj nem történt. A kerületi mérnök megállapította, hogy a három éves háznak a mennyezetről a vakolat a tulajdosság ránehezedés következtében vált le, mégpedig úgy, hogy a lakás fölött minden vasárnap táncmulatságot rendeznek, s ennek a rengésnek következtében történt a leomlás. Egyelőre veszedelem a lakásban nincs, amiért is a lakókat nem költöztették ki.

— **Egyenruhák**, diszöltönyök és libériák, olasz vivőszerek igen olcsón kaphatók *Tiller* Mór és Társa cs. és kir. udvari szállítóknál Budapest, Váci-utca 35.

(x) Számtalan elismerővel és azon hitelen orvosi nyilatkozatok, melyeket a fővárosi, vidéki és külföldi kórházakban folytatott kísérletekről és azok

kiváló eredményéről állítottak ki, bizonyítják, hogy a Zoltán-féle kenőcs a csusz és kúszvényes bajok egyedül biztos gyógyszer. Üvege 2 korona. Zoltán B. gyógyszerárban, Budapest, V. Sétány-utca és Szabad-ság-ter sarkán.

(x) Kérjünk mindenütt Emke-gyűjtőt!

A király a párisi kiállítóknak.

Budapest, február 25.

Ó felsége a király ma lezárja a párisi kiállításnak Magyarországra vonatkozó aktáit. Két legfelsőbb kézirattal zárja le. Az egyiket *Ferenc Ferdinánd* trónörököséhez, a magyar osztály védnökéhez intézi s azt a sikert konstatálja, melyet a magyar nemzet a világgkiállításon kivívott. A sikerért a védnöknek is köszönetet mond a király. A másik kéziratot *Szell* Kálmán miniszterelnökhöz intézi s ez olyan dokumentum, melynek minden szava Magyarországot dicséri, de egész hangja a királyt dicséri. Mert a király nagy dicsősége az, ahogyan a magyar nemzet diadalról megemlékezik s ahogyan a magyar nemzet örömeinek hangot tud adni. A magyar nemzethez való nagy szeretet, kulturális sikerén való igazi fölfelé és a magyarság érzéseivel való erős közösség nyilatkozik meg ebben a dokumentumban. Nem az uralkodó hideg hangját halljuk, mely sikert konstatál, hanem azt a csudálatosan meleg hangot, melyből meghatottság reszket s igazi öröm, hogy az örvendezőkkel örvendhet. Olyan lelkes és magyar hang, mely azt hirdeti a nemzetnek, hogy örömből a király is kivessi a maga részét s a siker, mely a nemzetet boldoggá teszi, neki is szívből jól esik. A király tehát minket dicsér, de kézirata őt magát dicséri. Az a megemlékezés pedig, melyet az uralkodó a mi sikerünk egyik legnagyobb tényezőjének, a megboldogult *Lukács* Bélának szentel: megint csak azt igazolja, hogy a magyar király a legnemesebb és leglovagiasabb uralkodó. Mikor velünk örvendez, egyben minket is felszólít, hogy tisztelettel emlékezzünk a megboldogultakra, aki csak dolgozhatott sikerünkön, de a diadalt meg nem érthette.

A hivatalos lap holnapi száma hozza azoknak a magyar állampolgároknak névsorát, akiket ő felsége a párisi világgkiállítás alkalmából kitüntetett.

Több mint 50 személyiségnek a legfelsőbb elismerés lejeztetett ki; ezek között vannak: *Vasary* Kólos hercegprímás, *Brankovics* György patriárcha, *Csáska* György érsek és *Szencsecsányi* Pál püspök, továbbá gróf *Bánffy* György és gróf *Csekonics* Endre zászlós-urak, *Csörgheő* Gyula, *Grünstein* Béla, *Gromon* Dezső, *Zelinszky* Mihály, *Kiss* Pál államtitkárak, *Ludwigh* Gyula a m. kir. államvasutak elnökgazgatója, *Szterényi* József min. tanácsos, gróf *Széchényi* Béla koronásr és leánya, *Széchényi* Hanna grófny, dr. *Jókai* Mór, *Hermann* Ottó, *Márkus* József főpolgármester és *Halmos* János polgármester, *Szalay* Péter a posta és táviró elnökgazgatója, *Szalay* Imre miniszteri tanácsos, gróf *Andrássy* Tivadár, *Perceviczy* Albert, báró *Dániel* Ernő, gróf *Dessverffy* Aurél, *Barcsay* Domokos és *Farkaly* István országgyűlési képviselők, *Leipzig*, *Thé* Endre és *Junfer* Gyula nagyiparosok, *Banovits* Kajetan min. tanácsos stb.

A *Ferenc* József-rend nagykeresztjét kapta *Miklós* Ödön helyettes kormánybiztos, a *Szt.-István-rend* kiskeresztjét gróf *Eszterházy* Mihály és *Thaly* Kálmán, a *Ferenc* József-rend közepkeresztjét párdányi lovag *Brám* Miksa, a Déli Vasut vezérigazgató helyettese és *Thallóczy* Lajos udvari tanácsos; a *III. osztályú* vaskorona-rendet *Aposton* József, *Brázy* Kálmán, *Jusch* Ferenc és *Püddner* Ferenc országgyűlési képviselők, *Erődi* Béla, *Frischmann* Jakab, budai *Goldberger* Ödön, *Pekár* Imre, *Simon* Jakab, *Thaly* Zsigmond, *Weiss* Manfréd, *Wolfner* József nagyiparosok, illetve társasági igazgatók; a *Ferenc* József-rend lovagkeresztjét dr. *Lers* Vilmos miniszteri titkár, *Ambrozovics* Dezső, a Műcsarnok titkára, *Bossányi* Endre, a malomegyesület titkára, *Jánber* Lajos építész, *Czettel* Gyula iparos, *Horn* Emil író (Páris); a koronás arany érdemkeresztet dr. *Lenzl* Adolf, *Boros* Samu hírlapíró, *Erődi* Mór udvari fényképész, *Zsolnay* Miklós, stb. és a kir. tanácsosi címet *Csatáry* Frigyes főfelügyelő.

A kitüntetések teljes névsorán kívül a hivatalos lap legfelsőbb kéziratait fog közölni *Ferenc Ferdinánd* főherceghez, a magyar osztály védnökéhez és *Szell* Kálmán miniszterelnökhöz.

Mint a *Budapesti Tudósító* értesül, a múlt évi párisi nemzetközi kiállítás alkalmából a francia kormány több magyar kiállítót, iparost, juragatót, tisztviselőt fog kitüntetésben részesíteni. Minthogy ez diplomáciai unton történik, közzététele csak későbbre várható.

A grizett-forradalom.

— Párisi levél. —

Páris, február 22.

Páris női lakosságának egyik fele a divatnak él, a másik a divatból. Ez a régi mondás a császárság korából származik, de ma igazabb, mint valaha 1850-ben százötvennyolc nagy szabócég volt Párisban ma pedig a statisztika ezerkilencszázötven elsőrangú műtermet mutat föl, amelynek szolgálatában hatvanöt-ezer szabónő áll. De ez még nem elég. A szabónőkön (couturières) kívül ott vannak még a varrónők (confectieuses) és a masamódok (modistes). Hogy mi a különbség köztük? Az első mérték szerint dolgozó műtermek számára dolgozik, a confectieuses engrosszuleteknak szállít, a masamód pedig kalapokat készít.

Két hét előtt ebben a kis világban forradalom ütött ki, amelyben egyelőre csak az első osztály (couturières) vesz részt. A masamódoknak, úgy látják, jól megy a dolguk és a confectieuses hadaról pedig szó sincsen. Aki ezt a kis világot ősermi, alig tudja megérteni, hogy miképpen tudták a lázadás vörös zászlaját kitűzni ezek a gyámolatlan teremtesek, akik eddigelő mindennel meg voltak elégedve? Es most tüntető menetekben vonulnak át a városban, izgatnak kenyéradókat ellen és a szószekekről ezüstös hangoskán lángoló beszédeket tartanak.

A párisi szabónő, — mint egyáltalán minden munkásnő — a francia főváros legbájosabb nőjelenésegei közé tartozik. Tessék csak reggel nyolc óra felé azokon az utakon sétálni, amelyek az Operatérrel a Montmartre-ra vezetnek. Onnan libegnek be munkásságuk színhelyére, amely az Opera-tér és a Rue de Rivoli között fekszik. Itt vannak *du Paquin*, *Doncet*, *Worth*, *Beer*, *Raudnitz* és *Redfern* híres műtermei. Vidáman tipegnek egymás után, kacérul öltözködve, karjukon kis táskával, amelyben a takarékosabbak az ebédre való elemzsiát viszik. Barátságosan köszöntenek ismerőseiknek, majd eltűnnek a Rue de la Paix házaiban.

Dél felé ismét megfigyelhetni őket: kirepülnek a műhelyből, hogy szerény ebédjüket valahol elköltseék. Azok, akik gyomrukban minden kényelmet fölálodznak, valamelyik szomszédos kocsmába sietnek, ahol 75 ct.-ért ebédet (feketelével együtt) kapnak. De a legtöbben föl-alá sétálnak, egy-két soufirt sült burgonyát vesznek, amelyet a magukkal hozott kolbászok egy részével együtt költenek el. Ebből a zsur-patefilim ebéd-rendszerből esetleg meg van az a hasznuk, hogy valamelyik öregbbit vagy fiatalabb ur megszólítja, színházjeggyel megkínálja, vagy éppen a szívével. Egy-egy szemérmes diák szerelmes levelet lop a kezükbe, amelyet aztán a kapu alatt kacagva olvasnak el. Mindig és mindenütt csupa mosoly, csupa kacaj — és senkinek se lehet szebb élete ezen a világon, mint a párisi szabónőnek.

Persze, ha az ember a tulisszák mögé néz, egésszen más dolgokat lát. Munkájuk aránylag igen nehéz és naponta tíz órán át tart; munkabéruk ha kitaláltak, naponta 3-5 frank. De a legtöbbször 3 franknyi munkabére van.

Persze, ha az ember a tú hierarchiáján végig tekint, irigylésre méltó egzisztenciákat is talál. Egy elsőrangú háznak főelárusítója — a tantiémekkel együtt — 20,000 frankra is fölmege, utána az első elárusítóknak következnek 10—18,000 frankkal; 15 ügyvezeveti nőségdek 8-10,000 frankkal; 12 model 3000 frankal és kesszalt. De, hogy a párisi grizett ilyen polera jusson, ahhoz a szerencsén kívül még sok — igen ritka — tulajdonsággal kell bírnia.

A szabónők sztrájkja mindenkit ámulat ejtett, mert el se lehet képzelni, hogy önként hagyták volna cserbe a tüt. Bizonyos, hogy a szabósegédek sztrájkja adta nekik a példát, akik szintén női divattermek számára dolgoznak. Ami a nőszabókat és ezek legényeit illet, nem szabad gondolnunk, hogy ezek a hölgyeknek mértékelt vesznek, a próbáknál segítenek, — mert ilyen szabók csak a nagy forradalom előtt léteztek, a mikor az előkelő hölgyek a szabóban csak a szabót látták, valami emberhez hasonló lényt, aki előtt nem kellett szégyenkezniök. A mióta az eberi jogok kimondták az általános egyenlőséget a hölgyek szemérmességge a szabók előtt is érvényesül. A nőszabóknál alkalmazott segédek ma már csak a mértékével szerint dolgoznak, legalább így mondták nekem minap a munkatársaim. Ezek a segédek — az ember alig hinné — 95 százalék erejéig külföldiek és ha az ember közéjük kerül, a bábeli nyelvzavartól szinte elkábul: oroszul, németül, magyarul angolul, olaszul, lengyelül, görögül, sőt még perzsául is beszélnek, csak franciául nem.

Munkaadójuk mellének bátran szeghezhetik a revolvért, mert valóban pótolhatatlanok. Tulajdonképpen jól megy a dolguk. Azelett 90 centimezt kaptak egy órára, aminek a következménye az volt, hogy a jó munkás annyit keresett, mint a rossz. Ezután az

akkord-rendszer érvényesült és szorgalmas munkás hetenkint akár 200 frankot is kereshetett.

De még ezzel sem elégszenek meg. Először is nyolc órai munkaidőt követelnek, 10 frank fixumot és 3 frankot minden külföldiért. azonfelül egy órai fizetett szabad időt, úgy hogy egy tízórás munkanapon 18 frankot keresnének.

Boldog emberek, ha csakugyan megvalósulna óhajuk! De munkaadójuk feltétlenül tönkre fog menni. Bizalmuk a győzelemben a varrónőket is elragadta, akik most már szintén követelik a nyolc órai munkaidőt és 6 fanknyi fixumot. Még nincsenek mindnyájan a sztrájk táborában. A nagy cégeknél még javában folyik a munka, de a legnagyobb megerőltetésbe kerül, hogy őket a varrónőknél visszatartsák. Mindezekelőtt ebédet kapnak a műhelyben, hogy sztrákoló társnőikkel ne találkozhassanak, — azon elül valami rendőrséget szerveztek, amely a dolgozó munkásokra az utcan felügyel. Persze, idővel kissé sok pénzt fog fölemészteni ez a rendszer, így például a Paquin-cégnél ezer frankjába kerül naponta az ebéd.

Kedves látvány, amint a bájos kis grizettek végre is a demagógok szerepébe beleolvadják magukat. — Ez a testvériség?! — kérkék lángoló arcú társnőiktől, amikor ezek reggel a műhelybe sietnek. — Veletek mennénk, — hangzik a válasz — de nem merünk. Kényszerítetek!

Minden reggel ismétlődnek ezek a csabítási jelenetek a Rue de la Paixban nagy gaudiumára a járókelőknek. Déliben a sztrájkolók ióhadiszállására a munkabörzére vonulnak, a hol az általános panasztribún áll. Ott történik meg a csuda: a kis grizett fölgrlik a szöszékre és ebánulatos lokvenciát fejt ki, öklöcskéjével nagyokat üt, összeesküszik és lelkesít. A *La Fronde* című asszonyiújság gyűjt számokra és a zszurnalisták is támogatják a mozgalmat.

Már saját külön harcaiduk van, amely a Car-magnole mintájára készült és ekként kezdődik:

Que demunde un petit trotin?
De chez Worth ou de chez Paquin?

K. Z.

Összevarrt szivek.

Dr. Hill a *Medical Record*-ban leírja, hogy kétszer sikerült emberi szíven ejtett sebet összevarrni.

Tessék! A szívet is már összevarrják,
Az sem reped meg végervényesen...
Édes kisasszony, nyújts csak a karját,
A polcon Petőft megkeresem.
Mít szólna hozzá, ha olvasná holnap,
Aki így szölt, mig ringatja a csolnak:
— Folyam, kebled hányzor repesztig meg
Hajó futása, s dúló fergeteg!

Kisasszony, majd ha a szigetre mennek,
S lovagja önért egymagán eped,
Nem mondom többé, én nem mondom önék,
Hogy szegény szívem érte megreped.
Sebet majd lát. Nézen csak gözösküre,
Melytől megsebesül a viznek tükre.
— S a seb mi hosszú és a seb mi mély,
Mint a szíven nem vágy szenvedély!

Minek is vágna? Vagy ha vág, bevarrja,
A furdóorvos ott a szigeten,
Avagy ha Dollinger Herculét akarja,
Görbe tujével az is megjelen,
Bármelyik orvos, fájjon bár a bőre,
Hogy bevarrhassa, felül egy hajóra,
— Aztán, ha elmegy, fergeteg s hajó,
A seb begyógyul s minden ujra jó,
Nem kell más hozzá, csak egy kis seiyenszál,
Meg egy furcsán hajlított görbe tü,
A szerelem a szíven már nem grasszál,
S önk felé, ha bevarrva a szí,
Doktorok, hálával sok ember int,
Lefeláts Petőft, aki szörint:
— Az emberszív, ha egyszer megreped,
Nincs balszam, mely hegeszse a sebet!

FŐVÁROS.

(*) A főváros kölesőse. A pénzügyi bizottság ma délután rendkívüli ülésben tárgyalta a kölesönügyi bizottságok azt az ismeretes előterjesztését, hogy a százmillió koronás kölesön átvételére alakult budapesti pénzügyintézetek, az újabb harmincmillió korona névértékű kölesön-kötvényt 84% százalékos árfolyamon hajlandók átvenni. A kölesönügyi bizottság maga sem tartja kedvezőnek a föltételeket, de — az általános pénzügyi helyzetre való tekintettel — mégis

javasolja azoknak az elfogadását, mert kétséges, sikerül-e a közlebbi időben a kötvények elhelyezése. Herceg Péter, Palotai Rezső, Feleki Béla, Rácz Károly, Springer Ferenc, Hartenstein, Heltai Ferenc, Fenyvessy Adolf, Rózsavölgyi Manó és Kurfürst Miksa után a polgármester szólt föl és maga is elismerte, hogy jényesnek nem lehet mondani ezt az eredményt de nem lehetett többet elérni. Beszède során azt az érdekes kijelentést tette, hogy a tanács foglalkozik a fővárosi takarékpénztár föllállításának eszméjével. Végül tudatta, hogy a kötvények 40%-át a szövetségi budapesti pénzügyintézet veszik át, 60%-át pedig két nagy bécsi bank. Szavazásra kerülve a sor a bizottság tagjai közül a kölesönügyi bizottság javaslata mellett is tizenegyen, ellene is tizenegyen szavaztak. Az elnök döntött: a kölesönügyi bizottság javaslatának elfogadásával.

A közgyűlés csütörtökön délután rendkívüli ülésben tárgyalja a kölesön ügyét.

(*) A fővárosi köljótékonyasági bizottság ma délelőtt 10 órakor Horváth János tanácsnok elnökle alatt ülést tartott, melyben a szegényügy rendezésének a kérdésével foglalkozott. Miután erre nézve kéttele terjedelmes és indokolt javaslat — a tanács i gyűlöstyáji előterjesztése és dr. Szalay Mihálynak már könyvalakban is megjelent javaslata — fekkdt a bizottság előtt, ma a bizottság az ügy érdemleges tárgyalásába nem bocsátkozott, hanem albizottságot küldött ki, azzal az utasítással, hogy mindkét javaslatot tárgyalja, lehetőleg egyeztesse össze és konkrét egységes elaborátumot muasson be a plénumnak. Az albizottság tíz tagból áll. fele részben a köljótékonyasági bizottság tagjaiból, másik felében oly szakemberekből, akik a bizottságnak nem tagjai. A bizottság a maga részéről kiküldötte dr. Verédy Károlyt, Tabódy Józsefet, Hahóty Sándort, Kállay Gyulát és dr. Szalay Mihályt. A meghívott tagok: Forray Gábor a pesti izraelita nőegylet titkára, dr. Havassy Rezső, dr. Feleki Béla és Hanvay Sándor és Mátrai József kerületi előlárók. Az albizottság nyomban meg is alakult és elnöké dr. Verédy Károlyt, előadóvá dr. Szalay Mihályt választotta meg. Az albizottság első érdemleges ülését, melyre már a kültagok is meghívást kaptak szerdán délután 5 órakor tartja az új városháza közgyűlési tórsalgó termében.

SZINHÁZ, ZENE.

Tóth Ede.

Huszonöt esztendeje lesz holnap, hogy Tóth Ede, a *Falu rossza* szerzője, esőndés halottja a kerepesi-uti temetőnek...

Szomorú idők járnak azóta a magyar népszínműre, mióta ez a hirtelen kiragogyott és hamarosan kilobbanó meteorja a magyar színműirodalomnak letűnt az irodalom egéröl.

Egy-egy erősebb lélekzetű tehetség felmerült azóta is s ideig-óráig hozzájuk fűződött valamelyes csalóka remény, hogy megmentik a hanyatlásnak indult magyar népszínművet, de egyre bizonyosabb és bizonyosabb, hogy ez a reménykedés reménykedés marad.

A magyar népszínmű dekadenciája ma már olyan szomorú valóság, hogy már vitázni se lehet fölötte.

S éppen negyedszázada, hogy kidölt ennek az igazi magyar fajdarabnak a leg-híresebb oszlopfája: Tóth Ede.

A megemlékezés kegyeletes madara kell, hogy elszálljon a mai napon a *Falu rossza* szerzőjének a sirja fölé. Mert ha az alatt a negyedszázad alatt, mióta vsontjai ott perladoznak, elhanyatlott is a népszínmű, az ő örökszép alkotását nem bírta letörni az idő.

A *Falu rossza* ma is az, ami volt, a mikor megíródott: a magyar parasztdarab színpadi klasszicitása s szerzője a magyar irodalom halhatatlanjai közé számít.

A Népszínház ma este azzal áldoz Tóth Ede emlékének, hogy előadja a *Falu rossza*t. Az a hitünk, hogy adni fogják ezt a darabot a *Falu rossza* szerzője halálának századik fordulóján is.

** Hamlet. Egészen telt nézőtér előtt került színre a nemzeti színpadon Shakespeare legérdemesebb és legnehezebben játszható tragédiája. A nézőtér teltségéhez hozzájárult az, hogy az igazgatóság 260 jegyet osztott ki nagyon mérsékelt áron (darabját 50 fillérjével) a tanuló ifjúság közt. A kedves fiatalok ellepték a földszíntet, az erkélyt, a második emeletet, a páholyok egy részét és odaadó figyelemmel, zájostapsokkal kísérték az előadást. Ma két új szereplővel találkoztunk. A beteg *Szigeti Imre* helyett *Vizváry* játszotta Polóniust és a gyöngyökös *Török Irmától* *Hegyesi Mari* vette át hirtelen Ofélia szerepét. *Vizváry* az okos, praktikus jó modoru és kissé kérkedő öreg udvari embert bölcs mérséklettel adta. Csak éppen annyit komikumot kevert hozzá, amennyi kedvesebbé ezt a nyárias és bőbeszédű aggyastyánt. Polóniustnak csak az a komkuma, hogy szembe kerül a Hamlet mély komplikált lelkével és dadalmasan hirdeti, hogy átlátott ennek a kipuhatolatlan nagy fájdalomtól zakatott egyéniségnek a misztériumán, ámbár a maga kiesinyes józanságával, udvari etikettjével, praktikus éetbölcsességével meg sem közelíti Hamlet disszonanciájának a valódi okát. Hamlet lelki világának még a küszöbég sem hatol. Polónius korlátolt okossága szembe kerül Hamlet lángeszével, szuverén iróniájával. Ez teszi komikussá a jószágos öreg urat, aki nagyon helyes tanácsokkal látja el Franciaországba induló fiát, Laërtest, de neveltségessé lesz, mint Hamlet lelkiállapotának a magyarázója. *Vizváry* mellőzte az olósó hatást, nem használta ki komikus egyéniségének a természetesen előnyét, nem csinált Polóniusból udvari bolondot, hanem az alak hűségese jellemzésére törekedett és ezzel őszinte örömet okozott a művészi ábrázolások barátainak. *Hegyesi Mari* hirtelen vette át Ofélia szerepét. Eleinte féltem, hogy a szerep különös báját, finom poézisét nem találom föl nála. De volt türelemem megvárni a téboly-jelenetet és itt *Hegyesi Mari* játéka gazdagon jutalmazta kitarításomat. Szegben, természetesebben még nem látam játszani *Hegyesi Mari*t. Nem volt itt semmi póz, semmi erőltettség. A zavart és mégis édes beszéd szívreható igazsággal folyt össze halk dudolásaival. A tébolyodottak rejtélyes mély értelmiségét diskrét szépséggel emelte ki, a mikor virágát szétosztotta és művészzettel jelezte az emlékezet pillanatnyi föllobbanását, amikor a könnyező Laërtes szemébe nézett. Látszott, hogy sejt benne a visszatért testvér aróat, de a zavart egy nem képes teljessé tenni a fölismertést. Es itt nem állott meg, nem csinált külön hatásos szöcnőt a fájdalmas reminiscenciából, hanem tovább subant. Nem a bravur kereste, hanem a természetességet. Éppen ezért volt szép és egységes a játéka. *Hegyesi Mari* ebben a jelenetben lekte ruhában jelent meg. Ez is különbözött az eddigi fehér-ruhás Oféliától. S a szín-választás helyes, mert Ofélia gyászolja Polóniust. — A régi szereplők közül *Mihályfi* ünnepelte a közönség, akinek a Hamletje mindig mélyebb és igazabb lesz. Örömrünk telik ebben a haladásban. Egy-két vonás még bővebb kidolgozásra szorul. Ott, ahol Hamlet a királyt imádkozva találja, az egész magánbeszédet *suttogva* kell elmondani. Itt még a félhang is erős. (d. c.)

** Hangverseny. Előkelő közönség hallgatta végig tegnap *Somogyi Mór* konzervatóriumának hangversenyét. A koncert műsorának harmenekét száma keretében a növendékek tanúságot tettek a *Somogyi konzervatórium* kitünő vezetéséről, a tanítás helyes és eredményes módszeréről. A zongora, hegedű, cimbalom, ének és drámai előadás tanszakának növendékei, valamennyien dícséretes haladásukról számoltak be. A zongora-tannak növendékei közül nagy sikere volt *Zöldi Elizának*, aki az igazgató kísértében Mendelssohn egy nyitányát remek technikával és művészi finomsággal pointirozással játszotta. *Recht Sándor* és *Somogyi Mór* né tántványai kitünően előadták meg a feladatukat dícséretet érdemének *Sírmái* Imre növendékei is. A közönség lelkesen tapsolt a konzervatórium növendékeinek, az elismerésből jó részt jutottat azonban a vezető tanároknak is.

** Angol rendező a Népszínházban. A Népszínház legközlebbi operett-újonsága a *Cirkuss-élet* (Circus Girl) című angol daljáték lesz, amelynek be rendezéséhez a Népszínház igazgatósága Londonból szerződtette *Frederick Lestic Moreton* urat, a Gaiety-színház főrendezőjét, ki annak idején ugyanott az operettet betanította. Moreton ur tegnap Budapestre érkezett s ma délelőtt *Vidor Pál* főrendezővel együtt megkezdte a próbákat. Moreton urral jött neje *Mrs. Ebba Moreton* is, ki a darabban előtorduló táncszámokat fogja betanítani. Az operetben közreműködik a Népszínháznak majdnem egész személyzete, a női főszerepekben *Kéry Klárával* és *Fedák Sárival*.

** Z. Bárdi Gabi — Finom Rézsi. Holnap, február 26-án *Tóth Ede* halálának huszonötödik évfordulóján a Népszínházban a *Falu rossza* kerül

színe, kegyeletes megemlékezését a nagyevű népszínházra. Finum Rózi szerepét ezáltal Blaha Lujza asszony távolléte miatt Z. Bárdi Gabi fogja játszani.

Műsorváltozás a Magyar Színházban. Margó Zelma és Sziklai közbejött megbetegedése folytán a postás fu holnapra, keddre hirdett előadása elmarad és helyette a már rég nem adott *New-York szépe* kerül színpadra. A híres ausztráliai táncosnő: Miss Saharet, ebben az előadásban is résztvesz és a kínai jelenetben mutatja be utólról utólról a táncművészetét.

Egy hazai operett — diplomáciában. A Népszínház, mint annak idején már megemlékeztünk róla, még ebben az évadban be akarta mutatni a Mohamed című eredeti operettet, melynek zenéjét Márkus Jenő, zongoristát (Merkel) Adolf írta. Az operettnél, mint címe rögtön elárulja, a törökök vallásalapító prófétája a hőse, még pedig olyaténképpen, hogy mint nagyon vidám legény lép színpadra, aki dalol, táncol és egyéb operett-déjavaságokat követ el. Ennek valamiképpen híre ment egész a — török nagykövetségig s ez azazal a kérésrel járult a Népszínház igazgatóságához, hogy mentse meg a nagy prófétát jó hírnevét és ne engedje, hogy mint operett-hős kerüljön a deszkákra. A Népszínház igazgatósága e diplomáciai beavatkozás folytán tárgyalta a szerzőkkel, akik belátták, hogy Mohamed, bármily hamiskás próféta legyen is különben — soknejtsége tekintetében, mégis olyan nagy tisztességben áll a muzulmán világ előtt, hogy mint operett-hős mégsem jelenhetik meg a deszkákon. Elhatározták tehát, hogy operettüket átdolgozzák s így Mohamed helyett valamely más exotikus szent lesz az a pájkos operett-tróféának a hőse. Az operett így, valószínűleg, csak a jövő évadban fog a Népszínházban színpadra kerülni.

Hangverseny. A Liszt Ferenc Zeneművészeti társaságának Szentirmay Elemér elnöklése mellett tegnap megtartott ülésében elhatározta, hogy március elsején, pénteken este táncmulatsággal egybekötött hangversenyt rendez. Az érdekesnek ígérkező estélyen közreműködnek: *Diósynt-Handel* Berta, operánk drámai primadonnája, *Kelen* Ida zongoraművész, *Arányi* Frigyes és *Recht* Sándor hegedűművészek. A műsorunk *Bátor* Szidor fuvókvintette lesz a bevezető száma, amely ezáltal kerül első előadásra.

Pozsonyi színészet. *Peveny* Irén asszony és *Beck* Vilmos, az *Operaház* kitűnő tagjai, mint *Pozsony*-ból jelentik, tegnap az ottani városi színházban vendégszerepeltek. *Peveny* asszony a *Trubadourban* *Leonorát* énekelte, *Beck* Vilmos pedig *Luna* grófot — és mind a kettőt ismert kitűnő alakításukért lelkesen ünnepele. *Peveny* asszony, akit az igazgatóság rögtön három újabb vendégszereplésre kért föl, legközelebb *Carmen*-, *Faust*- és *Mari*-, az *eszed* leányában fog fellépni.

Jótekyony hangverseny. A Telefon Hirmondó a Terézvárosi Jótekyonyági Egylet javára ma este iényesen sikerült nagy hangversenyt rendezett. A vilányosságilag közvetített jótekyonyás előmozdítására a következő művészek és művésznők működtek közre: *Bosnyákné Lenkey* Hedvig, *Haraszi* Hermin, *Kordán* Mariska, *Meszélyné* Adrienne, *Nagy* Ibolyka, *Pártosné Bartolucci* Viktória, *Szohner* Ilonka, *Szilágyi* Arabella, *Zilahy* Gyuláné, *Hegedűs* Ferenc, *Kertész* Dezso, *Kornay* Rikárd, *Makai* Emil, *Molnár* Ferenc, *Seendroy* Lajos, *Takács* Mihály, *Vivári* Gyula, és *Zilahy* Gyula. Az estélyen a Terézvárosi Közjótékonyági Egylet részéről dr. *Neumann* Arminné urnó jelent meg. Az önkényes adományok már eddig nagyobb összeget juttattak a jótekyony céljára.

Pálmay Ilka Temesvárotról. *Pálmay* Ilka ma átutazóban Budapestben volt. A diva *Temesvárra* utazott, ahol a héten három estén át vendégszerepel. A *Szép Helena*, a *Nebántsvirág* és a *Huszárcsinyben* fog játszani. *Temesvárotról*, természetesen, óriási érdeklődéssel néznek elébe a diva vendégjátékainak.

Megebtegedett énekesnő. *Bécsből* táviratozták, hogy *Sanderson* Sybille, a hírneves párisi énekesnő, influenzában megbetegedett. Ugy volt, hogy a művésznő közreműködik a budapesti Poliklinika hangversenyén, de betegsége miatt lemondott.

Vendégszereplés. A *debrecei* színházban nagy tömeg mellett folytatja vendégjátékait R. *Réthy* Laura, a kiváló szubretprimadonna. A művésznő tegnap a Cigánybárában legjobb szerepeinek egyikét, *Saffit* játszotta és a közönség elhalmozta a tetszésnyilvánítás minden jelével gyönyörű alakításáért. Az *Udvőskében* és a *Denevérben* játszik még a művésznő; a *Denevér* betétképpen *Dankó* Pista három szép, erre az alkalomra írt magyar dalát éneklé a kitűnő szubrett.

Miss Saharet utolsó fellépése. A Magyar Színházban vendégszereplő híres táncosnő, Miss Saharet ezen a héten fejezi be nagyszerű vendégjátékát. Még kétszer lép fel és pedig kedden *New-York szépe*-ben és csütörtökön a *postás fu*-ban, melynek nagy vonzerejét az érdekes táncművésznő fellépései hatalmasan növelték. Saharet budapesti sikereinek oly híre ment, hogy a művésznőt mindenféle sürgönyökben hívják meg vendégszereplésre, úgy külföldi, mint magyarországi városokba. Így többek között a *zagrabi* intendáns is meghívta Saharetet az ottani Nemzeti

Színházban való három estére terjedő vendégszereplésre.

Jupiter és társai. *Guthi* Soma és *Rákosi* Viktor érdekes bohózata egyre nagyobb és nagyobb közönséget vonz a Népszínházba. A tegnapi előadásra már napközben elkapták az összes jegyeket és a zsúfolt ház pompásan mulatott a bohózat kacagott jelenetein. Különösen nagy sikere volt *Küry* Klárának és *Kovács*nak, akiknek kuplított tündető lelkességével fogadták. A felvonások végzetével *Náneth*-et és *Sziromai*-t többször szólították a lámpák elé. A bohózat csütörtökön hatodszor kerül színpadra.

A Magyar Színház új operette. A Magyar Színház megszerzte előadásra *Le Rey és Clerice: Les petites Vestales* (A kis szűzek) című operettjét, amely a párisi *Renaissance*-színházban nagy sikert aratott. A darab a jövő évad ünnepségei közt fog szerepelni.

Eimaradt előadás. A bécsi Carl-színházban — mint tudósítók táviratozták — ma váratlanul elmaradt az előadás. *Fregoli* ugyanis, akinek utolsó vendégszereplését hirdették a színpadok, hirtelen megbetegedett, a színház művészelnöke pedig a Theater an der Wien színpadán vendégszerepelt ma este és hamarjában nem lehetett semmiféle darabot előírítani.

Szakelőadások. Az *Uránia*-egyesület tervehette a különböző tudományágaknak szakzerű előadásokban való bemutatását és ismertetését. A fizika, kémia, földrajz, állattan, történelem körébe vágó előadásokat a szemléletes legkülönbözőbb eszközeivel illusztrálják. Az előadások két sorozatból állanak, mindegyik sorozat hat előadást foglal magában. Az első sorozat márciusban, a második áprilisban lesz.

Operaelőadás a Telefon Hirmondóban. A Telefon Hirmondó esti szórakozásul ma a magyar királyi Operaházban színpadon *Saba királynője* operát fogja közvetíteni előfizetőinek lakására. Az opera átvételük, melyek a Hirmondón keresztül különösen érvényesülnek, bizonyára kellemes szórakozásul fognak szolgálni ma este is az abonenseknek. Az operaközvetítés után esti közleményet olvasták fel a beszélő újság, azután pedig 11 óráig *Zöldy* Marci bandájának a muzikája lesz hallható a nagyokon keresztül.

MŰVÉSZET.

A Képzőművészeti Társulat elnökválsága. Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat választmányá *Berzeviczy* Albert alelnök elnöklésével holnap, kedden délután 6 órakor ülést tart a Műsarokban. Ezen az ülésen terjesztik elő gróf *Andrássy* Tivadar elnöknek lemondó levelét. A lemondás, illetőleg az elnöki szék betöltése ügyében a márciusi közgyűlés fog határozni. Mint értesülünk, a képzőművészeti társulat tagjai maradásra akarják bírni gróf *Andrássy*-t, akinek lemondására szerintük semmi oka nem volt.

A francia művészet védvámja. A francia művészek hivatalos testületei legújabbán valószínűsítették, hogy a Párisba toluó külföldi művészek elő, sőt legújabb elhatározásaikkal a legnagyobb mértékben megnehezítik azt, hogy a párisi nagy kiállításokon éppen a külföldi java művészek jelentőségükhöz mérten résztvegyenek. Páris két nagy művészegyesülete, a *Champs Elysées* és a *Champ de Mars* kiállítói, akik eddig adáz harezban álltak egymással szemközt, most együttesen elhatározták, hogy az idegen művészeknek mindenképpen megnehezítik a versenyt. Ugyanis néhány héttel ezelőtt a *Champs Elysées* művészei elhatározták, hogy náluk az idegen *hors concours* művészek ezáltal csak egyetlenegy műtárgyat állíthatnak ki. A *Champ de Mars* művészei pedig megvonták külföldi tagjaikat, azt a jogot, hogy zsüri-tagok lehessenek s egyúttal elhatározták, hogy a „teljes jogú” külföldi tagtársak ezáltal csak öt művet állíthatnak ki. Ehhez a védvámhoz csatlakozott most a *Francia Képzőművészeti Akadémia* is. Eddig ott a külföldi művésznövendékeknek egyforma joguk volt a franciákkal. Most elvették tőlük azt a lehetőséget, hogy az Akadémia kitűzött díjait elnyerhessék. Ha külföldi kapja meg a nagy pénzdíjakat, akkor ezáltal arról csak diplomát kap, magát a díjat kitűzött összeget az utána legközelebb kinttintett francia növendék fogja megkapni. Megjegyzendő, hogy a *Champs Elysées* művészársaság külföldi provenienciájú díjjal is rendelkezik.

Brodsky-kiállítás a Műsarokban. Egy öreg művész végrendeletét hajtja végre kegyeletes kézzel a Képzőművészeti Társulat. Kiállítást rendezett a néhány héttel ezelőtt elhunyt *Brodsky* Sándor bátrahagyott képeiből, mint ezt a művész utolsó órájában kívánta. A posthumus tárlat holnap nyílik meg a nagyközönség számára, ma bemutatják a kétszáz darabból álló gyűjteményt a saját képviselőinek és a művészeknek, akik máris néhány tucat képet vásároltak ott. Ez nemcsak az elhunyt agg művészt iránt érzett kegyelet nyilvánulása, hanem egyúttal szép formája a kritikának is. *Brodsky* az ötvenes-hatvanas évek előadási stílusának egyik képviselője s e hagyományok szerint festett élte végéig. Senki sem fogja szemére lobbantani, hogy a hajlott kora művész nem vedett át szeces-

szionistává. Az ő stílusát ma követni korszerűtlen volna, de mint históriai faktumot nem mulasztathatjuk, annál kevésbé, mert a hagyatékából kibaruult temérdek vázlat és tanulmány művészi érték dolgában sem mellőzhető. Művészeti időre üreg volt, aki nagy gondnal iparkodott azon, hogy a neki érdekes tárgyszereket bizonyos elegáns ruhába öltöztesse, vagy, mint egykor mondták: idealizálja. Rendszeres és számos körében szépen nyomon követhetjük. Minden tájképe bizonyos formába van komponálva a *Lairesse*-ből ösmert ábrarendszer szerint. Azután következnek a fénycik és irányak gondos elrendezése: a legnagyobb fény mindig a legnagyobb árnyék mellé kerül, az előtér rendszerint sötét, a középtér világos, a többi mezzotinto. Vére követhetjük a hideg és meleg színek egyensúlyozását. Ez volt az ötvenes-hatvanas évek általános művész hitvallása és a *Brodsky*-gyűjtemény teljes képet ad nekünk erről. Egy darabka műtörténelembe pillantunk be itt s megleshetjük az utakat, améyeken a művészet elbolyongott, míg végre mai formáihoz érkezett. Nekünk legkedvesebbek *Brodsky* apró tanulmányai és vázlatai, amelyek óriási szorgalommal s igaz szeretettel készített. Ezek közelebb állanak ma művészeti érzésünkhöz, mint „kidalogozott” képei. S a vázlatokból kelt el eddig a legtöbb. Megjegyezzük még azt is, hogy e művek ára a lehető legszerűsebb: öt-tíz forintért adják a kisebbeket, ami szinte ajándékszámba megy, mert hisz maga a keret is csaknem ennyibe kerül. A kiállítás naponta 9-től 5-ig van nyitva; belépődíj 60 fillér.

TUDOMÁNY. IRODALOM.

Jurányi emlékezete. Az Akadémia mai üzszes ülésén *Mágoesi-Dietz* Sándor emlékbeszédet tartott a néhány év előtt elhunyt jeles botanikus *Jurányi* Lajos felett. A tanítvány meleg szeretetével jellemezte a néhány év előtt elhunyt tudós működését. A magas színvonalú beszédet nagy figyelemmel hallgatták az akadémikusok és a nagyszámú közönség és végül lelkesen megéljenztek.

A Madách-Kör közgyűlése. A Madách-Kör évi közgyűlést tegnap tartotta meg a Műgyegetem egyik termében. Az elnök megnyitó beszédében vázolta a kör céljait: a Madách-kultusz ápolása mellett az irodalmi és művészeti előrehaladást Madách szemléiben. A Madách-Kör ében akarja tartani a kegyeletes a közönségben is, el fog tartandóknál a nagy költő sírházhoz, a fővárosban megalkotja a Madách-szobát s akciót fog indítani a Madách-szobor érdekében. Az elnök végül Madách szemléinek megértésére s munkaszeretetére s a szeretet cselekedeteinek gyakorlására buzdítja a tagokat. A titkár s a pénztáros jelentése után a kör egyhangyul választotta *Madách* Aladár mellé *disztalgialny Lechner* Gyulát, aki az *Ember tragédiáját* nemre fordította, *Zichy* Mihályt és *Balogh* Károlyt pécsi törvényszéki tanácselnököt, akit Madáchhoz rokoni kötelek fűz. A tisztviselők jelentése után nagy lelkesedéssel kiáltották ki elnöknek *Szontagh* Pált, a főrendiház tagját. Azután megkezdődött a választás. Ugyivó elnök lett: *Mendlik* Alajos főreáiskolai tanár, alelnök: *Lakóczy* Mihály főgimnáziumi tanár, első titkár: *Györgyi* Kálmán, az Iparművészeti Múzeum titkára, második titkár *Kovács* János joghallgató, első jegyző *Boznár* Gyula, a báró *Eötvös-Kollegium* tagja, második jegyző *Csernay* Ödön tanárjelölt, pénztáros *Nádor* Soma könyvkereskedő, elendörök: *Ferenczy* László takarékpénztári titkár és *Brauner* Antal mímiszteri hivatalnok. *Jókányváros* *Béti* Mór technikus, alkonyvtáros *Lipkay* Gyula technikus. A választmányba a következők kerültek: Dr. *Melly* Béla tanácsjegyző, Dr. *Csupor* József fővárosi fogalmazó, *Földes* Géza tanár. Zempléni Tivadar festőművész, *Purcell* Béla takarékpénztári tisztviselő, *Kertész* Manó joghallgató, *Albert* Andor szobrász, *Rosznagi* Alajos postai írószűz, Dr. *Virág* Gyula ügyvéd és író, *Jűsch* János mérnök. *Bicskey* Lajos mímiszteri hivatalnok és *Teller* Gyula tanárjelölt.

Ujságkiadók Lapja. Az Ujságkiadók országos szövetsége lapjának, amelyet *Rábel* László és *Lenkei* Zsigmond szerkesztenek, érdekes és tartalmas olvasnivalóval jelent meg a februári száma. A szakcikkeken kívül egy csomó aktuális közlemény is van a kitűnően szerkesztett szaklapban.

EGYESÜLETEK.

(A Kereskedelmi Szakmíveltséget Terjesztő Egyesület) 26-ikán este 9 órakor tartja első felolvasó estjét az Országos Ipar-és Kereskedelmi Csarnok nagyertermében (V. Arany János-utca 29. szám.). A felolvasó Dr. *Bán* Zsigmond lesz, aki szabad előadásban *A művészetek technikájáról* mondja el azokat a dolgokat, amelyek első sorban a kereskedőket érdeklik. Az előadáson vendégeket szivesen látnak.

(Az Orvosgyógyászati) március 2-ikán, szombaton délután 5 órakor *Szentkirályi*-utca 21. számú helyiségében betegbemutattással egybekötött felolvasó ülést tart.

(Szánatórium Egyesület.) A *Budapesti Szegénysorsnő* *Tűdőbeteg* Szánatórium-Egyesülete 28-án, csütörtökön délután 4 órakor az Első Magyar Általános Biztosított Társulat tanácstermében, igazgatótanács ülést tart a következő tárgysorozattal:

Elnöki megnyitó. Jelentés a pénztár állásáról.

Mérleg bemutatása. A III. évi jelentés előterjesztése. Jelentés az építkezés állásáról. Az Erzsébet-Szanatórium berendezésének költségvetése. A jövő egyesületi év költségvetése. Jelentés dr. Kuthy Dezső I. titkár külföldi tanulmányutjáról. Az egészségügyi bizottság jelentése. Beszámoló a költségvetésről az évi működéséről. Pénztár-kezelés. Újabb adakozások (Szanatórium-bál.) A közgyűlés időpontjának meghatározása és tárgysorozatának előkészítése.

Nyílttér.

Vadászok rendeljenek

Neográdi 5 remek uj vadászkepecél **LEVELEZŐLAPOT** 20 krajcár hálköltsége mellett

SZENÁSY BÉLA

papírkereskedésében, Budapest, Ferenciek-tere 9. szám.

(Az e rovat alatt közlőknek sem tartalmáért, sem alkijáért nem felelős a szerkesztőség.)

SPORT.

Bajnoki futballi mérkőzés. Magyarország két legrégibb csapata jövő vasárnap fogja összemérni erejét a labdarugó szíveség idejéi bajnokágáért. A budapesti torna klub és meuegeteni football klub ez esztendőben először találkoznak s hogy sportkörökben a mérkőzés kimenetelére irant nagy érdeklődés mutatkozik, annak oka abban rejlik, hogy mind a B. T. C.-nak (november 1.), mind pedig a M. T. C.-nek (dec. 23-án) a magyar csapatok közt egyedül sikerült a híres bécsi krikettesek diadalt aratni. Mindenesetre heves küzdelmet ígér a két régi riválsnak vasárnap mérkőzése.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ Sajtópör. Fenyő Sándor, a Magyar Hirlap szerkesztője, rágalmazás és becsületsértés miatt sajtópört indított az „Olvasd” című időközönként megjelenő lap ellen, melyben gyalázódó cikkek jelentek meg egy ügyben, amelyet a kir. ügyészség félretétetni rendelt.

§§ A bankalpitók. Nagy remények közt indult meg ezélett tizenöt évvel a magyar hitel- és takarékszövetkezet, mely ócsó hitelt ígert a kisiparosoknak. Ekesszólet ügynöki gárda hirdette a fővárosban a szövetkezet fontos gazdasági hivatását. Csakhamar százávai jelentkeztek a hitelre szorulóknak, kik között azonban nemesak kisiparosok voltak, hanem más kereseti ágak művelői is. Mindannyian lefésztek a tagsági díjat és a részjegyek árának első részletét, abban a reményben, hogy az igazgatóság az alapszabályokban fogadott ígérétéhez képest kölcsönöket fog adni. De az igazgatóság egyelőre csupán a saját zseb-érdekeit tartotta szem előtt és mikor a nép egyre türelmetlenebb lett és pénzt követelt, Gelb Samu vezérigazgató fogta magát és rendezetlen ügyeinek hátrahagyásával Amerikába távozott. Utódja dr. Gyurgyik Gyula lett, aki azonban hamar megunta az egyre sürögősebb keresletet és lemondott állásáról. Öt Weisz József követte, aki ismét a Gelb-féle elveket honosította meg. Ami pénz begyűlt, kezelési költségek címén el is tinte hamarosan. Mikor pedig halomszámra érkezö töljelentések következtében végre becsukták a bank ajtaját, a pénztárban csupán netvennyolc krajcár fedezet volt. A büntügyi vizsgálat több mint tíz évig tartott, és újabb három év telt el, míg ítéletet mondhatott az ügyben a budapesti büntető törvényszék. Hét vádlóti állt a törvényszék előtt, de a bizonyítékok hiányossága folytán csupán kettőt talált a törvényszék elítélhetőknek: Weisz József igazgatót, kit nyolcvankét csalásért három évi börtönrre és Weltner Miksa vezérigazgatót, kit három család büntetéseért egy évi börtönrre ítélt. Az elítéltek, valamint az ügyészek felebbeszték. Így került az ügy a királyi tábla elé, mely Zubovich Román táblai bíró előadása alapján foglalkozott az ügyvel. A tabla Weisz büntetését négy évi, Weltnerét másfél évi börtönrre emelte föl.

TÁVIRATOK.

Az osztrák válság.

Bécs, február 25. A királyi tegnap kihallgatáson fogadta Koerber miniszterelnököt. A képviselőház holnap ülése a sürgős indítványok egy részét fogja elintézni. A lengyelek klubjában tegnap nagy vita folyt a belügyminisztérium galiciai osztályáról: a szónokok kikelték a kormány kétszínű és határozatlan viselkedése ellen és azt mondták, hogy a kormány a lengyeleket a régi többség visszaállítására kényszeríti.

Uj bíbornokok.

Róma, február 25. Miként határozottan jelentik, a pápa elhatározta, hogy március végén konzisztóriumot tart amelyben msgr. Tripepi államtitkár-helyettes tájékoztatja, Martinelli merizai apostoli delegátust, valamint a prágai, krakói, veronai, ferrarai és beneventi püspöket bíbornokokká fogják kinevezni. Martinelli egyelőre megmarad állásában, később pedig valószínűleg Falconio-val, a kanadai apostoli delegátussal fogják helyettesíteni. A prekonizálándók között nincs rancia püspök.

A Carp-kormány bukása.

Bukarest, február 25. A képviselőház mai ülésén Carp miniszterelnök tekintettel arra, hogy a kormány és a delegált bizottság közt az adók tekintetében nem jött létre megegyezés, kérte a kamarát, hogy világosan nyilatkozzék. Chiott határozati javaslatot nyújtott be, mely teljes bizalmat szavaz a kormánynak. Ezt a határozati javaslatot hosszabb vita után 75 szavazattal 71 ellenében elvetették, nyolcan nem szavaztak. Az ülés viharos lefolyású volt.

A kínai hanyodalom.

London, február 25. A Router-ügynökség jelenti Pekingből tegnapi kelettel: A követek kiérkezésének találgatás az a rendelet, amelyet a büns hivatalnokok megbüntetése dolgában kibocsátottak. Csahszient és Hszucsengjit kedden fogják Pekingben nyilvánosan kivégezni. Csausucsiu és Jingnien öngyilkosságát valószínűleg nem sokára hírül hozzák. Egy másik rendelet a követek jegyzőkönyvének második záradéka értelmében elrendeli, hogy mindazokban a helyiségekben, amelyekben bünteteket követtek el az idegenek ellen, fűgeszszék fel a vizsgákat.

A Morning Post jelenti Pekingből: Tekintettel arra az eshetőségre, hogy újabb hadműveletek válnak szükségessékké, az oroszok 3000 embert küldenek Pekingbe és 5000-et Sanhaikvanba.

Berlin, február 25. A Lokal-Anzeigernek jelentik Pekingből, hogy Chissi közlötatási és Hszuchenggu igazságügyi miniszert kedden fogják lefejezni a német városrészen. A két miniszter ösz óta volt fogságban. Azokat a hivatalnokokat, akiknek a kivégzését az európai hatalmak követelték, szintén kedden fogják lefejezni Singanfaban.

Valószínű, hogy már legközelebb más királyi herceget fog a császár trónörökössé kinevezni Tuán herceg helyett.

Berlin, február 25. Gróf Waldersee jelenti Pekingből: Hoffmeister hadoszlopa Kwangesangból visszaindult Paotingba. A kínaiak, akik a hadoszlopot Kwangesangnál szép rendben megtámadták, sokkal nagyobb veszteséget szenvedtek, mint eleinte jelentették, amennyiben 300-nál több halottjuk maradt a csatatéren.

A francia képviselőházból.

Páris, február 25. A képviselőház mai ülésén Deschanel elnök újra elfoglalta a székét. Waldeck-Rousseau miniszterelnök is megjelent betegség után. A baloldali képviselők tetszésnyilvánításokkal és tapsokkal fogadták. A ház a költségvetést tárgyalta és a szenátus által a fölbbitvili bíróságok tételén tett módosítást 510 szóval 20szavazattal ellenében elvetette s azután az egész költségvetést 460 szavazattal 43 ellenében elfogadta.

Grippi kérdést intéz a kormánynak egy aszony ügyében, aki csónakot lopott és akit egy havi előzetes fogsággal sújtottak és azt mondja, nincsen ország, ahol a személyes szabadság kevesebb oltalomban részesülne, mint Franciaországban. A szónok azon törvény alkalmazását kéri, amely a bírának hivatalos hatalmukkal való visszaélése elleni védelmet szabályozza. (Tetszés.) Monis igazságügyminiszter sajnálja az esetet és azt mondja, hogy rajta lesz, hogy ilyen eset többé elő ne fordulhasson. Az incidens ezzel el van intézve.

A spanyol válság.

Madrid, február 25. Azcarraga miniszterelnök holnap be fogja adni a kabinet lemondását. A régenskirályné valószínűleg nyomban megbizza a kabinet újalakításával. Hír szerint a mostani kabinet elhatározta, hogy az ostromállapotot nem szünteti meg, hanem ezt az új kabinetre bizza.

Madrid, február 25. Egy oportói távirat szerint ott még folytat tüntetnek a papság ellen. A rendőrség szótávartára a tüntetőket és négy embert letartóztatott.

Közgazdasági táviratok.

London, február 25. (Gabonaiak.) Az irányzat általában nyugodt és aliandó. Árak változatlanok. Városi liszt 21—25 sh. Repceolaj 25 sh. Tengeri 22 sh. 3 p. Behozatal: Buza 40.000 q., árpa 32.000 q., zab 120.000 q. Az idő szépen.

Milano, február 25. A Banca Commerciale Italiana igazgató-tanácsa elhatározta, hogy a március 25-ikén tartandó közgyűlésen 8 1/2%-os osztalékokat fog javaslatba hozni.

Bécs, február 25. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) Az enyhe időjárás hatását paralizálták a valamivel javult new-yorki árfolyamok s ennek következtében a határidőpiacok enyidési kedv volt, az irányzat

lanyba lett s az árfolyamok gyöngültek; később fedezeti kereslet jelentkezett s az árfolyamok javultak. Kötettek: Buza tavaszra 7.70, 7.72, buza május—júniusra 7.81, buza őszre 7.92, rozs tavaszra 7.63, rozs május—júniusra 7.62, 7.64, zab tavaszra 6.56, 6.58, 6.56, 6.56, tengeri rozs—júniusra 5.44, 5.49 koronán. Jegyzetettek: május őszre 6.99, 7.01, tengeri július—augusztusra 5.60, 5.61, repce augusztus—szeptemberre 13.—13.10 koronán.

Szilárdabb külföldi jelentésekre a tőzsde gyöngült. Zárlatkor maradtak: buza tavaszra 7.70, rozs tavaszra 7.63, rozs 6.93, zab tavaszra 6.53, tengeri május júniusra 5.47 koronán.

New York, február 25. (Terménytőzsde.) (Zárlat.) Gyapot: New Yorkban helyben 9 1/4 (9 3/8). Márciusra 8.91 (9.02). Májusra 8.96 (9.09). New-Orleansban helyben 9 1/8 (9 1/8). — Petroleum: Stand white New Yorkban 7.95 (7.95). Stand white Philadeiphiában 7.90 (7.90). Refined in Cases 9.— (9.—). Credit Balances at Oil City 1.23 (1.23). — Zsir: Western steam 7.85 (7.75). Rohe és Brothers 7.85 (7.85). — Tengeri irányzata gyenge. — Februárra — (—). — Májusra 46 1/2 (46 7/8). Júliusra 45 3/8 (45 7/8). — Buza irányzata tartott. Piros ősz helyben 81 1/2 (81.—). Februárra — (—). — Márciusra 79 1/2 (79 3/8). Májusra 80 3/8 (80 3/8). Júliusra 80.— (79 3/8). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1 1/4 (1 1/4). — Kávé: fair Rio 7. 5. 7 1/2 (7 3/8). Feb. 6.15 (6.15). Májusra 6.20 (6.20). — Liszt: Spring Wheat clears 2.75 (2.75). — Cukor: 3 3/4 (3 3/4). — Őn: 26.82 (26.95). — Réz: 17.— (17.—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, február 25. (Terménytőzsde.) (Zárlat.) Buza irányzata aliandó. Febr. 74 1/2 (74 3/8). Májusra 76 1/4 (76 1/8). Tengeri irányzata nyugodt. — Februárra 39 3/8 (39 3/8). — Zsir: Februárra 7.50 (7.47). Májusra 7.60 (7.52). — Szalonna short clear 7.50 (7.50). — Sertésbőr: Februárra 14.— (—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

X. Y. Z. Az első magyar színházi ügynökség (Huszár-utca 6. szám) szívesen fogadja a szükséges részletekkel.

N. D. A Nemzeti Múzeum régiségára esetleg megveszi. Az árat ott határozzák meg.

G. J. Az osztályosjárték huzásait 9 óratól 1-ig tartják, minden jeléték végén a százezer számat újra beolvassák.

H. M. Pancsova. Az említett könyvet nem kaptuk meg.

Cs. J. Szíveskedjék íőszólalását újból beküldeni, az első bizonyára elkallódott.

F. S. Fekete, vagy szalónruha a legalkalmasabb, **K. J. Annak** a részvényre nincs ma semmi értéke.

B. G. A kiadóhivalt elintézte a dolgot. Kérésre legközelebb válaszolunk.

Napirend.

Napló: Kedd, február 26. — Római katolikus: Sándor pk. — Protestáns: Sándor. — Görög-orosz: (február 13.) Zoe. — Zsidó: Adár 7. — Nap kel: 6 óra 31 perckor. — Nyugszik: 5 óra 23 perckor. — Hold kel: délelőtt 10 óra 40 perckor. — Nyugszik: délelőtt 1 óra 34 perckor.

A földművelési miniszter fogad délután 5 órakor. Nemzeti Múzeum. Régiségár, nyitva van délelőtt 9 óratól 1 óráig. Többi tárai 1 korona belépődíjjal megtekinthetők.

Nemzetközi kiállítás a Nemzeti Szalóban délelőtt 9 óratól este 8-ig. Belépődíj 1 korona.

Az iparművészeti társulat karácsonyi kiállítás nyitva d. e. 9—1-ig.

Országos képtár az Akadémiában zárva.

Teknológiai iparmúzeum nyitva van délelőtt 9 óratól 12 óráig, és délután 2—5-ig.

Mezőgazdasági Múzeum (Kerepesi-ut 72.) nyitva délelőtt 9—1 óráig.

Földtani intézet múzeuma (Stefánia ut 14.) nyitva délelőtt 10 óratól 12-ig. Belépő díj 1 korona.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körut 10.) nyitva délelőtt 9—1 óráig.

Múzeumi könyvtár nyitva d. e. 9—1-ig.

Akadémiái könyvtár nyitva délután 3—7-ig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig és délután 3—8-ig.

Iparművészeti múzeum könyvtára nyitva délelőtt 10 óratól 12 óráig, és fél 7-től fél 9-ig.

Statistikai hivatal könyvtára d. e. 10 óratól 1-ig.

A kereskedelmi múzeum könyvtára és tudakozó osztálya d. e. 9 óratól 12-ig és délután 3-tól 6-ig.

Az új országúti kupaolacsarnoka és lépcsőháza délelőtt 9 óratól este 6 óráig. Belépődíj 1 korona.

Mentőegyesület helyiségei reggel 8 óratól este 6-ig.

Altkerti a Városházában nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság: VII. kerület Kerepesi-ut 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Tudakozó osztály és kereskedelmi szakkönyvtár VII. kerületi ut 22. sz. Hivatalos órák délelőtt 9—12 óráig és délután 3—6 óráig. A hazai termékek aliandó kiállítása, (a Kéleti mintárai és kereskedelem-történelmi gyűjtemény, továbbá a házipari kiállítás, melyben az üzletvezetés arúsításokat is eszközöl) a városi iparcsermokban nyitva: délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután 2 óratól 4 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetése (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körut 32. szám alatt.

KÜLÖNFÉLEK.

Vonaton.

Jaj de messze estem
Az én galambotól,
Szerelmes szívem csak
Mindig reá gondol
S míg csókolni vágyom
A lábai nyomát:
Zakatot a vonat,
Visz egyre csak tovább.

Hegyek-völgyek messze
Maradnak mögöttem,
Egyre nagyobb a tér
Közötte—közöttöm,
Gyorsabb a vonatnál
Az én gondolatom,
Zakatot a vonat
S én nem azt halgatom.

Hallgatom ajkának
Edes mosolygását,
Beszédés szemének
Tündériszólását,
Aranyos szívének
Minden dobbanását,
Kicsi kis lábait
Minden toppanását . . .

Mikor a rózsától
Engem visz messzire,
Mintha ez a vonat
Csak halottat vinné.
Viheti testem a
Világ más felére,
De lelkem csak otthon
Ölelkezik véle.

Mikolth.

A köd városából.

London, február 23.

Ennek a hatalmasan nagy városnak csak a levegője ködös, szürke. Az élet éppen úgy ezernyi színekben vibrál azonban itt is, mint odaát Párisban. Minden napnak megvan a maga kis szenzációja, pletykája, amely felszínre vetődik, hogy aztán huszonegy óra múlva ismét elmerüljön a nyüzsgő, gomolygó élet zarámba . . .

Mert nem is él többet semmiféle szenzáció: csak huszonegy órát . . .

Az elmúlt napokban két fiatal leány került ide vissza, akik azt a különös kegyet élvezték, hogy néhány esztendő tölthetnek egy perzsa háremben. Nem nagy elragadtatással beszélnek az ott szerzett tapasztalatokról és örülnek, hogy hazakerülhettek. Az

a mód, ahogy a szerályba jutottak, regénynek való tárgy.

Nasr-Ed-Din, az elhalt sah angolországi látogatása alkalmával kíséretének egyik tagja beleszeretett egy virágárusleányba, aki a Kristály-palotában kínálta a csodás krizantémumokat. Bár a perzsa nagy ur férfikora deit már meghaladta, nem került nagy fáradságába, hogy a leány hajlandó legyen vele a házasságot örömet megosztani. Megígérte, hogy a leányt elveszi feleségül. Angliában marad és ott élvezik majd együtt, amit a perzsa nagy ur a gazdagsága révén a leánynak adhat. Az esküvő tényleg megtörtént. Két évig tartott ez a boldogság, amelyet azonban megzavart a perzsa sah, aki a perzsa főurat hazarendelte Teheránba. Nem akadt semmielőzi kibúvó haza kellett menni. A perzsa főurat elkísérte ifjú neje a hosszú utra. Vonozta a vágy is, hogy a Kelet mesevilágát megismerje és láthassa a hárem titokzatos csodáit. Hogy azonban még se legyen egészen elhagyatott, magával vitte ifjabbik nővérét is.

Perzsiában nagyon kellemetlen meglepetés érte a hölgyeket. Európai öltözködésként perzsa öltönyt kellett magukra öltöniök, arukat látyollal borították és a perzsa főur háremébe vitték őket. Természetes, hogy a két nő magánkülvil volt haragrában és kétségbeesésben: a feleség, amiért perzsa hárem-hölgygyé degradáltak és a fiatal leány becsületét feltette a hárem szokásaitól. Kéréssel és fenyegetéssel végre odáig jutott a dolog, hogy a két nő külön háztartást kapott. Egy sétatjuk alkalmával két angol ifjú pillantottak meg az utcán. Elmondták kalandjukat és kérték, tegyenek meg minden lehetőt a megszabadításukra. Eleinte természetesen nagy nehézségekbe ütközött a két angol nő kiszabadítása. De végre is a perzsa főur beleegyezett, hogy a felesége, a kis fia és a sógoronője Angliába utazzanak. Evi járadékot is biztosított nekik. Csak azt kötötte ki, hogy a kis fiút a mohamedán hitben neveljék egészen nagykorúságáig, amikor majd visszatér Perzsiába, hogy atyai örökét átvegye.

Igy került haza a két lady. Most már tudják a hárem titkait, de valószínű, hogy egyéb okok miatt sem kíváncsiak a Kelet csodás világára . . .

A willinghami hockey-klub legutóbbi nagy matchen roppant kedves mérkőzés történt. A klubban a hölgyek azt a szomorú tapasztalatot tették, hogy a férfiak minden játszmát megnyernek. Ezt annak tulajdonították, hogy a ruha akadályozza őket a gyors mozgásban. Mit tegyenek? Ugy határozták, hogy férfiruhát öltönek magukra. De amikor a férfiak tudomására jutott a hölgyek kínos tépelődése, udvariasan azt határozták, hogy a következő játszmánál inkább ők fognak női ruhákba öltözni. Ez meg is történt. Képzeltető az a rengeteg komikum, amelyet ez a játszma nyújtott! Természetesen az éles megjegyzések sem hiányoztak. A küzdelem heves volt, de végül a férfiak mégis legyőzték a hölgyeket.

REGÉNY.

A rajongók.

— REGÉNY —

Irtá: STEPNJÁK.

82

Andrej megkérte Vatajkót, hogy köszönje meg a testvérek szívességét s megígérte, hogy, amint megjön Szent-Pétervárra, visszaküldi az utlevelét.

— Kár ugy sietned, szól Vatajkó. Az egyik utlevelét bátran megtarthatod, ameddig csak tetszik. Kiváltképpen az idősebb testvérét. Egész jól illik rád s Fülöp szívesen kiteszi magát egy kis kellemetlenségnek a kedvedért. Ugy látszik, valósággal megszeretted.

— Ugyan? Anélkül, hogy valaha látott volna? Na ez már regényes, szól Andrej mosolyogva.

— Dehogy nagyon is közelről látott, sőt egyszer beszélt is veled. Egyike volt az ötvennek. Nem emlékszel arra a magas barna fiatal munkásra, aki az egyik gyűlésen azt mondotta, hogy nincs szüksége revolverre; jobban áll a kezéhez a szekerce. Sigaev Fülöp volt.

— Emlékszem, csak épp a nevét felejtettem el, szól Andrej. De most elég a beszédből, szól röviden. Jobb, ha mindjárt lefekszünk. Holnap korán kelünk.

Félt, hogy a beszélgetés újra a felé a fájdalom kérdése felé fordul. Ezt akarta elkerülni. Most szellemileg s testileg pihenni akart, s jól tudta, ha egyszer ebbe fognak semmisen lesz a pihenésből.

— Holnapra hát! — szól magában. — Erősen feltette, hogy aludni fog.

Homályos sejtelve volt, hogy holnap minden tiszta és világos lesz. Ez megnyugtatta, s csakhamar elaludt.

Egész éjjel úgy aludt, mint a bunda. Másnap reggel György még aludt, amikor Andrej már régóta fenn volt. Az öntudat első sugarainál, úgy tűnt neki, mintha valamit sürgősen el kellene végeznie, amit este abbahagyott. Azután eszébe jutott, hogy lefekvés előtt miről gondolkodott, eszébe jutott látogatása a börtönben, minden ami tegnapi vele történt, s végül az utolsó napok szomorú eseményei.

Mennyi áldozat! Zina halott, Boris, Vaszilij, Bocharoff mind halottak. A két Dudoroff is anynyi, annyi más, élve eltemetve, élő-halottak. Előbb-több öt magát is letartóztatják; csak nem csuszhat ki mindig az ellenség ujjai közt, mint eddig. Kivégzik öt is s utóvégre ki látja hasznát mind e hekatombáknak?

Elvontat előtte a hazatérő nép képe s hideg borzongás futott végig agyán.

Nem, tapasztalatainak és elmélkedésének nem ez volt az eredménye! Ezek az emberek nem haltak meg hiába. Ők voltak az előőrsek s megtették kötelességüket, mert kiverték udujából a nagy fenevadat. Akik túlélték az első csatát, most támadjanak!

A gondolat, amely a nagybácsi elbeszélése óta sirályként kóválygott körülötte, most végleges megoldást követelve, lecsapott reája.

Félig felöltözve, meztelán mérte föl s alá a szobát.

A kérdés most már tisztán állott előtte. A küzdelem az önkény alantas eszközei ellen idejét multa. Merényletnek kell történnie a cár ellen, s ő az, akinek azt végrehajtania kell.

— És Tania! — inté egy belső hang. Szíve megdobbant, de a sóhaj nem talált visszhangra. Szíve felfogta a csapást, de nem vérzett. De mit is számít az ő gyéni szenvedése az ország kimondhatatlan, mérhetetlen nyomorúságával szemben! Aljasság még csak össze is

Még egy roppant komikus ruha-ügy történt az elmúlt héten. Egy idősebb képviselő, akire bizvást ráillik a jól táplált jelző, a vidékre utazott, hogy valamelyik városban felolvasást tartson. Az átöltözés nem volt már ideje. Gondos felesége tehát a bőröndjébe csomagolta a diszruhát, hogy azt majd, amikor a vasut egy hosszabb alaguton áthalad, fölvegye, hogy a vidéki állomáson várakozó deputáció előtt diszruhában jelenhessék meg. Az utazás szerencsésen kezdődött. A képviselő számlálta az alagutakat és elhatározta, hogy az ötödik alagut alatt — amelyen át tíz percig halad a vonat — átöltözik. Kívette a ruháját. Készülődött az öltözködésre. A kupében levő urak és hölgyek nem igen nézték, hogy mit csinál. Végre következik az alagut. A képviselő hamar ledobja magáról ruháit és sietve el akarja kezdeni az öltözést. Egyszerre egy üttű! A vonat az alagut végére ér s a képviselő ott áll az urak és hölgyek előtt negligzésben. Hangos sikoltozás és jajgatás töltötte be a kupét és a szegény képviselő a pad alá bujt.

A szerencsétlen eltévesztette a számot. Az ötödikben kellett volna átöltöznie és ő a negyedikben kezdte meg!

A pad alá bujt és ott várta be a következő alagutát, amely alatt rehabilitálhatta magát!

Z. K.

+ **Megfelelt.** Mikor VII. Edvárd még walesi herceg volt, kíséretének egy-két tagja gyakran mellőzte a trónörökösrel szemben a kimért tiszteletadást, aminek következtében aztán az ő kedélyes modora gyakran bizalmaskodásra csábította némely ismerősét. Egyszer a walesi herceg valamelyik klubban együtt volt B. Jorddal. A derék lord arra találta kényi a herceget, hogy csengessen egy pohár vizért. És a walesi herceg csengett is. Csakhogy mikor a szolga belépett, egész nyugodtan így szól: „Szólítsa a mylord kocsiját!”

+ **A Nemzetek-utója.** A párisi kiállítás fénye, a Rue des Nations, romokban hever. Bizonyos, hogy még a csákányok is fájt szívvel bontogatják a tarka falakat, amint hogy jól is került a terv, hogy teljes épségében megörzik az ótoknak azt a gyönyörű házsört, amely a maga egészében valóságos élő történet. De nem volt rá pénz s most sorjában bontogatják őket. Csak hat épület áll még: Magyarország, Olaszország, Norvégia, Finnország, Portugália és Ausztria pavilonja. Ezeknek külseje változatlan. De Szerbia, Görögország, Románia, Bulgária, Peru, Svédország palotája már félig le van bontva, Belgiumé, Monacóé, Angliáé, Boszniáé, Spanyolországé romhalmaz. Az Egyesült-Államok hatalmas palotájának vasváza áll már ospan. Németország pavillonjáról is eltűnt már a harangtorony. Aki Törökország, Dánia, Perzsa és Luxemburg pavillon-

mérni ezeket. Tania nemcsak neje volt, hanem egyuttal bajtársa is. Helyeselni fogja ő is elhatározását, s bátran viseli el az ő fájdalmat az ország szabadságáért.

Nem is ezért habozott; ha meg kellett történnie, úgy személyes tekintetek egy pillanatra sem fogják azt feltartóztatni. Most az a kérdés izgatta, vajjon megtörténjék-e a dolog, vagy se.

Andrej jól tudta, hogy nézete semmi esetre sem döntő; a döntés a vezető köröktől függött, akik bizonyára csak érett megfontolás után fognak határozni. Hanem vannak esetek, amikor az ajánlat fél kivétel, s a fele fölér az egészhez. Itt nem szabad semmit sem elhamarkodnia, semmit tekintet nélkül hagynia.

Mostani lelkiállapotában mi sem volt könnyebb, mint igencél felélnie. Szép terveinek balsikere, a bosszu vágya, az utolsó napok mélyreható eseményei, mind pihentek bár, de el nem multak. Ott pihentek kitorásra készen szívének mélyében. Ő azonban nem engedett teret szenvedélyes érzelmének. Távól minden személyes tekintetűl, hideg számításal akarta mérlegelni a dolgot.

A merénylet erkölcsi jogosultsága kétségen felül állott. Hanem az idő jól van-e választva? Hasznos lesz-e a szabadság ügyének? Mindezt indulat nélkül, hideg nyugalommal viatta meg. Csak bensőleg remegett, mint aki mozgó hidon menve, bálpéstelel léli.

A felelet minden kérdésre ugyanaz: igen és ismét csak igen! Az idő alkalmas és a merénylet hasznos. A szent-péterváriak dolga megvizsgálni az okokat és bizonyítékokat — ő megteszi az ajánlatát.

Azután jött a személyes kérdés, anyi társa közül miért háromjék épp reá a bosszu és ön-feloldozás műve?

Ezt a kérdést már nem vitathatta meg olyan nyugodtan, mint valami számtani tételt.

(Folytatása következik.)

ját keresi, az már csak nyomokra akad. Ezek az épületek teljesen eltűntek a föld színéről. És a bontás, a rombolás rémitő munkája néma csendben és dermesztő hidegségben folyik. Itt-ott dolgozik egy-egy munkáscsoport de tíz percig is eljárat a kivánsi s nem lát embert szerszám hangja nem hallik. Hébe, korba fel-feleslillog egy-egy szénserpenyő kékes lángja, amely mellett rendőri és dermedt kezű munkás melengető fagyott tagjait. A mulatóhelyeket, kioszkokat, bogdákat szomorú csönedség üli meg.

† Tíz millió éves leletek. Nagyon érdekes leltre akadt Amalický W. P. varsói tudós Volodga kormányzóságban a Dvina torkolata közelében. A tudós a pétervári természetudományi társulat s az orosz kormány támogatásával őslények után kutatott és hosszas, fáradságtalan munkáját fényes siker koronázta. Vizsgálódásai közben föllelte a Dvinának egy régebbi, özvívz előtti medrét, amely háromszázötven láb széles és negyven láb mély volt. A tanár ennek közelében bérlett nagy földterületet és munkásokkal kezdte föltúrni a talajt. A parasztok félelemmel eltelve nézték a munkát és nagy volt az ijedelmük, amikor több heti ásás után megkövesedett csontváza akadtak. Már majdnem lázongás ütött ki, a mikor a tanár ládába rakatta a talált csontvázakat és visszautazott Pétervárra. Amalický az orosz fővárosban összeállította a talált csontvázakat és megállapította, hogy azok legalább öt, de esetleg tíz millió év előtti időről valók. Az ásatások alkalmával 90 pareiosauriák, közülük egynek 18 láb hosszú skelettjét, öt dicinodontát, két rapalodontát és egész tömeg eddig ismeretlen apróbb őslénynek megkövesedett maradványait találta. A csontvázak tisztára megkövesedtek és teljesen sárga-levélnek maradtak. Mihelyt kitavasodik és a Dvina medre felszabadul a jégburok alól, Amalický tanár folytatni fogja kutatásait.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Az Országos Iparegyesület házipari szakosztálya szombaton délután, Ghyzey Béla elnöklete alatt ülést tartott, amelyen megjelent Saterényi József miniszteri tanácsos is. Az elnök rövid üdvözlő beszéde után dr. Soltész Adolf titkár jelentést tett a múlt ülés határozatainak végrehajtásáról. A szakosztály a jelentést tudomásul vette.

Azután **Brust Dávid** érdekes előadásban fejtette a kézműári cikkek készítésének meghonosítása érdekében tett kísérleteit, melyek maris biztató eredménnyel jártak, s ezekből arra a következtetésre jutott, hogy a kereskedelem van hivatal a cikkek készítésének nagyban való meghonosítására.

A nagy érdeklődéssel és helyesléssel fogadott előadás után **Joel Soma** nagykereskedő a tehernemű himzésnek nagyban való meghonosítására nézve tett előterjesztést. Saterényi József min. tanácsos szótól föl ezután. Köszönetet mondott az Iparegyesületnek, hogy áldásos tevékenységét, kiterjeszti a házipar felkarolására is. Nagyon helyes az a törekvés, mely a kereskedelmet akarja közelebb hozni a néphöz. A Brust által felsorolt házipar-cikkek épp oly jól készíthetők itthon, mint a külföldön. A házipar egyik sarkalatos bája eddig éppen a kereskedelmi közvetítés hiánya. Ha a kereskedelmet meg lehet nyerni a házipar részére, akkor a kérdés meg van oldva. A kereskedelmi kormány szívesen bocsát rendelkezésére annak a kereskedőnek, aki hajlandó meghonosítani a felsorolt házipari cikkek készítését, bizonyos méltányos összeget. Azt hiszi, hogy ily módon szép eredményt is elérhető. A Joel által előterjesztett tervnél el kell tekinteni a fővárostól. A himzéselés az ország egész részén foglalkoznak. Az a nép, mely a szép pozsonyi és kalotaszegi himzéseket készíti, képes lesz ezt a munkát is elsajátítani. A kormány erre nézve éppúgy felajánlja támogatását, mint az előbbire. Felkéri az előadót, hogy programjukat és javaslatukat az iparegyesület után terjesztse a kormány elé. **Mezey Péter, Glück Frigyes** és **Saterényi** ismételt felszólalása után a szakosztály határozatilag kimondja, hogy egy **Brustot**, mint **Joelt** felkéri, hogy a miniszterhez intézendő felterjesztésben precizitrozzák kívánásait és azt terjesztse a szakosztály elé. Végül köszönetet mondott mind a két előadónak, valamint **Glück Frigyesnek** is, aki e fontos kérdést megpendítette. Csütörtökön délután megtekintik a foglalkoztató műhelyt oly célból, nem lehetne-e a házipari tevékenységet a munkanélküliekre is kiterjeszteni.

Végül **Hauszer Antal** tartott előadást a fehéreműgyártás meghonosításáról, amelyre nézve azt javasolja, hogy a kereskedőseknek tanu ják meg a fehéreműgyártásról; azután az ő vezetése mellett a kereskedésekből induljon ki a fehéremű készítés meghonosítása. A szakosztály **Soltész** titkár indítványára **Hauszer** javaslatát közli a kereskedői jak társulatával, valamint a kereskedelmi szakműveltséget terjesztő egyesülettel, melyeket szabászati tanfolyamok rendezésére kér föl.

A Magyar Kereskedelmi Csarnok választmányára tegnap tartotta a bavi ülést **Jellinek** Henrik elnöklete alatt, melyen a folyó ügyek elintézése és új tagok felvétele után mindenképp az egyesített szakosztályok véleményét mutatták be a kereskedelmi alkal-

mazottak szolgálati viszonyairól szóló törvényjavaslat felett. A választmány ellogadta a szakosztály javaslatát s egyuttal megállapította erre vonatkozó véleményének szövegét. — Ezután az elnökségnek azt az előterjesztést tárgyalták, hogy a kormányt felkérjék a helyi posta-díjaknak a főváros közvetlen környékére való kiterjesztésére. A választmány ezt az indítványt egyhangyalan elfogadta. — A napirendnek egyik fontos tárgyat képezte az új polgári perrendtartás törvényjavaslata és különösen ennek 34. §-a, amely szerint a könyvkivonati illetékességet csakis bejegyzett kereskedők vehetik igénybe és csakis akkor, ha az alperes is bejegyzett kereskedő. Minden felszólaló hangozta, hogy nálunk arra való tekintettel, hogy az erre kötelezettek átlag 60%-a bejegyezve nincsen, amennyiben a törvénytervezet ezen formábtörvényre emelkednék ez jelentékeny veszéllyel járna egy a kereskedelmnek, mint az iparra, mivelhogy a kereskedő és az iparos nem vándorolhat bíróságról bírósághoz könyvével, mint bizonyítéki eszközzel. Habár tehát ez a szakasz az előbbi tervezethez képest némi haladást mutat, még sem osztja el azokat az aggodalmakat, amelyek az előbbi tervezet alkalmazásával az összes kereskedői tényezők által az egész országban kiterjesztésre hoztak. A revidált törvénytervezet fent idézett szakaszából immár konstatálható az, hogy a könyvkivonati illetékesség érdekében elvi aggodalmak nem állanak fenn és hogy ezek után egyes-egyedül csakis éleztársági szempontok lehetnek irányadók. A választmány elhatározta, hogy ez irányban indokolt kérvényt fog intézni az igazságügyi miniszterhez.

A kigárami szomán-gyártelep. A képviselőház pénzügyi bizottsága **Falk** Miksa elnöklésével ma ülést tartott, melyen a pénzügyminiszternek részéről **Lukács** miniszter és **Grünzenstein** államtitkár volt jelen. A bizottság tárgyalás alá vette a kigárami szomán-gyártelep eladásáról szóló pénzügyminiszteri jelentést. **Szabó** Imre előadó tüzetes ismertetés után indítványozta annak javaslata hozását, hogy a Ház vegye a jelenleg helyeslő tudomásul és engedélyezze az eladást. **Lukács** miniszternek és **Grünzenstein** államtitkárnak felvilágosításai után **Pulszky** kijelentette, hogy nemcsak hozzájárul az előterjesztéshez, de egyuttal elismerését is kifejezi a pénzügyi kormány iránt ezért a sikeres és hasznos intézkedésért. — Elnök, annak előrebocsátásával, hogy ehhez az elismeréshez az egész bizottság csatlakozik, az előadó indítványának értelmében a bizottság határozatával kijelenti, hogy a jelentésnek helyeslő tudomásul vévése s az eladás engedélyezése fog a háznak javaslatba hozatni.

Vásárosarnok. **Vámos** és **Brust** hatósági közvetítők üzleti jelentése. Üzletünk mai forgalma az árak lényegesebb változása nélkül csendes lefolyású volt. Husneműek közül vidéki marhahús báluját 70—80 fillérrel, elejét 60—74 fillérrel adtuk el, kg-onként. Borjuk hosszan mérve, levonás nélkül 80—92 filléren, sertések szalonasztól 70—84 filléren kelttek el különként. I. r. bárányok párja 12—16 koronát, II. r. bárányok párja 9—11 K-t jegyez. Vadban a hozatalok hovatovább gyérülnek. Engedélytylet elejtett szarvasok ára hanyatlott s ma 70—75 fillért jegyeznek különként. Vadsertés nagyság szerint 60—96 fillér. Tojásban az üzlet képe nem változott. A kelendő mennyiségben érkező tételek ládánkiút 63—69 koronával gyorsan elhelyezhetők. Vajban és túróban állandón jól megy az üzlet. Ia. teavaj kilóját 180—210 koronával, friss természetű lözövj kilóját 150—170 koronával hoztuk forgalomba. Turó kilója 16—20 fillér. Vágott baromfiiban hozatalaim fojtvon csökkennek s a beérkező tételek azonnal vevőre találnak. I. rendű vágott lud kilója 120—128 koronát, II. rendű lud 108—116 koronát, hizott pulyka 108—120 koronát jegyez. Rántani való csirke 160—200 koronával, süti való 220—280 koronával, tyúk 260—320 koronával kelt páronként.

Juhvásár. (A budapesti marhavasártéri vásárpénztár részvénytársaság tudósítása.) Folyhatás 428 darab juh. — kecske. Jegyzett árak: Elsőrendű ürü 40 t-től 42 t-ig, kivételesen 46 t. I. kg-ként, (vagy 3450 k-től 50 — k-ig páronként), középminőségű ürü 36 t-től 39 t-ig, kivételesen — t. kg-ként, vagy 2650 k-től 32 k-ig páronként, anyujuhok — t-től 35 t-ig, kivételesen — t-től — t-ig, vagy — k-től — k-ig, középminőségű gnyajas — t-től — t-ig, kivételesen — t. kg-ként, vagy — k-től — k-ig páronként, kosok legjobb minőségű fillér, páronként — korona, kivételesen — korona, rackajuhok — fillér, páronként — korona, szerbiai juhok páronként — korona, romániai juhok páronként — korona, kiselejtezett juhokért páronként — korona, kecskék — korona páronként. A vásár irányzata lanyha volt; az árak 1 fillérrel kg-kint csökkentek.

Budapesti sertés-konzumvásár. A csernovárosi petróleum-rakodónál lévő székes-övärosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1901. évi február 25. Készlet 321 darab, Erkezett 211 darab. Összesen 532 darab. Eladott 236 darab. Maradt 293 darab. Napi árak: 120—180 kilogramm súlyban 84—90 koronáig, 220—280 kilogramm súlyban 80—92 koronáig, 320—380 kgr. súlyban 88—92 K.-ig. Öreg nehez páronként 400—500 kilós 80—90 koronáig, Malac 68—84 kgrig — korona. A vásár lanyha.

Bécsi vágómarhavásár. Február 18. (Saját tudósítók telefonjelentése.) A st.-marxi központi vásárosarnokban ma megtartott vágómarhavásárra telhajattott: 3248 darab magyar fajtájú, 911 darab galíciai fajtájú, 12 darab bukovinai fajtájú, 741 darab német fajtájú, összesen 4751 darab szarvasmarha. Nagy telhajás, gyenge irányzat. Árak a múlt hetizhez képest 1—2 koronával emelkedtek.

Jegyzések: 100 kilogrammonként 60 súlyban: magyar hizóökrök I. minőségű 78—72 fillér, kivételesen — fillér, II. minőségű 66—60 fillér, III. minőségű 48—55 fillér, galíciai hizóökrök I. minőségű 68—72 fillér, kivételesen — fillér, II. minőségű 58—67 fillér, III. minőségű 50—57 fillér, német hizóökrök I. minőségű 78 — 82 fillér, kivételesen 84

fillér, II. minőségű 68—77 fillér, III. minőségű 56—67 fillér. Legelő ökrök 44—50 fillér bika és tehén 100 kilogrammonként 42—66 korona. Kivételesen 88 kor.

A budapesti gabonatözsde.

Budapest, február 25.

A buzaüzlet ma bagyadt hangulatban nyílt meg. Az irányzat ellanyhult és 16.000 métermássa 2½—5 fillérral olcsóbban került eladásra.

Egyéb gabonaművekben mérsékelt volt a forgalom, árváltozások nélkül.

Eladott:

Buza. Tiszavidéki: 700 mm. 79 k. 7 K. 90 f., 800 mm. 80 k. 7 K. 87 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 80 f., sárga, 100 mm. 78 k. 7 K. 77½ f., 100 mm. 78 k. 7 K. 89 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 77½ f., 100 mm. 78 k. 7 K. 78 k. 7 K. 70 f., 200 mm. 78 k. 7 K. 65 f. kevert 100 mm. 78 k. 7 K. 65 f. sárga, 200 mm. 78 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 65 f. ft., 200 mm. 78 k. 7 K. 65 f. sárga, 100 mm. 78 k. 7 K. 60 f. kevert, 100 mm. 78 k. 7 K. 55 f. kevert 100 mm. 77 k. 7 K. 70 f., 200 mm. 77 k. 7 K. 60 f., 200 mm. 77 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 22½ f. úszkös, 100 mm. 76 k. 7 K. 55 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 47½ f. sárga, 100 mm. 75 k. 7 K. 55 f., 200 mm. 75 k. 7 K.

Pestvidéki: 100 mm. 78 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 62½ f., 800 mm. 78 k. 7 K. 50 f. hibás 500 mm. 77 k. 7 K. 55 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 60 f., 500 mm. 77 k. 7 K. 50 f., 400 mm. 76 k. 7 K. 50 f., 250 mm. 77 k. 7 K. 55 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 45 f. sárga, 120 mm. 75 k. 7 K. 42½ f., 800 mm. 77 k. 7 K. 70 f., 1160 mm. 78 k. 7 K. 70 f., 1075 mm. 76 k. 7 K. 70 f., 1100 mm. 77 k. 7 K. 70 f.

Erdélyi: 50 mm. 77 k. 7 K. 55 f., 100 mm. 75 k. 7 K. 35 f. sárga.

Aradi: 160 mm. 77 k. 7 K. 55 f. keverékes.

Raktárból: 1800 mm. 75 k. 7 K. 32½ f., 1150 mm. 73 k. 7 K. 32½ f., 2000 mm. 76 k. 7 K. 40 f., 2450 mm. 75 k. 7 K. 32½ f., 1800 mm. 75 k. 7 K. 30 fillér.

Mind három hónapra.
Rozs: 100 mm. 7 K. 17½ f., 100 mm. 7 K. 22½ fillér.

Zab: 150 mm. 6 K. 50 f.
Tengeri: 300 mm. 5 K. 32 f.
Köles: 100 mm. 5 K. 25 f. (I. magyar.)

Kézféltetés mellett.

A készárú hivatalos egyezse a budapesti áru- és értéktözsde szokásai szerint kézféltetésben 60 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

B u z a	Kilós	Kilogramm áru		Kilós	Kilogramm áru	
		K.-től	K.-ig		K.-től	K.-ig
Tiszavidéki	0	75	78	70	78	79
"	"	75	78	70	78	79
"	"	75	78	70	78	79
"	"	75	78	70	78	79
Fehérmezeyi	"	75	78	70	78	79
"	"	75	78	70	78	79
"	"	75	78	70	78	79
"	"	75	78	70	78	79
Pestvidéki	"	75	78	70	78	79
"	"	75	78	70	78	79
"	"	75	78	70	78	79
"	"	75	78	70	78	79
"	"	75	78	70	78	79
Dánási	"	75	78	70	78	79
"	"	75	78	70	78	79
"	"	75	78	70	78	79
"	"	75	78	70	78	79
Bácska	"	75	78	70	78	79
"	"	75	78	70	78	79
"	"	75	78	70	78	79
"	"	75	78	70	78	79

Egyéb gabonaművek	Kilós	Kilogramm áru	
		K.-től	K.-ig
Rozs	uj	70—72	7.10 7.8
"	másodrendű	—	7.10 7.8
Arpa	uj	—	6.10 6.10
"	egynyi való	62—64	5.90 6.10
"	söröstára való	54—56	—
Zab	uj	30—41	6.18 6.8
Tengeri	uj	—	6.18 6.8
"	másodrendű	—	6.20 6.40
Repce	uj	—	—
"	bánási	—	6.10 6.80

A határidőüzlet folyamán a következő kétések történtek:

Buza áprilisra	7.43—7.44—7.45—7.46
Buza októberre	7.68—7.62
Rozs áprilisra	7.26—7.25
Rozs októberre	6.61—6.63—6.64
Zab áprilisra	6.17—6.15—6.14
Tengeri máusra	5.17—5.16—5.14—5.19—5.21
Tengeri júliusra	5.37—5.28—5.30—5.31—5.32
Repce augusztusra	—

Déli egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tözsden:

Buza áprilisra	7.44 pénz 7.45 áru
Buza októberre	7.62 " 7.63 "
Rozs áprilisra	7.26 " 7.27 "
Rozs októberre	6.61 " 6.62 "
Zab áprilisra	6.16 " 6.16 "
Tengeri máusra	5.19 " 5.20 "
Tengeri júliusra	5.31 " 5.32 "
Repce augusztusra	12.50 " 12.60 "

Délután fél 5 óraker zárul:

Buza áprilisra	7.44—7.45
Buza 1901. októberre	7.62—7.63
Rozs áprilisra	7.26—7.27
Rozs októberre	6.61—6.62
Zab 1901. áprilisra	6.13—6.14
Tengeri máusra	5.18—5.19
Tengeri júliusra	5.29—5.30
Repce augusztusra	12.50—12.60

A budapesti értéktőzsde.

A mai előtőzsde a vaspiacon szilárdabb jegyzéseivel megerősítve a kedvezőbb irányzatot érvényesítette...

Járadékok megszilárdultak, míg a helyi piacon supán Rimamurányiban volt némi kereslet néhány koronával magasabb árfolyam mellett.

A déli tőzsde magasabb külföld behatása alatt tartott hangulatban mozgott és az árfolyamok keveset változtak, csupán Államvasutban volt némi fedezési hajlam.

A helyi piac kedvező irányzatot tárt elénk, főleg bankrészvényekben, melyek közül Leszámítoló részestül előnyben; 3-4 koronával javítván árfolyamát; Rimamurányi és Közuti is keresve voltak, utóbbi két koronával magasabban.

Járadékok csendesebbek, csekély árváltozás mellett.

A valutapiac tartósan gyenge.

Az előtőzsde kedvező.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 684.— Osztrák hitelrészvény 673.50-675.— Államvasút 670.50-671.25. Koronajáradék 93.625-93.80. Jelzálog 443.—444.— Leszámítoló 428.—429.50. Rimamurányi 479.—480.— Közuti 575.— korona.

A déli tőzsde javult.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 683.75-685.25. Osztrák hitelrészvény 675.—675.— Államvasutak 671.—671.75. Koronajáradék 93.325. Leszámítoló 430.— Közuti vasut 576.50-577.— korona.

Forgalomba került: Salgótarjáni 633.—636.— Általános vagon kölcsönző 217.—219.— korona.

Utőtőzsde. A 4 órai zárlatok maradtak:

Osztrák hitelrészvény 675.25 Magyar hitelrészvény 683.75. Leszámítoló bank részvény 430.— Rimamurányi vasműrészvény 485.— Osztrák-Magyar államvasut 671.— Közuti vasut részvény 576.— Városi villamos vasut részvény 277.— korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonzerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következők ár-táblázatokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: lucerna magyar 43.—48.— korona. vörös aprószemű 43.—50.— korona, vörös erdélyi — korona. vörös búnsági — korona közepesemű 55.—58.— korona, nagyszemű 61.—65.— korona. Disznósír: budapesti 55.—55.50 korona. vidéki — korona. Táblaszalonna: légszártított vidéki — korona. városi 4 darabos 45.—45.50. korona. 3 darabos 47.50-48.— korona. üstölt — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 15.—15.50 korona 120 darabos — korona. 100 darabos 16.—16.25 korona. 85 darabos 17.—17.25 korona. azonnali szállítással. Szerbiai szokás szerinti minőség 14.25-14.50 korona. 100 darabos 15.25-15.50 korona. 85 darabos 15.—16.50 korona. Szilvák: szlavóniai 19.25-19.60 korona. szerbiai 18.—18.50 korona, azonnali való szállításra.

A bécsi értéktőzsde.

A mai előtőzsde várakozó irányzat.

Déli tőzsde szilárd Berline.

Zárlat szilárd.

Bécs, február 25. (Magyar értékek zárlata) 4 2/10-os aranyjáradék 118.05. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegye 142.— Magyar vasuti kölcsön ezüsten 100.55. Magyar keleti vasuti állam kötvény 119.— Magyar írszámítoló és pénzügybank 428.— Rimamurányi vasműrészvény 478.50. Magyar koronajáradék 93.70. 4 1/10-os Magyar földhitel. kötvény 92.65. Magyar hitelbank részvény 683.50. Magyar nyeresémi kölcsön sorsjegye 160.25. Kassa-oderbergi vasuti részvény 358.— Magyar kereskedelmi bank — Magyar cukoripar 1905.—

Bécs, február 25. (Osztrák értékek zárlata) 4 2/10-os papírjáradék 98.45. 4 1/10-os osztr. aranyjáradék 118.05. 1800-iki sorsjegye 137.50. Osztrák hitelsorsjegye 892.— Angol-osztrák bank 275.— Bécsi bankkegyesület 460.— Osztrák-magyar bank 1674.— Déli vasut 105.50. Dunagőzhajózási részvény 772.— Dohányrészvény 296.50. Ciszári és királyi arany 11.34. Német bankváltók 117.40. 4 2/10-os ezüst járadék 98.35. Osztrák koronajáradék 97.95. 1804-iki sorsjegye 207.— Osztrák hitelműtészeti részvény 674.50. Unionbank 538.— Osztrák Länderbank 415.— Osztrák-magyar államvasut 670.75. Elbavölgyi vasut 479.— Alpesi bányarészvény 444.50. 20 frank. arany 16.08. Londoni váltóór 240.50. Bécsi Íranyv. Litt B. 273.— Bécsi Íranyv. Litt A. 274.— Lípót kóhó 374.— Az irányzat szilárd.

Bécs, február 25. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 674.50. Magyar hitelrészvény 684.— Angol-Osztrák bank 275.— Bécsi bank-egyesület 469.50. Union bank 539.— Länderbank 415.50. Osztrák-magyar államvasut részvény 671.— Lombard 105.75. Elbavölgyi vasut 480.— Északnyugati vasut részvény 469.— Dohányrészvény 297.— Rimamurányi vasut 479.— Alpesi bányarészvény 444.50. Május járadék 98.45. Magyar koronajáradék 93.70. Lörök sorsjegye 108.25. Német birodalmi mársa 117.48. Napoleon d'or 19.02.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, február 25. (Tőzsdei tudósítás.) Az angolok délafrikai győzelméről szóló hírek és az angol-amerikai vaspiacon szilárdító kedvező jelentések jó hatást gyakoroltak a mai

tőzsdeforgalomra. Különösen kohórészvények emelkedtek, amelyekben fedezési szükséglet is volt a közlekedő utimórára. Bankok közül a Deutsche Bank és a Disconto-Commandit részvényeit keresték leginkább. Járadékok jól tartották magukat. Holnapra a birodalmi bank kamatátlának 1/2%-al való leszállítását várják. Vasutak közül transzvaalban emelkedtek és élénk keresletnek örvendtek. A második tőzdeóránban is szilárd maradt az irányzat. Dinamit-truszt részvények emelkedtek. Járadékok közül kínai és olasz értékek és magyar koronajáradékok emelkedtek. Belföldi járadékok szilárdok. Utimópénz 3/16. Magánleszállítási kamatú 3/16.

Berlin, február 25. (Zárlat.) 4 2/10-os papírjáradék 98.40. 4 1/10-os osztrák aranyjáradék 100.40. Elbavölgyi vasut — Magyar koronajáradék 94.40. Osztrák-magyar államvasut 143.60. Kassa-oderbergi vasut — Déli váltóór 85.05. Magyar vasuti beruházási kölcsön 102.50. Alpesi bányarészvény — Disconto-Commandit 185.10. Általános villamosági Edison 207.50. Gelsenkirchen 174.80. Laura-kohó 204.50. 4 2/10-os ezüstjáradék 98.40. 4 1/10-os magyar aranyjáradék 99.25. Osztrák hitelrészvény 212.25. Déli vasut 25.50. Károlyi Lajos vasut — Orosz bankjegye 216.30. 4 1/10-os uti orosz kölcsön 96.10. Lörök dohányrészvény — Olsz járadék 96.25. Magyar hitelbank — Dynamit Trust 155.— Harpeni 170.— Az irányzat szilárd.

Berlin, február 25. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. 4 1/10-os magyar aranyjáradék 99.25. Magyar koronajáradék 94.40. Osztrák hitelrészvény 212.— Osztrák-magyar államvasut 143.65. Déli vasut 25.50. Északnyugati vasut — Elbavölgyi vasut — Orosz bankjegye készpénz 216.30. Buschtienhradi — Orosz bankjegye — (Utimó.) Lombard —

Frankfurt, február 25. (Zárlat.) 4 2/10-os papírjáradék 98.50. 4 1/10-os osztrák aranyjáradék 100.45. Magyar koronajáradék 94.40. Osztrák-magyar bank 120.— Déli vasut 25.40. Elbavölgyi vasut 120.70. Londoni váltóór 204.70. Bécsi bankkegyesület 118.50. Villamos részvény — 3 1/10-os magyar aranykölcsön 85.15. 4 2/10-os ezüstjáradék 98.45. 4 1/10-os magyar aranyjáradék 99.05. Osztrák hitelrészvény 212.40. Osztrák-magyar államvasut 143.60. Északnyugati vasut 115.50. Bécsi váltóór 860.75. Párisi váltóór 81.20. Unio bank — Alpesi bányarészvény 218.— Az irányzat szilárd.

Frankfurt, február 25. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Árfolyamok január. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 212.10. Osztrák-magyar államvasut 143.30. Déli vasut 25.40. Osztrák aranyjáradék — Olsz járadék 96.25. Laura-kohó 205.50. Harpeni 170.30. Discont 185.50. Alpesi — Bécsi bankkegyesület — Szilárd.

Hamburg, február 25. (Zárlat.) 4 2/10-os ezüstjáradék 98.20. 1860. sorsjegye 138.50. Déli vasut 25.25. 4 1/10-os osztrák aranyjáradék 100.25. Osztrák hitelrészvény 212.10. Osztrák-magyar államvasut 143.50. Olsz járadék 96.— 4 1/10-os Magyar aranyjáradék 99.40. Az irányzat szilárd.

Paris, február 25. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut — 4 1/10-os osztrák aranyjáradék 100.90. Osztrák Länderbank — 3 1/10-os francia járadék 102.20. Ottomanbank 549.— 3 1/20-os francia járadék 102.85. Alpesi bányarészvény — Déli vasut — 4 1/10-os magyar aranyjáradék 99.73. Párisi bankrészvény 1073. Olsz járadék 95.80. Francia törleszt. járadék 100.40. Osztrák földhitelműtészeti részvény — Török dohányrészvény 323.— Az irányzat bágyadt.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Február 25. A sertésüzlet irányzata lanya. A) Hízott sertések ára: I. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) 88-90 fillérg. Öreg közép (páronként 300-340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Fiatal nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 95-97 fillérg. Fiatal közép (páronként 251-320 kilogramm terjedő súlyban) 92-94 fillérg. Fiatal könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) 88-90 fillérg. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) — fillérg. Közép (páronként 240-280 kilogramm súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — III. Románia: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillérg. Közép (páronként 250-320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — V. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilogramm felüli súlyban) —90-92 fillérg. Közép (páronként 240-260 kilogramm terjedő súlyban) 88-90 fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 86-88 fillérg.

Sertéslétszám 1901. február 23. napján volt készlet 32.333 darab. — 1901. február 24. napján lehajlatott 555 darab. 1901. február 24. napján elszállított 995 darab. 1901. február 25. napjára maradt készletben 31.893 darab.

TAJÉKOZTATO.

Szenásy, Hoffmann és Társa

párisi és lyoni szelygyári raktára Budapest, IV., Bécsi-utca 4. szám. Tiszta szelym, sima liberty, minden szalban nitre 60 kr. Lyoni foulard és nyomtatott pongis 65 kr. fölfebb. Tiszta szelym nyomtatott liberty 110 kr. fölfebb. Louisine, popeline-solent egész ruhák minden szalban. Louisa-châle, garçonne és soruce-châle a legújabb kivitelben bluzok és egész ruhák. Minták vidékre kívánatra pontosan küldetnek.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, február 25.

Az északelelet és déli depresszió nagyjából megtartották helyzetüket, nyugaton pedig egy új depresszió nyomul előre Anglia felé. A maximum visszafelé fordult és eldarábódott; egyrésze Franciászéget és az Albéceket, más része pedig keleti Magyarországot és Romániát borítja. Az idő Európa-szerte fehérebbre és csapadékosabbra vált a leginkább csak a maximumok területén száraz és felhőtlen. A hőmérséklet nyugaton emelkedett, északon süllyedt, egybútt változatlan.

Nálunk az idő jobbra száraz. Gyenge havazás csak az északi határok környékén volt.

A hőmérséklet napközben — főleg nyugaton — emelkedett, de éjjel erősen gyengült.

Küldés: Száraz idő várható, legfeljebb az ország délnyugati részében csapadékok, mérsékeltbb fagyokkal és (főleg nyugaton) napjai feledgedéssel.

Vizállás.

Table with columns for location (Debrecen, Szeged, etc.), date (Feb. 25, 26), and water level (m 6 t o r). Lists various cities and their corresponding water levels.

AZ ÁLLATVILÁG PILLANATI FÉNYKÉPEKBE

Advertisement for Dr. Heck L. and Dr. Szerényi Hugó, featuring illustrations of animals and text: 'A képekhez magyarázatot írt Dr. HECK L. a berlini állatkert igazgatója nyomán Dr. SZTERÉNYI HUGÓ.'

Eredeti könyv a magam nevében! Egyaránt való az ifjúságnak és az iskolának! A szakemberek és a laikusoknak! A tudósnak és a művészenak!

Minden Állatkép csupa élet. A legtöbb természetrajzi, állati képeskönyv az állatok egy általános, a faji jellemét feltűnően képét állítja előbb; a mi könyvünk a faji jellem mellett az egyént mutatja be, a mint azt valóságban magunk előtt látjuk. A legtöbb állatkép kiemelt példány után készült és a mily mértékben tudja a kiemelt elhelyezni ábrázolni az állatot, csakis annyira lehet élethű az utána készült kép. A mi könyvünk mind elő állatoknak fényképezés után készült másai, még pedig művészesen tisztikus reprodukcióban. Az élethűség, a kitűnő reprodukció mellett a képek nagysága is megragadja a szemlélő figyelmét. Ilyen nagy képekben még egy rútká a szem mutatta be az állatvilágot. Maguk az állatok a legérdekesebbek, a legnevezetesebbek. Akárhány van olyan közöttük, a mely természetrajzi, állati munkában egyáltalán nem látható. Az Európazerte bécsi berlini állatkert állományából vannak véve. A mellett, hogy a díszes könyv nevezetes és érdekes nagy állatokkal állít elő, egy állatkerti ismét is pakol. Gyönyörűségeink az állatokban, akár csak az állatkertben magában látnék őket. Az egyes képekhez a magyarázatot nem száraz leírások, hanem vagy az állatleletről kiválasztott, elcsélt valamelyik mozzanat, vagy pedig az állat állatra vonatkozó adatok. Elvezetett oklással fogja olvasni mindenki, ki az állatok iránt érdeklődik. Maga az állatkép, az állatkertben a valódi állatokkal minden megfigyeléssel sokkal inkább emlékeztetve meg tudósni, miután lapokra terjedő leírást olvasni róla.

Advertisement for Kámpel R. (Wodianer F. és Fiai) with text: 'Kámpel R. (Wodianer F. és Fiai) cs. és kir. udvari könyvkereskedése Budapest, VI., Andrásy-út 21. sz. Az egész munka ára díszítésben 15 koronára, fizethető havi csekély 2 koronás részletekben. — megrendelésnél legelőzsebb az alábbi rendelő-lapot felhasználni, illetve kívágni és aláírva hozzánk beküldeni.'

Advertisement for Kámpel R. (Wodianer F. és Fiai) with text: 'Kámpel R. (Wodianer F. és Fiai) cs. és kir. udvari könyvkereskedésnek Budapest VI., Andrásy-ut 21. sz. A. Ennél megrendelem: „AZ ÁLLATVILÁG PILLANATI FÉNYKÉPEKBE” című művet 15 korona értékben. Fizetendő 2 koronás havi részletben a szállítástól kezdve minden hó elején Budapestben, a csig könyvkereskedésben. Az esetleges le nem fizetett részletet a csekégek jogában áll költőgémre postai megbízással becsúzni. A részletet pontos lefizetésnek esetén a múlt teljes vételei azonnal csekéssé válik. A rendelés vissza nem vonható. Az első részlet a szállítással fizetendő utánvételekben. Név és állás: Kelt: Lakhely: Fizetendő Budapestben'

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Kedd, 1901. február hó 26-án.

Sába királynője.

Nagy opera 4 felvonásban. Zenéjét szerzte Gold mark K. Szövegét írta Mosenthal.

Személyek:

Salamon	Beck	Sulamit	Vasqueznoé
Baál Hanán	Mihályi	Sába királynője	Diósné
Assád	Bronlik	Astaroth	Berts M.
Fópap	Szendroi		

Kedzete 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. február hó 26-án.

Iboiyafaló.

Vigjáték 4 felvonásban. Irta Moser. Ford. L. F.

Személyek:

Rembach	Egrassy	Feld Reinhard	Horváth
Wieska	Ligeti	Atiszt	Ujházi
Widenheim	Alszeghi	Belingné	Meszlényi
Bernadné	Györgyné	Golevszky	Mészáros
Bernát Viktor	Császár	Schlegel	Latabár

Kedzete 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. február hó 26-án.

Miss Saharét vendégfelléptével.

New-York szépe.

Operette 2 felvonásban, 6 képm. Irta Hugh Morton. Fordította Salgó Ernő és Makai Emil. Zenéjét szerzte Gustav Kerker.

Személyek:

Fronson	Vidor	Cora	Dóry
Harry	Ráthonyi	Kenneth	Gíróth
Kurt	Boross	Blinky	Palásthy
Sniffius	Mátrai	Fili	Lodofsky
Twiddles	Iványi	Kissie	Róza

Kedzete 7 1/2 óraker.

Jegyek a M. kir. Operaház, Nemzeti és Magyar Színház előadására kaphatók és előjegyezhetőek Bárd Ferenc és Teatv. zeneműkereskedésében Kossuth Lajos utca 4. sz. és Andrassy-ut 42. sz. a. valamint a New-York kávéházban. (Telefon)

VIGSZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. február hó 26-án.

Ocskay brigadéros.

Színmű prólogussal, 4 felv. Irta Horozeg Ferenc.

Személyek:

Ocskay László	Fenyvesi	Dili	Delli E.
Tisza Iona	Csillag T.	A palóc	Szerényi
Tisza Jutka	Nógrádi	Szórányi	Gál
Pynor	Hegedűs	Tarics	Bihari
Ozoroszy	Kazalniczky	Ocskay Sándor	Tapolczai
Jávorsza	Dalassa	Königsberg	Pécsi

Kedzete 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. február hó 26-án.

A falu roszsa.

100 arany pályadíjjal jutalmazott eredeti népszínű dalokkal 3 felv. Irta Tóth Ede. Zenéjét összeállította Erkel Gyula.

Személyek:

Feladi Gáspár	Horváth	Finum Rózi	Bárdy
Lajos	Szirmai	Csapó	Marton
Boriska	Kárpócai	Csapóné	Izsnó
Bátki Teresi	Lukács J.	Kántortanító	Ujvári
Göndör	Kiss	Gorosz Pista	Némeh

Kedzete 7 óraker.

URÁNIA SZÍNHÁZ

Kedd, 1901. február hó 26-án.

1848. A szabadságharc története.

Irta: Hentailer Lajos.

Kedzete 7 1/2 óraker.

Somossy-Mulató

(Nagymező-utca).

Albrecht Ferenc, igazgató.

Kedzete 8-ker.

Még csak 2 napig a kitért februári műsor.

AZ 5 LORRISONS

amerikai női szépségek, egész új ének és táncok.

MISTER RITSCHE

kóborló a bioklin.

LA ET DO Jeane Freder

francia duettisták. francia énekesnő.

Jules Angelo

életrajzi csoportját és óriás domborművet.

Az átváltozó művész.

Böhász 1 felvonásban. Armin Józsefföl.

Ugyint az összes műsorok.

Csütörtökön, 1901. február hó 26-án:

nagy házi-álarcsobál

3 zenekarral. Kedzete 9 óraker.

A 32-ik gyalogos-er teljes zenekara, karmesterük személyes vezetésével, Kunczy Lajos kézzel cigányzenekara és a megorgott házi zenekar.

Jegyek ezen kedélyes estélyre kaphatók 1 frtjával a következő előveteli tőzsdéken: Tőzsde Andrassy-ut 21. és 38., tőzsde Weisz, Károly-kört 28., tőzsde Sopronyi, Kerepesi-ut, tőzsde Paták Kertész Luiza Kristóf-tér és Bécsi-utca sarkán.

FOLIES CAPRICE.

Tüneményes! Szencziacsics!

Trio Arcella.

11 óraker:

„Gebrüder Zifferblatt“

Böhözát Leitner H-161.

Előzőleg: 10 óraker

„Fogat-fogért“

Eredeti magyar bohózat.

Irta egy fogász. Rendező Kott S.

9 óraker: 9 óraker: Ungekehrt heisst auch gefahren.

Bohózat.

Cigánzene reggeli 5 óráig a pompás télkertben.

Prospektus ingyen. E hird. megjel. minden kedden

Arany-vulkanit-fogsorok.

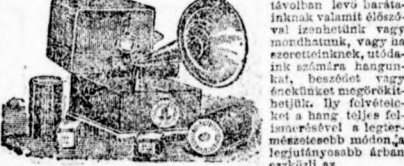
A legidősebb foghelyettesítés. Saját laboratóriumból készült fogorvosok által. Hygien. összehajtható fogorvosok, mielőtt kezeséggel váltották. Egy fog 5 frt (fogorvosoknak 4 frt.) Kaucsok fogsorban 2 óri fog (fogorvosoknak 1 1/2 frt.) Foghuzás (csofani) 1 50 frt. Aranyfogtűzés 4 frtdől kezdve. Aranykorona 12 frt. Hidrogén (nyelvezet nélküli) aranyban 5 forint.

PITZYLE fogorvos

Budapest, IV., Kossuth-Lajos-utca 10. földemlét. (tel. és külföldi oklevél. Hírvétele fogorvosok, mint dr. Chelitz, Podstiff stb. volt elősegítése. Kedek: tel 9-8-42. 2-ik műterem Tomesvározt. Vezetője: Dr. Sovenik.

Fogorvosi műterem. Fogtechnikai laboratórium.

Rendkívüli meglepetést

Echo Fonograf társaság

Budapestben, Andrassy-ut 27.

Hírvételek és művészek hangját díjmentesen vesznek fel. Nagy reklám: tartunk: Echo-fonografokból készült membránokkal. Ára 60 korona. Azonkívül különböző Edison kék. és koncert-fonografokat, utóbbi vendégek és hírvételek számára. Ezúttal ének és zenéi-vételre is készült sem versenyeket. Angol, francia, olasz és német felvételek.

Fonografunkat a Nem. világs- és közeletügyi Minisztérium az iskolákban beszerezésre ajánlotta. Kiválóra prospektusát és képrejegyjeztet küldünk.

Echo Fonograf társaság

Budapest, VI., Andrassy-ut 27. szám.

Ki akar pénzt!!!

megtakarítani, az jól olcsón vásároljon! Csakban 30 kr. postaköltséggel jár, hogy kitérítve a meggyőződést szerződésben előpénz jóságára. Minden német városról cipő 6 havi jótállás vállalok, nem tartoznak saját költségemen visszavesszek és a pénzt minden lovónak nékül visszazdom.

4-él vici-pipó egy-laraból 3.-

4-él vici-pipó egy-laraból 3.-

4-él vici-pipó egy-laraból 3.-

4-él vici-pipó egy-laraból 3.-

4-él vici-pipó egy-laraból 3.-

4-él vici-pipó egy-laraból 3.-

4-él vici-pipó egy-laraból 3.-

4-él vici-pipó egy-laraból 3.-

4-él vici-pipó egy-laraból 3.-

4-él vici-pipó egy-laraból 3.-

4-él vici-pipó egy-laraból 3.-

4-él vici-pipó egy-laraból 3.-

4-él vici-pipó egy-laraból 3.-

4-él vici-pipó egy-laraból 3.-

4-él vici-pipó egy-laraból 3.-

4-él vici-pipó egy-laraból 3.-

4-él vici-pipó egy-laraból 3.-

4-él vici-pipó egy-laraból 3.-

4-él vici-pipó egy-laraból 3.-

4-él vici-pipó egy-laraból 3.-

4-él vici-pipó egy-laraból 3.-

4-él vici-pipó egy-laraból 3.-

4-él vici-pipó egy-laraból 3.-

4-él vici-pipó egy-laraból 3.-

„Erzsébet“ gőzmalom-társaság.

Az „Erzsébet“ gőzmalom-társaság részvényesei öznenel tisztelettel meghívotnak a f. 1901. évi március hó 12-én, kedden délután 4 óraker a magyar fővárosi malom-egyesület üléstermében (V., Erzsébet-tér 19. sz. II. emelet) tartandó

rendes közgyűlésre.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése és a mérleg előterjesztése.
2. A nyermény felosztása iránti határozathozatal és a felmentvény megadása.
3. A tisztviselők segélyző pénztárának a tisztviselők nyugdíj-alapjára való átalakítása.
4. A tisztviselők nyugdíjszabályzatának végleges jóváhagyása.
5. Telekvétel jóváhagyása.
6. A felügyelő-bizottság tiszteletdíjának meghatározása a lefolyt üzletévre.
7. Egy igazgatósági tag megválasztása két évre.
8. Öt felügyelő-bizottsági tag megválasztása három évre.
9. Az alapszabályok értelmében netalán teendő indítványok tárgyalása.

Azon t. c. részvényesek, kik szavazati jogukkal élni óhajtanak, tartoznak az alapszabályok 16. §-a értelmében saját nevére szóló részvényeket, a szelvényekkel együtt, a társaság pénztáránál tervény mellet legkésőbb március hó 11-én déli 12 óráig letétmezényeni, hol is az üzleti jelentés és nyomtatott mérleg március hó 5-től kezdve rendelkezésükre áll.

Budapest, 1901. február havában.

Az igazgatóság.

*) 16. §. Közgyűléseken csak személyesen megjelölő oly részvényes gyakorolhatja szavazati jogát, kinek részvénye a közgyűlést megelőző év utolsó napjáig nevére iratott s az a közgyűlést megelőző nap déli 12 órájáig a társaság pénztáránál szelvényeivel együtt letétetett.

92864. szám. VI/4. 1900.

Versenyfárgyalási hirdetemény.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter ur 6 nagyméltósága 92864/900. szám alatt a gödöllői állami mérész gazdaságban egy lakóépületnek, egy pincének, 3 fűskamrának és egy nyarban étkezési helyül szolgáló épületnek felépítését engedélyezte.

Ezen építés körül előforduló munkák kivételének biztosítása céljából a gödöllői m. kir. koronauradalom igazgatóságának helyiségeiben

1901. évi március hó 10-én, délelőtti 11 óraker nyilvánzó ajánlati versenyfárgyalás fog tartatni.

Az ajánlatok az összes munkákra és az étkező helyiség és fűskamrák külön-külön is tehetők.

Vállalkozni óhajtok felhivatnak, hogy 1 koronás bélyeggel ellátott s lepecsételt ajánlatokat legkésőbb 1901. évi március hó 10-ének, délelőtti 11 órájáig a gödöllői kir. koronauradalom igazgatóságához nyujtsák be, miután a később érkezett, vagy táviratiilag benyujtott ajánlatok figyelembe vételni nem fognak.

Az építés összes költségei legfeljebb 21740 K. 98 fillér, azaz: huszonegyezerhatszázegyven korona 98 fillérben állapított meg. Ennél magasabb összegre vonatkozó ajánlatok nem fognak figyelembe vételni.

Ajánlattevő vállalkozók tartoznak az általános feltételek 6. §-a szerint az ajánlati összeg 5%-nak megfelelő bánatpénzt a budapesti IX. kerületi m. kir. állampénztárnál vagy a gödöllői kir. adóhivatalnál letenni és az erről szóló nyugtát az ajánlat-hoz esatolni.

Az ajánlatban kijelentendő, hogy ajánlattevő az építési tervekkel, költségvetéssel, valamint az építési feltételeket s a helyi-viszonyokat ismeri.

A földmívelésügyi m. kir. miniszter ur 6 nagyméltósága fenntartja magának azt a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között, az ajánlati összegre való tekintet nélkül, a legmegfelelőbbet válassza.

Az építkezés akként folytatandó, hogy az épületek legkésőbb 1901. évi június hó 25-éig teljesen készen rendelkezésükre átadhatók legyenek.

A munkákra vonatkozó tervek, költségvetések, szerződés-és építési feltételek a gödöllői kir. koronauradalom igazgatóságánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Budapest, 1901. évi február hó 18-án.

A m. kir. földmívelésügyi miniszterium gazdasági műszaki hivatala.

AGULÁR DÁVID fia

A hét színházi műsora.

	Nemzeti színház	M. Kir. Operaház	Vigozínház	Népszínház	Magyar Színház
Szerda	Szentivánéji álom	Bajazzók Sylvia	Ocskay brigadéros	A modell	A postás fiu
Csütörtök	Testvérek (először)	Észak csillaga	Ocskay brigadéros	Jupiter és társa	A postás fiu
Péntek	Testvérek (másodszor)	Nincs előadás	Ocskay brigadéros	San-Toy	A Gyurkovics lányok
Szombat	Pelekesi nótárius	Lohengrin	Ocskay brigadéros	A modell	A postás fiu
d. u.	Stuart Mária		Hőbortos Mária A zalka A királyné apródja	Jupiter és társa	A mikádó
Vasárnap este	Testvérek (harmadszor)	A hugenották.	Ocskay brigadéros	A vöröshajú	A postás fiu

Várkonyi Dezső

Szegény legények.

A régi betyár romantikából való néhány elbeszélés ez, amelyet a régi újságírók gárdájának ezen tobtetéses tagja gyönyörű namisítatlanul magyar nyelven annyi közvetlenséggel írt meg, hogy igen élvezetes olvasmányul szolgál. Ara 2 korona, bérmentes küldésével — a pénz előzetes beküldése esetén 2 kor. 20 fillér. Kapható Köves Béla könyvkiadóhivatalában, Veszprémben.

APRÓ HIRDETÉSEK

Minden szó egyszeri beiktatása nonparielle betűkből 4 fill. Vastagabb betűkből 8 fillér.

A hirdetésekre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-körút 18. szám.

Levélbeli tudakozásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válaszra szükséges bélyeget kell mellékelni. Tudakozásoknál a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

Apró hirdetésekért célszerű irrodákban és cserélti ügyek mellett még a cserélti ártásokban lehet feladni.

Breuer névkeré... Engelman Mór... Franko Pál... Graf Csizky-képe... Kossuth Lajos-utca... Jambrikovits... Eckslein Bernát... Fischer J. C. D... Goldberger A. V... Haasenstein és Vogler... Leopold Gyula... Hesse Rudolf... Mezei Antal... Tenczer Gyula... Sikray Samu... Kernberg Rozália... Ifj. Nagel Ottó... Nemetsch A. J... Rohoncz Ilona... Szántó Sám... Szepreny V... Toldi Lajos... Zipser és König... Benda József... Blockner J... Deutsch Miklós... Weitzenfeld Jakab... Goldgraber Mór

Intelligens... Takarítónő... Teheséges... Kereskedelmi... Egy roccostyű... Cserébe... Pénzkölcsönt... Olesó lakások... Várrásokokat... Bntor... Dán Dogge... Világos pince... Egy bronzműves... Privát kutató... Kerékpárokat... Korrepetitor

Zongora-órán... Csinos utcai... Házigondnoki... Két elegánsan... Fehérvarrónó... Jogi... Kereskedelmi... Házi-tanítónok... Eleggánsan... Intelligens izr... Kifünn szerkesztői... Angol és francia... Csinosan... Zongora... Mignon-zongora... Zongora... A ki hegedűt...

Megjelentek... Zsidó Marczinak... Mindenki... Szépirási... tanfolyam... Használt... M. kir. Államsvatuk... Pályázati hirdetmény... A versenyteltetők... Hirdetmény!

BUTOROK... Sárkány és Schütz... Olesó operák

ELEMELEK... LUKÁCS VILMOS... Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Intelligens... Takarítónő... Teheséges... Kereskedelmi... Egy roccostyű... Cserébe... Pénzkölcsönt... Olesó lakások... Várrásokokat... Bntor... Dán Dogge... Világos pince... Egy bronzműves... Privát kutató... Kerékpárokat... Korrepetitor

Zongora-órán... Csinos utcai... Házigondnoki... Két elegánsan... Fehérvarrónó... Jogi... Kereskedelmi... Házi-tanítónok... Eleggánsan... Intelligens izr... Kifünn szerkesztői... Angol és francia... Csinosan... Zongora... Mignon-zongora... Zongora... A ki hegedűt...

Megjelentek... Zsidó Marczinak... Mindenki... Szépirási... tanfolyam... Használt... M. kir. Államsvatuk... Pályázati hirdetmény... A versenyteltetők... Hirdetmény!

BUTOROK... Sárkány és Schütz... Olesó operák

ELEMELEK... LUKÁCS VILMOS... Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Intelligens... Takarítónő... Teheséges... Kereskedelmi... Egy roccostyű... Cserébe... Pénzkölcsönt... Olesó lakások... Várrásokokat... Bntor... Dán Dogge... Világos pince... Egy bronzműves... Privát kutató... Kerékpárokat... Korrepetitor

Zongora-órán... Csinos utcai... Házigondnoki... Két elegánsan... Fehérvarrónó... Jogi... Kereskedelmi... Házi-tanítónok... Eleggánsan... Intelligens izr... Kifünn szerkesztői... Angol és francia... Csinosan... Zongora... Mignon-zongora... Zongora... A ki hegedűt...

Megjelentek... Zsidó Marczinak... Mindenki... Szépirási... tanfolyam... Használt... M. kir. Államsvatuk... Pályázati hirdetmény... A versenyteltetők... Hirdetmény!

BUTOROK... Sárkány és Schütz... Olesó operák

ELEMELEK... LUKÁCS VILMOS... Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Intelligens... Takarítónő... Teheséges... Kereskedelmi... Egy roccostyű... Cserébe... Pénzkölcsönt... Olesó lakások... Várrásokokat... Bntor... Dán Dogge... Világos pince... Egy bronzműves... Privát kutató... Kerékpárokat... Korrepetitor

Zongora-órán... Csinos utcai... Házigondnoki... Két elegánsan... Fehérvarrónó... Jogi... Kereskedelmi... Házi-tanítónok... Eleggánsan... Intelligens izr... Kifünn szerkesztői... Angol és francia... Csinosan... Zongora... Mignon-zongora... Zongora... A ki hegedűt...

Megjelentek... Zsidó Marczinak... Mindenki... Szépirási... tanfolyam... Használt... M. kir. Államsvatuk... Pályázati hirdetmény... A versenyteltetők... Hirdetmény!

BUTOROK... Sárkány és Schütz... Olesó operák

ELEMELEK... LUKÁCS VILMOS... Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Intelligens... Takarítónő... Teheséges... Kereskedelmi... Egy roccostyű... Cserébe... Pénzkölcsönt... Olesó lakások... Várrásokokat... Bntor... Dán Dogge... Világos pince... Egy bronzműves... Privát kutató... Kerékpárokat... Korrepetitor

Zongora-órán... Csinos utcai... Házigondnoki... Két elegánsan... Fehérvarrónó... Jogi... Kereskedelmi... Házi-tanítónok... Eleggánsan... Intelligens izr... Kifünn szerkesztői... Angol és francia... Csinosan... Zongora... Mignon-zongora... Zongora... A ki hegedűt...

Megjelentek... Zsidó Marczinak... Mindenki... Szépirási... tanfolyam... Használt... M. kir. Államsvatuk... Pályázati hirdetmény... A versenyteltetők... Hirdetmény!

BUTOROK... Sárkány és Schütz... Olesó operák

ELEMELEK... LUKÁCS VILMOS... Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Intelligens... Takarítónő... Teheséges... Kereskedelmi... Egy roccostyű... Cserébe... Pénzkölcsönt... Olesó lakások... Várrásokokat... Bntor... Dán Dogge... Világos pince... Egy bronzműves... Privát kutató... Kerékpárokat... Korrepetitor

Zongora-órán... Csinos utcai... Házigondnoki... Két elegánsan... Fehérvarrónó... Jogi... Kereskedelmi... Házi-tanítónok... Eleggánsan... Intelligens izr... Kifünn szerkesztői... Angol és francia... Csinosan... Zongora... Mignon-zongora... Zongora... A ki hegedűt...

Megjelentek... Zsidó Marczinak... Mindenki... Szépirási... tanfolyam... Használt... M. kir. Államsvatuk... Pályázati hirdetmény... A versenyteltetők... Hirdetmény!

BUTOROK... Sárkány és Schütz... Olesó operák

ELEMELEK... LUKÁCS VILMOS... Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Intelligens... Takarítónő... Teheséges... Kereskedelmi... Egy roccostyű... Cserébe... Pénzkölcsönt... Olesó lakások... Várrásokokat... Bntor... Dán Dogge... Világos pince... Egy bronzműves... Privát kutató... Kerékpárokat... Korrepetitor

Zongora-órán... Csinos utcai... Házigondnoki... Két elegánsan... Fehérvarrónó... Jogi... Kereskedelmi... Házi-tanítónok... Eleggánsan... Intelligens izr... Kifünn szerkesztői... Angol és francia... Csinosan... Zongora... Mignon-zongora... Zongora... A ki hegedűt...

Megjelentek... Zsidó Marczinak... Mindenki... Szépirási... tanfolyam... Használt... M. kir. Államsvatuk... Pályázati hirdetmény... A versenyteltetők... Hirdetmény!

BUTOROK... Sárkány és Schütz... Olesó operák

ELEMELEK... LUKÁCS VILMOS... Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Intelligens... Takarítónő... Teheséges... Kereskedelmi... Egy roccostyű... Cserébe... Pénzkölcsönt... Olesó lakások... Várrásokokat... Bntor... Dán Dogge... Világos pince... Egy bronzműves... Privát kutató... Kerékpárokat... Korrepetitor

Zongora-órán... Csinos utcai... Házigondnoki... Két elegánsan... Fehérvarrónó... Jogi... Kereskedelmi... Házi-tanítónok... Eleggánsan... Intelligens izr... Kifünn szerkesztői... Angol és francia... Csinosan... Zongora... Mignon-zongora... Zongora... A ki hegedűt...

Megjelentek... Zsidó Marczinak... Mindenki... Szépirási... tanfolyam... Használt... M. kir. Államsvatuk... Pályázati hirdetmény... A versenyteltetők... Hirdetmény!

BUTOROK... Sárkány és Schütz... Olesó operák

ELEMELEK... LUKÁCS VILMOS... Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Intelligens... Takarítónő... Teheséges... Kereskedelmi... Egy roccostyű... Cserébe... Pénzkölcsönt... Olesó lakások... Várrásokokat... Bntor... Dán Dogge... Világos pince... Egy bronzműves... Privát kutató... Kerékpárokat... Korrepetitor

Zongora-órán... Csinos utcai... Házigondnoki... Két elegánsan... Fehérvarrónó... Jogi... Kereskedelmi... Házi-tanítónok... Eleggánsan... Intelligens izr... Kifünn szerkesztői... Angol és francia... Csinosan... Zongora... Mignon-zongora... Zongora... A ki hegedűt...

Megjelentek... Zsidó Marczinak... Mindenki... Szépirási... tanfolyam... Használt... M. kir. Államsvatuk... Pályázati hirdetmény... A versenyteltetők... Hirdetmény!

BUTOROK... Sárkány és Schütz... Olesó operák

ELEMELEK... LUKÁCS VILMOS... Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni

Aki lakást keres... Aki személyzet... Aki valamit venni... Aki vagy eladni